STRIPSCHRIFT

- Daan Jippes naar Disney Studios
- Rostrum
- Minitoe
- Kapitein Rob/Romeo Brown

Verschijnt maandelijks/nummer 141/prijs f 4,95

Vergis je niet

Oude nummers van Stripschrift zijn nog steeds verkrijgbaar tegen de oorspronkelijke prijs

Vul de antwoordkaart in het hart van het blad in.

18 (*f* 2,25): Vijftig jaar Bruintje Beer met een herdruk van **Bruintje Beer verdwaald**, Walt Disney Studios (tekenfilm)...

19 (*f* 2,25): Kabouterstrips met herdruk van het **Paulus de Boskabouter**-verhaal nr. P.14, John Bakker...

36 **1/2** (*f* 1,50): **Mad** poster & gemengd nieuws.

38 **1/2** (*f* 1,50): Het pikante **Lucky Luke**-verhaal **Luke se défoule** (1966) op posterformaat & gemengd nieuws

47/48 (*f* 3,25): Peyo met herdruk van **De Groene Draak (Johan en Pirrewiet)** uit: **Sprint; De Blauwbloezen** van Salverius, Giles; herdruk **De valstrik van de Rode Kreek** (Timoer, 1956); tekenfilm en pornostrip...

55/56 (*f* 3,75): Special over Peter de Smet met een herdruk van de oer-**Generaal** en van zijn **Fulco en de Miesmannetjes** (uit **'t Kapoentje**): Druillet mét adembenemende herdruk (1969); striptekenaars aller landen verenigt u...

57/58 (*f* 3,75): Erg veel over Marten Toonder met name zijn jeugdwerk **(Thijs IJs); Buck Danny** en dus ook Victor Hubinon; Daan Jippes **2 voor t)** Richard Corben met een gruwelijke herdruk...

65 plus (*f* 2,25): Interview Tibet met herdruk **Rik Ringers leidt de dans** (1955); **Chick Bill; Tina**; Jay Linch door Evert Geradts; **De Wonderen van Mu** (11/33-11/44)...

66 (*f* 2,25): Interview Franquin met uitvoerige bibiografie én herdrukken **Guust Flater, The Spirit** van Will Eisner, Dick Matena (over de **Macaroni's); de Wonderen van Mu** (11/45-11/49).

67 (*f* 2,25): **Nader tot Kuifje 3** over interessante drukvarianten; interview Carry Brugman; speciaal Roba met **Bollie en Billie** en **De Sliert** en een bibliografie; **De Wonderen van Mu** (11/50-11/70)...

68/69 (*f* 3,75): De Marten Toonder-story deel 1 en het begin van de herdruk van **Tom Poes en de Schoonschijners** (1610-1635); alles over **Akim** en **Tarzan**-pulpuitgaven; **De Wonderen van Mu** (11-72-11-82).

70 (*f* 2,25): De Marten Toonder-story deel 2 (**Panda** , Toonder-studioos); Jan van Haasteren; **De Wonderen van Mu** (11-83-einde); **Tom Poes en de Schoonschijners** (1636-1655)...

74 (*f* 2,95): 4 blz. **Zuiptor** van Uco Egmond, speciaal voor Stripschrift, Raymond Macherot (**Chlorophyl, Poezekat**); Domien ten Berge over Marten Toonder; **Professor Pi**...

75/76 (*f* 4,25): Uitvoerige aandacht aan Peter O'Donnell met een herdruk van zijn **Modesty Blaise**; Willy Lohmann's vochtige **Kraaienhove**-persiflage...

77 (*f* 2,95): Special Gerrit Stapel met de nergens elders gepubliceerde strip **Mijn vriend Andries**; Aart Clerkx tekent voor **Stripschrift**...

78 (*f* 2,95): Speciaal voor Stripschrift 8 blz. Daan Jippes in **Intercity Incident**; interview met 'Forest 'Bud' Sagendorf over **Popeye; Modesty Blaise**; algemene beschouwingen over de vloek in het beeldverhaal...

79 (*f* 2,95): Jules Feiffer; **Moem**; Piet Wijn onder de loepe èn voor het voetlicht met een herdruk van **De Moorse Tovenaar; Tintin et moi** (Kuifje dus)...

80 (*f* 2,95): De **Robbedoes**-verhalen van Fournier; **The Hulk** met een herdruk; **De Tovenaar van Fop**; Vervolg & slot-herdruk **De Moorse Tovenaar** van Piet Wijn...

81/82 (*f* 4,25): Special Peyo, **Smurfen** met herdrukken; alles over de Dupuis-tekenaars in een overzichtelijke encyclopedie; Tillieux en een **Felix**-herdruk...

83 (*f* 2,95): De stripbladen **Sjors** en **Pep** (nu **Eppo**); Loriot; begin unieke herdruk van de **Dick Bos** reclamestrip **Glashard**; de populariteit van stripfiguren...

85 (*f* 2,95): De professoren in het Europese beeldverhaal (**Zonnebloem, Barabas, Adhemar, Sickbock, Pirlwytskofsky, Kalker, Lupardi**); Harry Balm, **Kuifje**-wedstrijd; Patty Klein over stripscenario's; **Dick Bos**...

86 (*f* 2,95): komplete inhoudsopgave van **Stripschrift** nr. 49/50 t/m 84; Eddy Paape, informatie over het SDCN...

87 (*f* 2,95): Alles over **Bert Bus** met een herdruk van zijn Nitokris, kartoenrubriek Ong-Gezien over **Tom Ungerer**, start van herdrukken **Simpelman, Lucky Luke** voer voor psychologen en een unieke L.L.-persiflage.

88 (*f* 2,95): **Ridderspecial: Prins Valiant, De Rode Ridder** en de Vlaamse Ridderschap van **Bob de Moor** op hun historische betrouwbaarheid getoetst. Een nummer geknipt voor het (geschiedenis) onderwijs, met Prins Valiant-persiflage van **Wood** en aandacht voor tekenfilm **Tarzoon**, de schande van de jungle.

89 (*f* 2,95): **Uitgeverij Casterman**, met o.m. interview met **Jacques Martin, Jacques Tardi**, in de voetsporen van Jules Verne, herdruk van unieke **Tardi**-oorlogsstrip, **Kuifje en de Picaro's** de **4 Helden**, gewogen en te licht bevonden **Craenhals Kresse**.

90/91 (*f* 4,60): Zéér uitvoerige **Disney**-special met Art Babbit, Floyd **Gottfredson, Barks index**, de tekenfilm Fantasia, **Donald Duckweekblad** nader bekeken, Mickey Mouse – Donald Duck – strijden om de macht in een **Bill Elder**-persiflage, en als **extra** een kompleet nimmer in Nederland gepubliceerd MM-verhaal: **MM als oorlogsvrijwilliger.**

92 (*f* 2,95): **De auto in de strip**, ambivalentie t.o.v. Jean Graton's schepping **Michel Vaillant, Julie Wood**, herdruk. MV-strip, Strip en werkelijkheid bij MV, en **Van strijd tot stip**, overpeinzingen bij de Nederlandse politieke plaat van Kartoenist/striptekenaar **Wim van Wieringen.**

93 (*f* 2,95): Start van **herdrukken** (vert. Dick Matena) van de legendarische strip **Pogo** met een artikel over schepper Walt Kelly, nog meer over **Paulus de Boskabouter**, aandacht voor Toonder's **Magister Hocus Pas**, miskend en onderkend genie. Jan Gerhard Toonder over **De Stripkunst** van Marten Toonder. **Ongezien** een opzienbarende kartoen van Yrrah uit VN.

94/95 (*f* 3,60): Alles over **2000 nummers Robbedoes**-weekblad. De ontwikkeling van het blad, interview met **hoofdredacteur Karel Cavens**, de geboorte van **Robbedoes** in herdruk... **Robbedoes index** t/m nr 2000; verder aandacht voor de dertigste verjaardag van het **weekblad Kuifje**, Pogo.

96 (*f* 3,25): **Jijé-special interview** en een herdruk van zijn **Pogologie**, Jan Gerhard Toonder en Lo Hartog van Banda en de start van een nieuwe rubriek Frans nieuws **La France Oh la la**.

97 (*f* 3,25): De opkomst en ondergang van de keizerstrip **Trigië**, in een interview met tekenaar **Don Lawrence, Verdwenen Kuifjes** door Har Brok teruggevonden, interview met **Selby Kelly** weduwe van Pogo-tekenaar Walt en tevens degene die de strip voortzette... herdrukken.

98 (*f* 3,25): Uniek **documentatienummer: Strips in de dertiger jaren** met Herman Pieter de Boer over **De Toverwereld van Doe mee**, Mr. van Veen over **De relatie kinderpret-stripverhaal**... De werkelijke geschiedenis van Tripje, Gerrit Theodoor **Rotman**, George van Raemdonck, **Bulletje en Boonestaak** Honderdduizenden **Soete suikerbollen van W. G. van de Hulst en Zn., Thijs IJs**, Toonder's eerste beer... Barend Servet over zijn wederwaardigheden met **Gijsje Goochem**, GG-herdrukken.

99 (*f* 4,95): SUPERDIK' **Amerikanen nummer** met o.m. een exclusief interview met **Wallace Wood**, stripmaker **Martin Lodewijk over Milton Caniff**, unieke herdrukken **Male call** (Caniff) en **The Curse** van **Wood en als extra Woodpersiflage** op **Caniff-strip** Terry & The Pirates, **Trigië**, politiek gewogen, een navrante beschouwing, **Pogo** herdrukken, **Kuifje** in Rotterdam en een verslag van het **congres in Angoulème.**

101 (*f* 3,95): **Een scenaristen special**, interviews met **Greg, Jacques Lob, Jean Michel Charlier, Pierre Dionnet**, aandacht voor **Blueberry**, een **Pogo-persiflage** door **Wallace Wood/Harvey Kurtzman** met kanttekeningen van Evert Geradts en het begin van de herdruk van het 66-ste en laatste Eric de Noorman-verhaal: **De eerloze krijg.**

102/103 (*f* 3,95): Extra dik (56 pag.), met aandacht voor de geschiedenis van Kuifje Weekblad, **interviews** o.a. met de schepper van Blake en Mortimer **E. P. Jacobs, Bob de Moor en Claude Auclair**, een tekenaar van de nieuwe generatie, de Lombard-uitgaven uitgepuzzeld, een artikel van **Henk J. Meier** over **Rik Ringers** en het vervolg van de Eric de Noorman herdruk: **De eerloze krijg.**

104 (*f* 3,95) Sublieme omslag van **Joost Swarte** en een gesprek met hem door **Herman Pieter de Boer**, een reaktie op het **Trigië**-artikel uit nummer 99, een verslag van de Kartoenale, deel 2 in de serie over de opkomst en ondergang van de **Hollandse Stripschool**, een Pogo-herdruk en het vervolg van **De eerloze krijg.**

105 (*f* 3,95): Aandacht voor 'Duckman' **Carl Barks** d.m.v. een artikel en een **herdruk** van een van zijn eerste **Donald Duck**-verhalen, een lezing van **Daan Jippes** over het maken van strips, aandacht voor tien jaar **Het Stripschap, Tante Leny** plus de herdrukken van **Pogo** en **Eric de Noorman.**

106 (*f* 4,95): Hugo Prattnummer, interviews, beschouwingen en een herdruk van **Luck Star O'Hara**, de VNU-story III, de jaarlijkse Stripdoorsnede, herdrukken van **Pogo, Eric de Noorman**, boekbesprekingen...

107/108 (*f* 4,95): Alles over **Kapitein Rob** en zijn schepper Pieter Kuhn, de volledige **Kapitein Robmusical** van Evert Werkman, herdrukken **Eric de Noorman** en Smurfen...

109/110 (*f* 4,95): **Eppo**-special met beschouwingen en interviews over en met Henk Kuijpers **(Franka)**, Bert Bus, René Follet, Peer en Uco, de VNU-story IV, kritiek op de vooroordelen tegen strips, een kartoenbijdrage van Ton Hoogendoorn, de boekenspecial met o.a. **Kuifje in Zwitserland**, herdrukken van **Pogo** en **Eric de Noorman**...

111 (*f* 4,25): Stripproduktienummer over het ontstaan van strips, tekenwerk (door Matena), scenaria, lettering, inkten, inkleuring, merchandising en syndication. Nogmaals **Kapitein Rob**, herdrukken van **Pogo** en Eric de Noorman...

112/113/114 (*f* 5,95): Driedubbelnummer over detectivestrips met Eisner en zijn **Spirit, The Shadow, Schlomo Raven, Jack Palmer** (Pétillon), Loro, **Jess Long**, detectivefilms, 3 forse herdrukken plus **Eric de Noorman**, boekbesprekingen...

115 (*f* 4,25); Een tipje van de sluier opgelicht over Strips en politiek en verder Willem, Peter van Straaten, Behrendt, Crumb en de **Eric de Noorman**-herdruk...

116 (*f* 4,95): Centsprenten en strips, interviews met Ben van Voorn en Piet van Elk en beschouwingen over Alain Saint-Ogan, Toonder en Piëts **Bassie**, Chantal Montellier, Martin Lodewijk en de **Eric de Noorman**-herdruk...

117/118 (*f* 6,50): Interview Blanc-Dumont met herdruk, Jijé-polemiek, inhoudsopgave **Stripschrift** nrs. 85-117/118, de redaktionele **Top 20** van 1978, een boekenspecial, herdruk **Pogo** en de afsluiting van de **Eric de Noorman**-herdruk...

119 (*f* 4,95): **Lucky Luke**, interviews met Morris en Goscinny, 2 unieke herdrukken, **De Ballade van de Daltons**, 50 jaar **Kuifje**, Marketing van Stripschriften op de Nederlandse markt...

120 (*f* 4,95): Science Fiction met Leloup, **Arman en Ilva**, Dick Matena en Enki Bilal met herdruk...

121 (*f* 4,95): Berni Wrightson, de horrorstrip op zijn best. De Striphandel. De Stripkatalogus.

122/123 (*f* 6,50): Willy Vandersteen, Jerom, De blauwe reeks, Suske en Wiske wegwijzer.

124 (*f* 4,95): Palacios, strips op z'n Spaans, Noel Sickles, stichter v.d. Caniff-school.

125 (*f* 4,95): Stripdag-nummer

126/127 (*f* 6,50): De strips van Claire Bretécher, Ralph Bakshi, de animatie man.

STRIPSCHRIFT

STRIP SCHRIFT

nr. 141, november 1980

Uitgegeven door Vonk/Uitgevers B.V. voor Het Stripschap Nederlands Centrum voor Belangstellenden in Strips, goedgekeurd bij K.B. 30 sept. 1968.

Redaktie: Postbus 15268, 1001 MG Amsterdam

Uitgever: Vonk/Uitgevers B.V., Postbus 420, Zeist, tel. 030-791496
Advertenties: Vonk/Uitgevers B.V., Postbus 420, Zeist, tel. 030-791496.

Redaktie: Hans van den Boom, Kees de Bree, Har Brok, Jac Drewes, Rob van Eijck

Vaste medewerkers: Eric Hoek, Henk J. Meier, Jean-Pierre Mercier (Frankrijk), Nico Noordermeer, Guus Ong, Ernst Pommerel, Albert Tol, Hans Frederiks, Bob J. Miller, Wim van Helden

Vormgeving en produktie: Loes Leeman

Omslagtekening: Chris Achilleos
© Achilleos & Uitg. Rostrum

Stripschrift is verkrijgbaar:
a. Via een abonnement (jan. t/m dec.) à *f* 40,50
b. Via een lidmaatschap/abonnement à *f* 49,—
c. Via een CJP abonnement à *f* 36,—
d. In de losse verkoop à *f* 4,95

Betaling kan geschieden:
a + c: Postrekening nr. 209948 of bankrekening nr. 64.48.33.416, beide t.n.v. Stripschrift, Zeist.
b: Postrekening nr. 1513000 of bankrekening nr. 42.11.38.114, beide t.n.v. Het Stripschap, Amsterdam.

Houders van een CJP-paspoort dienen zich via hun CJP-buro op te geven.

Lopende (bestaande) abonnementen kunnen eerst worden omgezet in het komende kalenderjaar.

Abonnementen op Stripschrift, opgegeven in de loop van een kalenderjaar, omvatten alle in de desbetreffende jaargang te verschijnen nummers.

Stripschrift is eveneens verkrijgbaar in veel boekhandels en kiosken.

NIETS UIT DEZE UITGAVE MAG WORDEN VERVEELVOUDIGD EN/OF OPENBAAR GEMAAKT, DOOR MIDDEL VAN DRUK, FOTOCOPIE, MICROFILM OF OP WELKE ANDERE WIJZE OOK, ZONDER VOORAFGAANDE SCHRIFTELIJKE TOESTEMMING VAN STRIPSCHRIFT EN AUTEURS.

DE VERANTWOORDELIJKHEID VOOR DE GEPLAATSTE ARTIKELEN BERUST BIJ DE AUTEURS.

ISSN NR. 0165-845

Druk: Vonk Zeist

INHOUD

Met Daan Jippes naar de bron van het Duckgebeuren, een interview / pagina 4
Spoedbestelling Mexico, stripherdruk van Daan Jippes en Willy Lohmann / pagina 9
Een nieuw stripblad in de randstad: Minitoe / pagina 13
Ode aan Kuifje / pagina 15
Uitgeverij Rostrum, een interview met Robert Hofman / pagina 16
Romeo Brown, stripherdruk / pagina 21
Rob's vrouwen: Marga en Willie / pagina 25
Donald Duck, het levensverhaal van een wereldberoemde eend, boekbespreking / pagina 26
Karel Verschuere tussen Judi en Rudi, boekbespreking / pagina 29
Boeken in het kort: Clerkx en Prutswerk / pagina 30
Nieuws / pagina 31
Stripschapnieuws / pagina 34
Ruiladvertenties / pagina 34

Sommaire:
Dans ce numéro des nouvelles concernant le dessinateur Daan Jippes, bien illustrées, un interview avec l'éditeur Hofman (Ed. Rostrum) et de l'information sur Minitoe, magazine des B.D., et Kapitein Rob. Aussitôt notre comptes rendus avec Karel Verschuere, Aart Clerkx, Prutswerk et Donald Duck, les nouvelles etcétera.

Summary:
In this issue special attention for Duckman Daan Jippes, who's leaving for the States, information on Minitoe, a new Dutch weekly comic magazine, and the Dutch editor Hofman (Rostrum). On the other hand our reviews with Verschuere, Clerkx, Prutswerk and Donald Duck, news, the Mazure reprint and other items, worth to learn Dutch.

REDACTIONEEL

Waren in ons vorige nummer Martin Lodewijks scenarioaktiviteiten voor Morris nog aanleiding voor een vraaggesprek, in dit nummer verschaft het vertrek van Daan Jippes naar Amerika om tekenfilmwerk te gaan verrichten voor de Disney Studio's genoeg redenen om wederom een Nederlandse stripauteur naar voren te halen. De overstap van Nederlands talent naar het buitenland (even afgezien van België) vergt, gezien de uitspraak dat in Nederland alles 50 jaar later gebeurt, aanzienlijk meer talent dan redelijk is en desondanks zijn er dan toch die Daan Jippes, Martin Lodewijk, Dick Matena, Henk Kuijpers, Theo van den Boogaard, Evert Geradts, Joost Swarte, Willem en vult u maar aan. Gouden tijden voor de Nederlandse strip? Wellicht, maar intussen bieden we u in dit novembernummer ook nog de in ons land nooit bekend geworden stripherdruk van Romeo Brown, een bijdrage over vrouwen in de avonturen van Kapitein Rob en (nu doet België weer mee) over Karel Verschuere. In aansluiting op ons themanummer over 'Het kleine uitgeven' benadert Kees de Bree uitgeverij Rostrum, die kennelijk nog 50 jaar moet wachten eer zijn uitgaven in Nederland rendabel zijn.

Har Brok

DAAN JIPPES

door Rob van Eijck

Naar de bron van het Duck-gebeuren

Als er wordt gesproken over een tekenaar die 'naar het buitenland gaat', wordt er over het algemeen bedoeld dat hij zijn strips aan een buitenlandse uitgeverij heeft weten te slijten. Maar op dit moment is er sprake van een Nederlandse tekenaar bij wie dit 'naar het buitenland gaan' letterlijk opgevat dient te worden. Niet zijn strips, maar hijzelf gaat naar het buitenland, en niet eens om er strips te gaan tekenen, maar om aan tekenfilms te werken. Tenminste, als alles goed gaat.

De tekenaar over wie we het hier hebben, is Daan Jippes, die in oktober naar de Verenigde Staten is verhuisd met de bedoeling daar voorlopig te blijven. Daan Jippes, die hier in Nederland weinig stripverhalen heeft getekend maar wel grote invloed op zijn kollega's heeft uitgeoefend, mede dankzij zijn art-directorschap van Donald Duck, heeft goede hoop werk te krijgen bij de bron van het Duck-gebeuren, nl. de Walt Disney-Studio's. Als dat lukt, zal hij vermoedelijk voor de Nederlandse strip verloren zijn. Maar voor het zover is, blijft hij voorlopig nog zijn werk voor Donald Duck verrichten.

Ga je voorgoed naar Amerika?

Ja. Voor zover je natuurlijk van 'voorgoed' kunt spreken. Niets is voorgoed, er komt altijd wel iets tussen.

Maar voorlopig ga je er dus wonen. Heb je al een huis?

De tweede keer dat ik er was om rond te kijken en de smaak te pakken te krijgen, ben ik op goed geluk een huis gaan zoeken en dat is gelukt. Ik ben er dit jaar van half maart tot half juni geweest.

Waar ga je wonen?

*In een gemeente die op de kaart links van **Burbanks** ligt, waar de Disney-Studio's staan, die **Van Nuys** heet. Ik denk dat er vroeger een of andere Nederlandse zeevaarder is geweest die daar een boerderijtje heeft gebouwd en dat 'Ver van huis' of zoiets heeft genoemd: 'Van Huis', **Van Nuys.***

Ik woon daar in een appartementenkompleks, laagbouw, met een gemeenschappelijk zwembad en een wasserij en zo. Voor Nederlandse begrippen is het heel zonnig en luxe en fijn.

Ben je in die periode naar Disney toegegaan?

Ja, dat was voornamelijk voor mezelf om uit te zoeken of het voor mij interessant zou zijn om daar permanent te gaan wonen. Wat dat betreft heb ik positieve indrukken gekregen.

Met wat voor soort mensen heb je op de Studio's gepraat?

De man met wie je het eerst te maken krijgt is de production-manager. Dat is de man die als het ware het werk uitdeelt. Als er een film in produktie genomen gaat worden, moet er gepland worden wie wat gaat doen en hoeveel het moet gaan kosten. En de production-manager bekijkt dat. Dus die moet een goed oog hebben voor het juiste talent op de juiste plaats. Elke nieuwkomer met nieuw werk moet zo iemand precies kunnen plaatsen: ze moeten meteen kunnen zien wat zijn sterke kanten zijn.

Dus je komt daar binnen, je maakt nauwelijks een praatje, want het is allemaal hurry-hurry. Ik heb mijn werk meteen maar laten zien en hij pakte er gelijk zijn boekje bij om te noteren wat in zijn ogen mijn sterke punten zijn. Dat gaat dan in een 'file', een klein dossier, het zal wel één velletje zijn, en dat wordt dan in een kast geborgen.

Wat voor werk heb je laten zien?

*Alles, want het gaat er niet zozeer om of je goed bent in de **Donald Duck**-figuurtjes, het gaat om je talenten in zo breed mogelijke zin.*

Had je al eerder wat opgestuurd of laten zien?

Ja, vorig jaar ben ik er ook geweest en heb ik ook kontakt gehad met een production-manager, maar dat was een andere. Dat was de voorganger van de huidige; die is namelijk de laan uitgestuurd.

Heb je nog een intro gehad via bekende mensen daar, of ben je er zo maar binnengestapt

De eerste keer dat ik mijn werk liet zien, vorig jaar dus, heeft de art-director van wat daar de commercial art department heet, die ik al kende, een ontmoeting

gearrangeerd met de production-manager, en zo kwam ik er in.

Weet je al wanneer je voor Disney gaat werken en op welke afdeling?

*Nee, ik heb geen idee, want het gaat er zo toe – zoals het daar overal in de filmwereld gaat –: **'Don't call us, we'll call you'**. Het is een cliche, maar het is waar. Pas als ze je nodig hebben, kom je er in; anders niet.*

Maar je zult toch al wel een positieve reaktie hebben gehad, toen je je werk liet zien.

*Ja, hij had met name interesse in **Mickey**-tekeningetjes die ik gemaakt heb, een soort tekenfilmachtige serie poses. Die bekeek hij met grote interesse. En hij zei: 'Ik vind dit interessant, want we willen weer met **Mickey Mouse** gaan beginnen.'*

Met korte of avondvullende tekenfilms?

*Nou, dat vroeg ik natuurlijk ook, toen ik over mijn eerste verbazing heen was. Want het is natuurlijk een revolutionaire stap sinds ze er in, wat was het, 1957 mee opgehouden zijn. Maar hij zei dat hij het ook niet wist en dat er nog hard over nagedacht werd. Het enige dat vaststond was dat ze **Mickey** weer in produktie willen gaan brengen.*

Dus je gaat er wonen omdat je voor 99% zeker bent dat je bij Disney kunt gaan werken en je...

*Nee, ik ben niet voor 99% zeker, want die production-manager kan me dat wel in het vooruitzicht stellen, maar hij is niet De Almachtige. Je hebt daar zóveel mensen die het voor het zeggen hebben. Het kan best zijn dat ze over een paar maanden beslissen dat **Mickey** toch maar niet doorgaat. En dan wordt het voor mij extra moeilijk, want verder trof de production-manager in mijn werk niet iets aan waarvan hij kon zeggen dat ze dat onmiddellijk konden gebruiken.*

Dus àls je bij Disney komt te werken, kom je in een nieuw projekt terecht?

Ja, iedereen die daar aankomt en van wie ze vinden dat hij over een zeker talent beschikt, wordt vastgepind op een bepaald projekt dat in de toekomst gaat lopen.

Kun je dan niet beter hier blijven wonen en wachten tot je weet of je daar kunt gaan werken?

Nee, want het is niet een kwestie van eens één keer bij de Disney-Studio's langsgaan en dan maar wachten op een telefoontje. Je moet er váák langsgaan en telkens weer iets laten zien.

Blijf je je werk voor Nederland dan voorlopig in Amerika doen?

*Ja, en ik heb een werkvergunning nodig. Zolang ik niet in dienst ben van een Amerikaans bedrijf, krijg ik geen werkvergunning. Maar ik heb iets bekokstoofd met Oberon, waardoor ik een **'business-visum'** heb gekregen i.p.v. een toeristen-visum. Daardoor kan ik maximaal twaalf maanden in Amerika blijven i.p.v. maximaal drie maanden. Er staat nu in mijn paspoort geschreven: **'wordt betaald vanuit het buitenland'***

Dat betekent dus wel dat je binnen een jaar bij Disney aangenomen moet zijn.

Nou... ja, dat wel.

Is er na die twaalf maanden geen verlenging meer mogelijk?

Dat weet ik niet. Maar we pinnen het nou helemaal vast op Disney, terwijl ik ook persoonlijke redenen heb om naar Amerika te gaan: ik heb daar iemand ontmoet met wie ik nu ga samenwonen; een Amerikaanse.

Maakt dat het gemakkelijker voor een verblijfsvergunning, of moet je daarvoor getrouwd zijn?

Nee, dat maakt niks uit. Ja, als je getrouwd bent is het ontstellend gemakkelijk, want dan kom je meteen in aanmerking voor een werkvergunning.

Er is nog een andere moeilijkheid. Als ik een Amerikaan was, met dezelfde giften en gaves, dan zouden ze me bij Disney makkerlijker aannemen dan nu ik een buitenlander ben. Want ze hebben daar te maken met de vakbond. Iedereen bij Disney is lid van de vakbond, dat is sinds 1942, of '43, verplicht. Sindsdien moet iedereen in de entertainment-business lid zijn van de vakbond. Dus als Disney mij wil huren, zal de vakbond daar bezwaar tegen maken, omdat er duizenden Amerikaanse animators werkloos rondlopen.

En is de kracht van die vakbond groot?

Ja, die is enorm groot. Disney zal een aantal rapporten moeten opstellen die aan de vakbond moeten worden voorgelegd. Dat gaat heel moeilijk. Ik heb gehoord dat andere buitenlanders die daar werkzaam zijn, nog steeds niet helemaal geaksepteerd zijn door de vakbond. Ze hebben nu een soort tussenstadium bereikt, en dat sleept al een jaar.

Als je al deze bezwaren bij elkaar optelt, hoe schat je dan je kansen?

Ook al zou het stuklopen, dan ben ik in ieder geval een ervaring rijker, omdat ik er op zijn minst een jaar heb gezeten.

De oude droom

Je wilt dus nu in de tekenfilm, als we je reis inhoudelijk bekijken.

*Uiteindelijk wel. Kijk, toen Disney met die korte films stopte, ging de sfeer op de Studio naar beneden. Het werd produktie, het werd formule. Toen kwam er die typische Disney-formule in, waarmee elke lange film sindsdien gekleurd is. Die overgang wordt gemarkeerd door de komst van een groep mensen die vrij machtig was en deze aanpak erdoor hebben gedrukt. Nu is die groep mensen vertrokken waardoor de weg vrij is om meer te experimenteren; zoals het terugbrengen van **Mickey** en het invoeren van meer fantasie en meer speelsheid. Niet meer dat machinale.*

Je hebt je tot nu toe beziggehouden met strip en nu wil je de overgang maken naar tekenfilm. Heeft de tekenfilm altijd meer je belangstelling gehad dat de strip?

Het heeft altijd mijn belangstelling gehad, maar ik heb die belangstelling nooit kunnen botvieren omdat er in Nederland nooit de mogelijkheid voor was. Tenzij je reklamefilmpjes wilt maken.

Als je bij Disney wordt aangenomen, betekent dat dan dat je je helemaal niet meer met strip zult bezighouden?

Ik weet het niet. Tja, als ik daar aangenomen wordt, zal dat een volledige dagtaak zijn.

En dan ben je dus voor de strip verloren.

Ja, ik neem aan van wel.

Heb je daar geen hartzeer van?

*Nee, natuurlijk niet. Kijk, er is geen kompromis mogelijk: je kunt het niet alletwee doen, dus moet je kiezen. Maar tot die tijd – en het zal op z'n minst nog wel twee jaar duren – blijf ik voor **Duck** werken. Ik ga ook proberen mensen in Amerika geïnteresseerd te krijgen om voor **Duck** te gaan werken; op die grond heb ik trouwens ook dat business-visum gekregen. Wat ik ga doen heet **'scouting and advising'**, dus ik ga mensen opzoeken en – om een soort hulpverlenersterm te gebruiken – begeleiden, met een zachte g.*

Is het een oude droom om voor Disney te gaan werken?

Pep-aankondiging

Cover voor Donald Duck

Ja, in zekere zin. Eigenlijk was het tot voor kort ook een èchte droom, want voor zover ik altijd gehoord had, was de sfeer op de Disney-Studio's helemaal niet zoals die in een droom behoort te zijn. Maar op het ogenblik ziet het er dus wat fleuriger uit en als alles in kannen en kruiken komt, is mijn droom tot op zekere hoogte bewaarheid geworden.

Hoe heb je het plan opgevat? Heb je mensen ontmoet die er werken of gewerkt hebben?

Nee, het heeft altijd wel vaag in mijn achterhoofd gespeeld. En waarom het er nooit eerder van gekomen is, weet ik niet. Maar het is natuurlijk een hele stap om je leven hier af te sluiten en je schepen achter je te verbranden, dus ik vond mij er nooit klaar voor om zoiets te doen. En nú vind ik dat eigenlijk wel.

Duckwereld in Barksharnas

Wat heeft het art-directorschap voor Duck, dat je nu een jaar of vijf hebt bekleed, precies ingehoudn?

De taakstelling was dat ik alle eigen produkties zou bekijken en beoordelen op effektiviteit en op 'glans' of het ontbreken van 'glans' en er vervolgens in samenwerking met de tekenaars het een en ander aan zou gaan verhelpen. Maar dat is er niet helemaal van uitgekomen. Met sommige medewerkers heb ik het wel volgehouden en andere heb ik laten schieten, vanwege de leeftijd en ervaring: op een gegeven moment moet je mensen aksepteren zoals ze zijn.

Betekent dat dat je produkten erdoor hebt laten glippen, terwijl je ze eigenlijk te slecht vond?

Ja. Daarbij komt dat er ook produkten zijn geweest die ik pas gezien heb toen ze al in druk waren verschenen. Dat komt omdat er kennelijk dingen op het rooster gesteld werden, ingedeeld dus, terwijl ik die week of die twee weken niet in Haarlem ben geweest, om wat voor reden dan ook.

Je zat er dus niet één of twee vaste dagen per week?

Nee, in principe was het één dag per week, maar zelfs daar werd wel eens de hand mee gelicht, omdat ik thuis iets moest afmaken of zo.

Moet ik het me zo voorstellen dat je, toen je daar begon, het werk van alle Duck-tekenaars als het ware een beoordeling gaf, afgaande op de Barks-Duckwereld?

Nee, want dat mag geen maatstaf zijn, hè. Ieder heeft zijn stijl en ook ieder die probeert in een bepaalde vastgelegde stijl te werken, zal toch werk afleveren dat er ietsje anders uitziet, en waarom ook niet. Dat is het punt helemaal niet.

Maar ik neem toch aan dat jij de Barks-Duckwereld als dé Duckwereld beschouwt.

*Ja... Maar er zijn soms verhalen bij die op zich leuk zijn en in de Disney-sfeer passen, terwijl het onzin zou zijn om die in een Barksharnas te wringen. Zo'n verhaal teken je dan in een andere opvatting. Bijvoorbeeld omdat het verhaal sneller is: bij Barks is het zo realistisch dat het een bepaalde snelheid nooit te boven gaat. Maar je hebt ook plots die het van snelheid moeten hebben en van een zeker ontbreken van uitleg. Ik heb bijvoorbeeld laatst een verhaaltje gedaan van **Knabbel & Babbel** met Donald Duck samen. Nou, dat past helemaal niet in Barks zijn idioom. Daarin is Donald Duck gewoon een vervelende vent die Knabbel en Babbel dwarszit. Dat brengt een bepaalde snelheid van gebeurtenissen met zich mee, die niet des Barks' is. Met andere woorden, je volgt dan gewoon een andere opvatting na. Dat kàn. Niet alleen Barks is zaligmakend.*

Ik bedoelde ook niet dat datgene wat Barks heeft gemaakt een dwingend keurslijf moet zijn. Maar je hebt wel eens eerder gezegd dat je de Duckwereld zoals Barks die heeft gemaakt, als dè Duckwereld ziet.

Als je kunt spreken van een Duckwereld, dan is de Barks-Duckwereld wel dè Duck-wereld, ja. De rest zijn geen Duckwerelden, dat is alleen een konsept waarin Donald Duck dan optreedt.

Fantasiewereld

Wat zijn de specifieke kenmerken van de Duckwereld zoals jij die ziet en zoals jij die geprobeerd hebt te coachen?

*Dat ligt anders bij elk verhaal dat ik onder ogen krijg en moet beoordelen en eventueel moet herzien; niet omdat er iets zou ontbreken aan het Barks-idioom, maar louter en alleen omdat het kommunikatief faalt. Ja, als ik het over de Duckwereld heb, dan is dat Barks en voor de rest ga ik het niet toetsen aan bepaalde opvattingen over Donald Duck. Kijk, Donald Duck is geen begrijpende figuur: het is een man, een figuur, van extremen. Nou, dat is de enige beperking. Verder heb je de tekenfilms van Donald Duck, maar welke bakens bestaan er nog meer waaraan je een juist optreden en juiste voorstelling van Donald Duck kunt toetsen? Er is een aantal bakens waar je tussen blijft en waarvan je aanneemt – en ik ben niet de enige die dat doet, maar Thom Roep en Cees de Groot (**Donald Duck**-redakteuren, Red.) ook – dat dat dan de Duckwereld is.*

Heb je, naast de karakters, ook speciale opvattingen over de uiterlijkheden van de Duckstrip, zoals dekors, landschappen e.d.?

Je kunt niet zeggen: zo moet je Duck-auto's tekenen, met zulke grote kop-lampen en niet groter. Dat is onzin. Al die bij-auto's, naast Duck zijn eigen auto, en al die bijfiguren zijn een soort grafiek, waarvan je niet al te veel mag afwijken. Je mag wel variëren, maar je mag er op een gegeven moment niet een echte Mercedes tussen gooien, met profielbanden en glimmers en zwaar chroom.

De Duckwereld is geënt op een Amerikaanse wereld, maar ik zou me kunnen voorstellen dat Nederlandse tekenaars er meer Nederlandse aspekten in zouden brengen. Gebeurt dat ook?

Ja, het gebeurt ongemerkt. In gebouwen en straten kun je soms proeven dat ze gemaakt zijn door een tekenaar die woont in een omgeving die diezelfde spruitjeslucht verspreidt.

Vind jij dat het moet kunnen, of heb je het liever niet?

*Ja, natuurlijk mag dat wel, maar wat ik altijd plezierig vind aan dat soort strips, aan – even een potje Amerikaans – **'animated comics'** is dat het ergens in een fantasiewereld moet zweven. Het moet niet vast te pinnen zijn op een echte omgeving. En ik vind ook niet dat de Amerikaanse Duckverhalen helemaal echt Amerikaans zijn.*

Laten we het van hieruit bekijken: ik heb persoonlijk altijd het exotisme van Donald Duck het meest gewaardeerd, het vreemde, het niet-bestaanbare. Later wist je dan wel dat het ergens in Amerika moest zijn, maar voor Nederlandse was het een wereld die ver van ons huis was. Dat maakte deel uit van de attraktiviteit van het hele Disney-gebeuren. Als je er nu typisch Nederlandse dingetjes in gaat stoppen, Nederlandse nieuwbouwwijken en woonerven bijvoorbeeld, dan treed je met de strip een ander gebied binnen. En dat vind ik jammer, want ik weet niet of het attraktief zou zijn. Misschien ben ik wel konservatief, maar ik wil Donald Duck liever in een soort fantasiewereld houden.

Cover voor Donald Duck

GRRRR! HET IS WAT MOOIS!! MIJNHEER BLIJFT LEKKER BUITEN SCHOT EN IK KAN DE VUILE ZAAK-JES OPKNAPPEN! KINDER-MEISJE SPELEN VOOR 'N STEL LANDROTTEN!!

Dat lijkt me ook gemakkelijker voor de export van Nederlandse verhalen naar het buitenland.

Nou, dat maakt niet veel uit, want er is niet zoveel export. Het gebeurt wel eens, op een uitwisselingsbasis: Nederland neemt veel af van Denemarken en Denemarken neemt wel eens een Nederlands verhaaltje af. Je ziet ook wel eens een Nederlands verhaaltje in de Indonesische ***Donald Duck****, maar dat hebben ze dan niet officieel aangevraagd, maar gewoon uit de Nederlandse* ***Donald Duck*** *overgetrokken, met een Rotring of zo. Ze hebben daar waarschijnlijk een koelie zitten, die de Nederlandse* ***Duck*** *aan de lopende band overtrekt.*

Vatte jij indertijd de Duckwereld niet méér op als een fantasiewereld dan de Amerikaanse kinderen, omdat het uiterlijk van huizen en steden en straten in Amerika toch nogal verschilt van hier?

Ja, dat geloof ik wel, maar dat is moeilijk te meten. En wat dat betreft zouden Nederlandse tekenaars dan ook volkomen gerechtigd zijn om Nederlands uitziende huizen en dergelijke te tekenen. Maar onze strips gaan niet naar Amerika, dus om die reden hoeven we het niet te doen.

Gezellige leuke Duck

Wat vind jij van de Duck in Gezellig en leuk?

Ik vind het gezellig en leuk. Nee, echt, het is gezellig op een bepaalde manier en het is ook leuk op een bepaalde manier. Die jongens werken bewust in een heel andere ontvankelijkheid voor de Disney-wereld, het is de ontvankelijkheid van de meer opgegroeide jeugd. Jongeren van zestien zullen het al wel leuk gaan vinden, denk ik. Jongere kinderen vinden het niet leuk, die voelen het niet aan. Die zeggen waarschijnlijk: hè, wat een rare Duck. Maar met ons ontvankelijkheidsvermogen voor meer dan alleen maar pure Disney kunnen wij dit gezellig en leuk vinden. Dus ik vind het geweldig leuk.

Vind je het ook een persiflage op de Duckwereld zoals jij die ziet, door zijn overtrokkenheid van specifieke Duck-kenmerken?

Dat moet ook, om het leuk te vinden. Als dat ontbreekt, dan is het niks. Het leuke is – nou ja, of je dat leuk moet noemen weet ik niet – dat die twee jongens eerst voor ***Donald Duck*** *hebben gewerkt. En toen deze ze in principe hetzelfde in de gewone verhalen, maar wel ietsje minder. Een soort pastichering, of beter karikaterisering van Donald Duck. Ik heb er toen moeite mee gehad, want ik dacht: de kinderen, onze lezers dus, vinden dit ongeloofwaardig of niet leuk. Wij als volwassenen, als 'mensen van de wereld', lachen daarom, en op de redaktie ook. En in die sfeer is het een tijdje geaksepteerd; er zijn ook verhalen van hen gepubliceerd in* ***Donald Duck****, in '75 geloof ik.*

En nu nemen ze wraak met hun eigen Duck?

Ik weet het niet. Ik geloof dat hun aanleiding om voor ***Duck*** *te werken dezelfde oorsprong heeft als om nu die verhalen in* ***Gezellig en leuk*** *te tekenen. Dezelfde drang om te overdrijven. Dat heb ik zelf ook wel een beetje, maar ik vind dat ik mezelf veel meer intoom dan zij. Zij nemen Duck niet serieus en ik wel, ik neem Duck hogelijk serieus.*

Geen dwingende leiding

Hoe ging het begeleiden van de tekenaars in zijn werk? Praatte je veel met hen?

Nu, in het begin deed ik dat wel braaf, maar op een gegeven moment lukte dat om praktische redenen niet meer zo vaak en was het ook niet meer zo nodig. Ik schrijf nu meestal briefjes bij de pagina's van de tekenaars, waarbij ik de tijd neem om alles zo uitvoerig mogelijk op schrift te stellen, zodat de tekenaars er over kunnen nadenken, als ze dat tenminste willen.

Heeft jouw begeleiding wel eens aanleiding gegeven tot een zekere wrijving?

Nee, ik heb nooit echt wrijving of irritatie ondervonden.Ik kan me voorstellen dat er tekenaars zijn die hele eigen ideeën hebben. Ik noem geen namen, maar ik ken er een, en die laat ik dan ook volkomen vrij. Hij heeft er zoveel eigen ideeën over, dat het ook weer waardevol is.

Dus jouw taak is raadgevend en niet dwingend?

Nee, absoluut niet dwingend. Als er mensen zijn die er hun eigen ideeën over hebben, waarom zou je die gaan dwingen, hè?

Jij hebt dus niet de bevoegdheid van een redakteur om een verhaal te weigeren? Je kunt niet zeggen: dit kàn niet, dit màg niet?

Ik heb geloof ik nooit botweg tegen iemand gezegd: dit kan niet en dit moet over. Ik heb nooit gevoeld dat ik de bevoegdheid had om zoiets rechtstreeks tegen een tekenaar te zeggen. Vaak was het zo, en dat is nog steeds zo, dat ik, als ik het nodig acht iets te veranderen aan een verhaal, het altijd eerst laat zien aan Thom Roep of aan

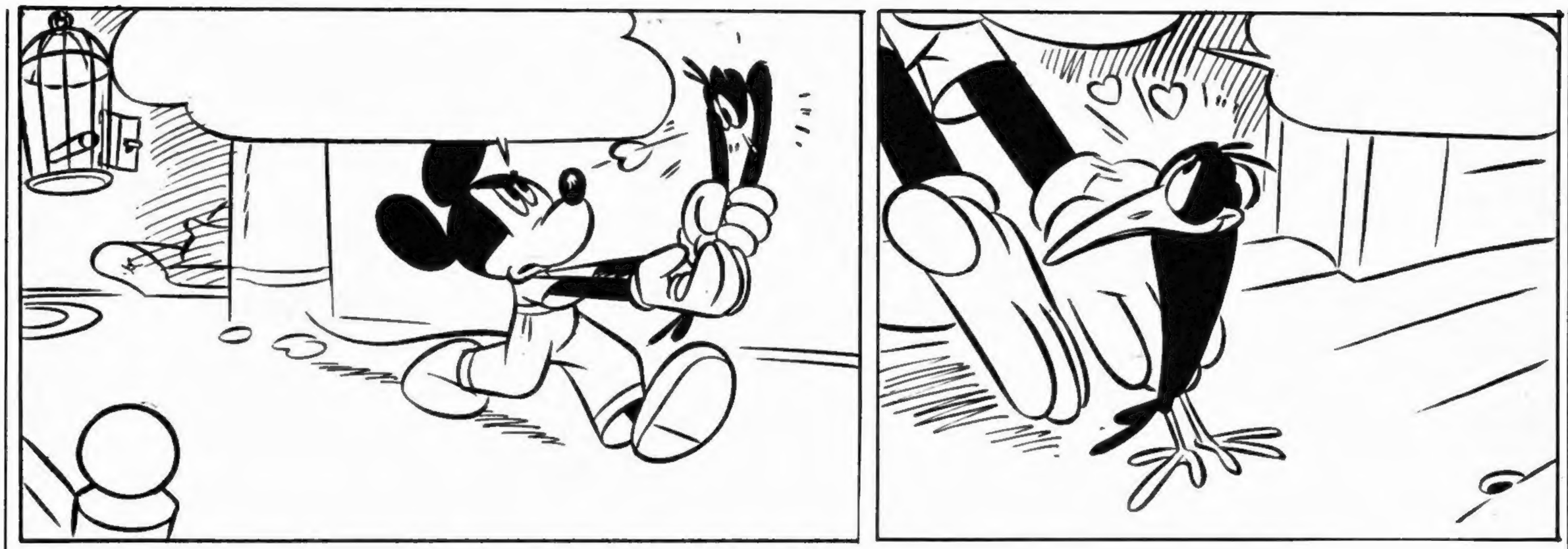

Cees de Groot, of aan allebei; en dan maken zij het met de tekenaar in orde.

Dus het komt er op neer dat jij advies geeft aan de redaktie, die de bevoegdheid heeft verhalen te weigeren?

Ja. Daarbij komt dat ik niet de enige ben die de verhalen bekijkt, dat doen Thom en Cees net zo goed. Als die hun eigen redenen hebben om te zeggen: Nee, dit kan niet, dan hoort de tekenaar of schrijver het net zo goed. Maar ik kan er al iets aan verbeteren voordat het teruggezonden wordt. Ik leg er een transparantje over en herteken hier en daar iets, en zet er een opmerking bij dat het zo misschien beter is. En Cees en Thom kunnen dat niet.

Wat je eigen werk betreft, heb je na 'Petat à la Petoet' nog meer Duckverhalen van begin tot eind getekend?

Ja... wacht eventjes, nee, eigenlijk niet. Nu moet ik even goed denken hoor... Ik heb verhalen gedeeltelijk getekend en geïnkt; meestal heb ik ze getekend, waarna een ander ze gecleand en geïnkt heeft; gecleand wil zeggen dat ik op een slordig velletje papier heb getekend, waarna een andere tekenaar dat velletje op een lichtbak legt met een vel echt tekenpapier erop en het dan in het net overtrekt.

Heb je veel verhalen geschreven?

Tja, wat is veel? Schrijven doe ik vrij geregeld. Ik heb niet alleen ***Donald Duck****verhalen geschreven, maar ook* ***Goofy, Broer Konijn, Wolfje, Tom & Pieter, Dombo, Hiawatha,*** *alle figuren zo'n beetje. Schrijven is erg leuk. Iedereen die zich een beetje serieus met schrijven bezig houdt, zal je vertellen dat het ontzettend leuk is, en ontzettend moeilijk, en tijdrovend. Want je hebt een idee, dat werk je uit en dan kom je pas aan het schrijven toe. En dat is dan echt ploeteren. Radio uit, hè, want bij tekenen kun je nog wel eens met je hersens ergens anders zijn, maar bij schrijven is dat absoluut niet toelaatbaar.*

Heb je een vast schema van indeling en uitwerking van schrijven?

Je hebt in zoverre een vaste hiërarchie, dat je een gesproken tekst pas gaat schrijven als de loop van het verhaal er is en ingedeeld is in plaatjes. Eerst komt het idee voor het verhaal, dan komt het uitwerken van het verhaal zelf, dan ga je in gedachten onderverdelen in de verschillende scènes, met de motivatie van de verschillende figuren waardoor de volgende scène mogelijk gemaakt wordt. Daarna ga je indelen: plaatje 1, plaatje 2, enzovoort, plus wat de figuren per plaatje ongeveer gaan zeggen. Dan is wat mij betreft driekwart van het werk gebeurd. De volgende stap is: de tekst. Wat wordt waar gezegd; niet gelijk alles willen vertellen, de tekst moet verdeeld worden. En als je de tekst hebt opgeschreven, ga je die nog een keer nalezen om te kijken of het wel loopt, of het niet ergens stokt; en je moet ontzettend veel schrappen, want het kan altijd korter. Dan zet ik het in het net en is het klaar. Vaak teken ik de pagina's op klein formaat even vluchtig uit, maar wel volledig met balloons en tekst. En dat gaat dan naar een andere tekenaar, die het op groot formaat gaat uitwerken.

Dus de laatste vijf jaar heb je werk van anderen begeleid en daarnaast heb je verhalen geschreven en gedeeltelijk of helemaal getekend.

Ja, en daarnaast heb ik veel covers van ***Duck*** *gemaakt, zowel helemaal zelf als voor anderen ter inkting. Ik heb voor de albums de covers ontworpen en getekend en ik heb ook wel eens voor andere albums de covers gemaakt, zoals voor* ***Flippie Flink, de Familie Achterop, Blondie*** *en dat soort series.*

Kun je dit nu allemaal blijven doen, nu je naar Amerika gaat?

Nee, niet allemaal. Maar ik blijf tekenen en schrijven en ook nog wel begeleiden. We hebben Fred Milton in Denemarken en die blijft onder mijn hoede. Zijn werk wordt gewoon naar me opgestuurd, en dat kan makkelijk, omdat verhalen voor ***Duck*** *geen deadline-verhalen zijn, zoals in* ***Eppo****. Pas als een verhaal helemaal rond is, wordt het in de publikatie-planning opgenomen. En we hebben een Duitser die voor* ***Duck*** *werkt, Volker Reiche, die in Duitsland eerst underground-tekenaar is geweest; zijn verhalen zijn erg komisch, ik moet er altijd ontzettend om lachen. Ook hem zal ik op de voet blijven volgen, maar mensen als Carol Voges, Frits Godthelf en Eddy van Schuylenburg zal ik niet begeleiden. Zij doen zoals zij het doen, en ja, op een gegeven moment laat je mensen ook los.*

Er verandert dus vrij weinig aan je werkzaamheden, ook al ga je in Amerika wonen.

Ja, het is gewoon zo dat ik daar ga wonen met een lief meisje dat ik daar ontmoet heb en ik ga daar een office huren, oftewel een werkkamer, met een tekentafel en een telefoon en een koffiezetapparaat, en ik ga daar gewoon zitten werken. En dan ga ik iedere dag om vijf uur heel braaf naar huis toe, maar wèl in een auto uiteraard.

KEN UZELVE
pep spotter
Stel jezelf op de proef! – Blijf twijfelen aan jezelf!
IN DEZE JACHTIGE TIJD VOL VERMAKING, GROEPSVORMING, GENERALISATIE EN VOORoordeel PLAK JE AL SNEL ETIKETTEN OP ZAKEN, BV. OP DE MEDEMENS!
OOK JIJ! – MAAR HET IS NOG NIET TE LAAT!
WE BIEDEN JE HIER DE KANS OM JEZELF DOOR MIDDEL VAN EEN TEST HET ANTWOORD TE VERSCHAFFEN OP DE VRAAG:
HOE BEVOOROORDEELD BEN IK?
GRIJP DEZE UNIEKE KANS MET BEIDE HANDEN AAN!
WIE HOORT BIJ WIE
JE ZIET HIER DRIE JONGENS EN DAARONDER DRIE MEISJES
ELKE JONGEN UIT DE LETTERGROEP HEEFT OMGANG MET ÉÉN MEISJE UIT DE CIJFERGROEP
JIJ, NU, MOET VOOR JEZELF UITMAKEN HOE DIE KEUZE IS UITGEVALLEN
OPGELET: DIT IS HET MOMENT VAN DE WAARHEID!
A
B
C
1
2
3

Pepspotter

Spoedbestelling Mexico

door Daan Jippes en Willy Lohmann

TALLOZE NATIONALE RECORDS SNEUVELEN IN ONS LANDELIJKE TRAININGSKAMP VOOR DE OLYMPISCHE SPELEN. DE LAATSTE OPMERKELIJKE PRESTATIES WORDEN GELEVERD....

DE 'LOCOMOTIEF'? JAZEKER.... DIE LOOPT ROND.... DAAR GAAT-IE! MAAR HIJ MAG NU NIET....

KUNT U MIJ ZEGGEN WAAR DE HEER PEZER VERBLIJFT? IK HEB 'N SPOEDBESTELLING VOOR 'M.

BOE?

EEN SPOEDBESTELLING MOET TE ALLEN TIJDE ONMIDDELLIJK BEZORGD WORDEN!

MENEER.... WILT U EVEN TEKENEN VOOR ONTVANGST?

...EN KUNT U MIJ ZEGGEN WAAR DE HEER STOOT IS?

HUH? JA... EH.... DAAR!

PLICHT GAAT VOOR ALLES.... MAAR IK WAAG ME NIET IN DE BUURT!

DAN MOET 'T ZÓ MAAR.... DAT GAAT NOG SNELLER OOK TROUWENS!

SPLAAT

HOI! HOI! DA'S VAST MIJN NIEUWE KOGEL!

1.

HEBT U DAT GEZIEN? ZAG U DAT? *FORMIDABEL....* WAT 'N PRESTATIE!

DIE POSTBODE STOOTTE MINSTENS 32 METER EN VIERDRIE-TIENDE CENTIMETER!

DAT IS METERS VERDER DAN DE STIER VAN OSSENDRECHT!

HUH?

AHA! **IS** DAT ZO? VOORTREFFELIJK! GOED,... DAN WORDT **HIJ** ONZE NIEUWE KAMPIOEN!

MAAR..... EN **IK** DAN?

TJA.... WEL.... OCH KEREL, KOM OVER VIER JAAR NOG 'NS TERUG! LANDSBELANG GAAT VÓÓR!

BOEHOE!

KOM MEE.... WE BEGINNEN DIRECT! **JIJ** WORDT ONZE GROTE TROEF VOOR MEXICO!

I-I-I-IK MOET NOG POST BEZORGEN....

EN ZO WORDT M. PLOYEE ENKELE DAGEN LATER ALS 'N KOSTBAAR STUK DELFTS BLAUW NAAR MEXICO GETRANSPORTEERD..

M. PLOYEE MEXICO

WAAR MEN NIETS NALAAT OM ONZE NATIONALE HELD IN VORM TE HOUDEN....

IS ALLES NAAR GENOEGEN? KAN IK SOMS NOG IETS VOOR JE DOEN?

JA... ZOU U ME 'N STUKJE UIT HET 'BLAUWE BOEKJE' WILLEN VOOR-LEZEN?

Brieven
t/m 20 gr. 20 ct
t/m 100 gr. 40 ct
t/m 250 gr. 60 ct
t/m 500 gr. 80 ct
boven 500 gr. zie „Pakjes"

Briefkaarten
enkele 15 ct
dubbele 30 ct

Monsters
als tarief drukwerk

ies (max. 3 kg.)
~ boven 500 gr.
kken
t

Postpakk. (ma-
t/m 1 kg.
t/m 2 k-
t/m

2

DE GROTE DAG IS AANGEBROKEN!

EN DOE JE BEST HÈ?!

DENK AAN HET VADERLAND, JONGEN!

MAAR....HOEZO? WAAROM? WAT....

?

NOU.... VOORUIT DAN MAAR!

PLASH

KOM NOU MAAR GAUW MEE... JE KUNT 'T OP DE SINTELBAAN WEER GOED MAKEN!

?

IDIOOT!

HAAL ALLES ERUIT, JONGEN! LOOP WAT JE KUNT!

PAF

MAAR WAAROM?....

MAAR-DIT-IS-TE-GEK!

WACHT! STOP! IK HEB 'T!

?

?

BRENG DEZE BRIEF ONMIDDELLIJK NAAR DIE MAN BIJ HET LINT!

LEGE ENVELOP

NU WEET IK HOE IK 'M IN BEWEGING KRIJG!

GRANDIOOS! GENIAAL! LUMINEUS!

UIT DE WEG! SPOEDBESTELLING!

EN ZO....

DEZE KOGEL MOET PER LUCHTPOST NAAR DIE FIGUUR DAAR....

KOMT IN DE BUS, MENEER!

OEI! VERKEERD BEZORGD!

3.

POR FAVOR , SIGNOR! WIJ ZIJN AAN ONS MIDDAG-SLAAPJE BEZIG....

?

BRAVO KLAP KLAP KLAP KLAP KLAP

BRAVISSIMO KLAP KLAP KLAP

BRAVO!

MET 'N BEETJE HANDIGHEID LATEN WE MANUS **ALLES** WINNEN!

KLAP KLAP KLAP KLAP KLAP KLAP KLAP KLAP

BRAVISSIMO

HOERA!

BRAVO HOERA BRAVISSIMO VIVA OLANDA BRAVO

KLAP KLAP KLAP KLAP KLAP KLAP KLAP KLAP

Minitoe

nieuw mini-stripblad in de randstad

door Har Brok en Hans van den Boom

Tenzij u in Amsterdam of de directe omgeving woont zult u er waarschijnlijk niets van gemerkt hebben, maar sinds 5 juni van dit jaar is ons land een stripweekblad rijker: **Minitoe.**
Het betreft hier een 16 pagina's dik, in vier kleuren op krantenpapier gedrukt striptijdschrift dat iedere donderdag als bijlage bij de avondeditie van *De Courant Nieuws van de Dag* gevoegd wordt.

Minitoe is bedoeld om de jeugd wat meer bij de krant te betrekken. Hoofdredakteur *Hans van der Kolk* (in Adformatie): 'De moeilijkheid is dat de voor de jeugd bestemde informatie in de krant verloren gaat in het geheel. De jeugd heeft niets voor zichzelf.'
De Courant Nieuws van de Dag zoekt naar mogelijkheden om de positie op de thuismarkt (Amsterdam en omstreken) nog te versterken. Het inwonertal van Amsterdam loopt wat terug, bovendien wordt de gemiddelde leeftijd van de inwoners steeds hoger. Veel jonge gezinnen gaan niet meer in de stad wonen, maar in (rand)gemeenten als Purmerend, Hoofddorp en dergelijke. Het Nieuws van de Dag probeert, mede met behulp van Minitoe, deze lezers vast te houden en het abonnementenbestand zo mogelijk nog uit te breiden. Redaktioneel coördinator van Minitoe is *Hans Smulders,* een van de tijdschriftspecialisten binnen het **Telegraaf**-krantenconcern (hij was o.a. chefredakteur van Panorama en adjunct-hoofdredakteur van Extra). De redaktie bestaat verder uit *Henk van der Vliet* (bij de krant verantwoordelijk voor de inkoop van o.a. strips, fotoseries, artikelen), *Harry Coumans* (lay-out en redaktionele produktie), *Johan van Dijk* (de vaste tekenaar van de krant) *Barenda Grutterink* (redaktrice) en *Joop van der Rijd* (Art director). Smulders: 'De wens een blad als Minitoe te gaan maken leefde al jaren. Toen eind vorig jaar bleek dat we én de juiste mensen in huis hadden die het blad konden gaan maken én de drukpersen die het in full colour konden drukken is alles snel gegaan'.

Nul-nummer
Het concept voor wat later Minitoe ging heten is uitgebreid getest. Zo was in het nulnummer een rubriek over radio- en TV-programma's opgenomen. Uit onderzoek bleek echter al snel dat de kinderen daaraan geen enkele behoefte hadden. Ook kwam uit het onderzoek naar voren dat de kinderen wel 75 cent voor het blad over hadden (de krant + bijlage samen kost 55 cent).
Minitoe wijkt nogal af van de stripbijlages zoals die in Frankrijk, Zweden of Amerika verschijnen. Kiest men in die landen veelal voor strips die ook voor volwassenen interessant zijn, in Minitoe richt de redaktie zich juist sterk op de kinderen. Smulders: 'We proberen een zo compleet mogelijk stripmagazine te maken, ondanks het feit dat we maar 16 pagina's hebben. We hebben gekozen voor een formule met drie vervolgstrips in afleveringen van drie à vier pagina's, een stuk of drie één-paginastrips, een pagina wereldoriëntatie, een of twee pagina's redaktioneel en een introduktiepagina met reakties van lezers, nieuwtjes en dergelijke. Het redaktionele gedeelte willen we nog iets gaan uitbreiden, zodat we wat meer puzzels, wedstrijden en zo kunnen gaan afdrukken. Dat stellen de lezers zeer op prijs, is ons wel gebleken op de tot nu toe gehouden wedstrijden.'
Van der Vliet: 'Wat dat betreft is het een groot voordeel dat wij op krantenmanier kunnen werken, dat wil zeggen met korte inlevertijden. We kunnen materiaal uiterlijk één week voor verschijnen nog inleveren. Dat betekent dat je van een wedstrijd na twee weken de uitslag al kan brengen, in plaats van na minimaal zes weken zoals bij stripbladen gebruikelijk is.'

Verspreiding
– Is er een bepaalde reden voor geweest dat Minitoe nog vóór de grote vakantie van start gegaan is? Van der Vliet: **'We wilden zo graag!** We waren rond met het concept, de ploeg stond klaar en we konden twee dingen doen: ofwel op ons gemak alles voorbereiden en in september met nummer een komen, ofwel meteen doorsto-

DAG GUUST, GOED IDEE HE
Minitoe
BEGIN JIJ NU OOK AL NATASJA?
MiniToe DA'S DE KLEURRIJKE STRIPKRANT.
ELKE DONDERDAG GRATIS BIJ Nieuws van de Dag

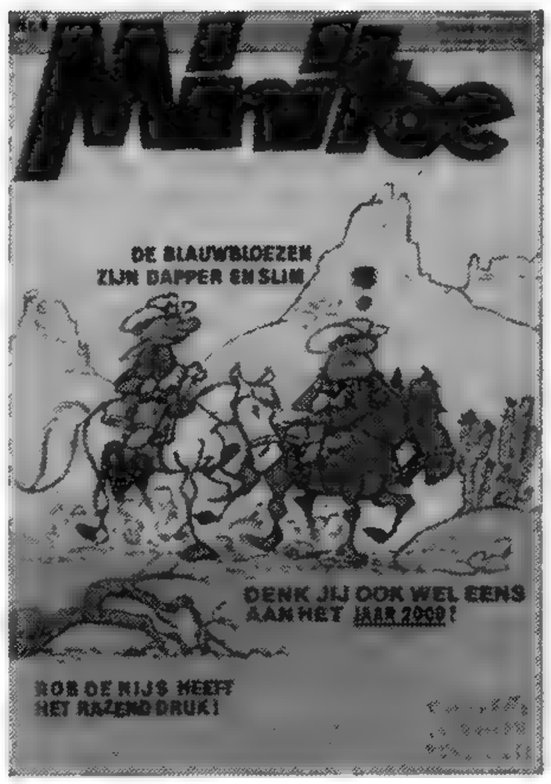

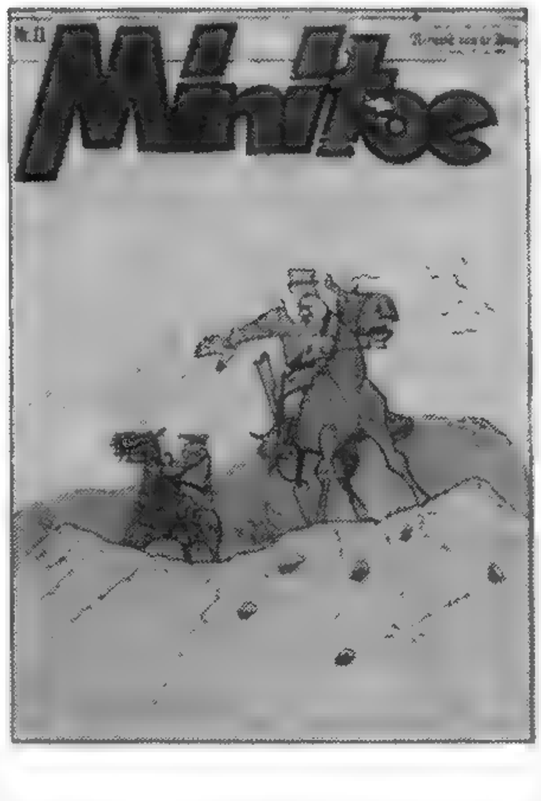

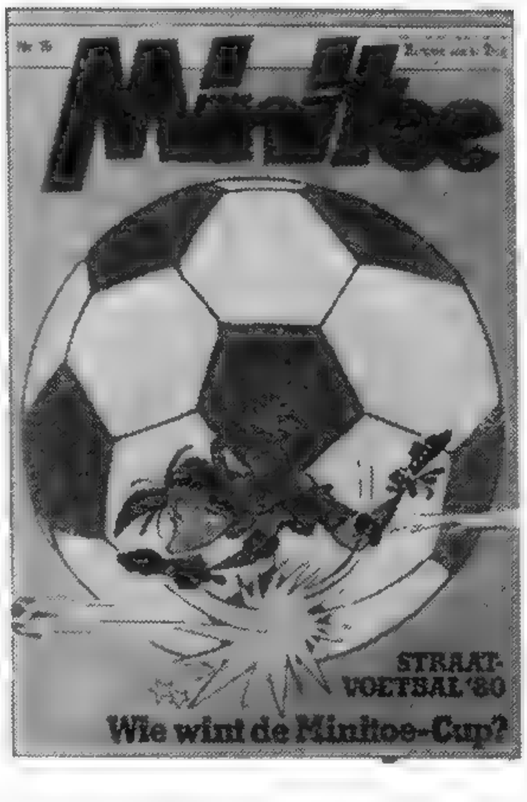

men. Dat laatste hebben we gedaan, zodat we nog vier weken voor het begin van de vakantie konden starten. En aan de reaktie te oordelen is Minitoe ook in de vakantie goed gelezen!'

Het Nieuws van de Dag, dat verschillende edities heeft, komt aan een totaaloplage van circa 160.000. Minitoe, dat alleen bij de avondeditie zit, heeft en drukoplage van bijna 80.000. Het verspreidingsgebied is Groot-Amsterdam, waaronder wordt verstaan Amsterdam zelf en een gebied van ongeveer 25 km eromheen (dus inclusief Purmerend, Zaandstad, Haarlem en een stuk van 't Gooi).

Minitoe wordt door de uitgever beschouwd als een integraal onderdeel van de krant, de produktiekosten worden dan ook door de krant als totaal gedragen, zonder dat er opbrengsten tegenover dienen te staan. Advertenties in het blad zijn niet per definitie uitgesloten, maar er wordt niet aktief op geworven, en de advertenties moeten passen in de redaktionele formule. Abonnementen op Minitoe zijn niet mogelijk, wèl is het in het hele land mogelijk om een postabonnement op de avondeditie met Minitoe te nemen.

Bij Het Nieuws van de Dag hoopt men dat over 1½ à 2 jaar Minitoe zodanig ingeburgerd geraakt is dat er een merkbaar sterkere binding van de jeugd met de krant te constateren valt. Men verwacht niet dat Minitoe een grote abonneewinst zal opleveren, maar men hoopt toch wel op een positief effect van de bijlage op het oplageverloop de krant. Het blad wordt op donderdag bij de krant gevoegd. Hiervoor is gekozen om de kinderen optimaal te bereiken. Veel Amsterdammers gaan in het weekeinde de stad uit en lezen de vrijdag- en zaterdagkrant pas maandag. Minitoe op donderdag betekent dat alle kinderen het blad bijtijds in handen hebben. Dat is van belang omdat in het blad meer en meer tijdgebonden onderwerpen aan bod komen: wedstrijden, evenementen als het straatvoetbaltoernooi met daarbij uigeloofd de Minitoe fairplay-cup, enzovoorts.

Doelgroep

Bij de selectie van dè strips voor Minitoe is de redaktie uitgegaan van het criterium dat ze vooral bij kinderen uit de grote stad aan zouden moeten slaan. Daarnaast dienden ze te passen binnen het kader van de redaktionele formule van de krant, dat wil zeggen geschikt voor een breed publiek. Wèl is bewust gekozen voor beperking van de doelgroep. Smulders: 'Het is onmogelijk een blad te maken dat zowel voor zesjarigen als voor achttienjarigen interessant is. We hebben gekozen voor de acht- tot twaalfjarigen omdat dat nog een vrij grote, redelijk homegene groep is. Bij de keuze heeft onder andere ook de bekendheid van de strips een rol gespeeld. Het is een voordeel als de stripserie al bekend is maar het moet niet zo zijn dat iedereen – bij wijze van spreken – het verhaal thuis al als album in de kast heeft staan.'

Veel van de strips in Minitoe komen uit de **Robbedoes/Dupuis**hoek: Guust, De Blauwbloezen, Natasja, Ramtamtam en Kierikieli, Buck Danny, Bollie en Billie. De redaktie geeft tot dusver aan deze strips de voorkeur boven die van **Kuifje/Lombard**, omdat het blad Kuifje in Nederland al een veel grotere verspreiding heeft dan Robbedoes (dankzij de leesportefeuilles) en veel lezers de strips daardoor al zouden kunnen kennen. Overigens zijn niet alle strips van Dupuis. Van **Dargaud** werd *Agar* gekocht van *Gigi en Moliterni,* terwijl ook *Roodoog* van *Gordon Bess* geplaatst wordt. Diverse andere series vielen af omdat het formaat ongeschikt was voor het blad. Ook met Nederlandse tekenaars zijn contacten geweest (o.a. met *Johnn Bakker*), maar iets definitiefs is daar nog niet uitgekomen. De redaktie staat overigens open voor werk dat in de formule van het blad past, met in het achterhoofd het idee dat het misschien later ook nog mogelijk is bij boekenafdeling Teleboek tot albumuitgaven te komen. Konkrete plannen voor dergelijke verdere stappen zijn er overigens op dit moment helemaal niet. Ook wordt niet overwogen om Minitoe bijvoorbeeld ook aan De Telegraaf-oplage toe te voegen of los te gaan verkopen. De redaktie vindt dat ook wel plezierig: Het is zo mogelijk rustig aan de formule van het blad te blijven werken zonder grote druk van buitenaf. Een verandering die op korte termijn overwogen wordt, is het lijmen van de rug van het blad (het is nu nog losbladig). Daarnaast komt er voor de verzamelaars van de losse nummers een verzamelband. Verdere plannen zijn nog niet bekend, maar let op de nieuwsrubriek van Stripschrift; we zullen proberen u regelmatig van de nieuwste ontwikkelingen op de hoogte te houden.

ODE AAN KUIFJE

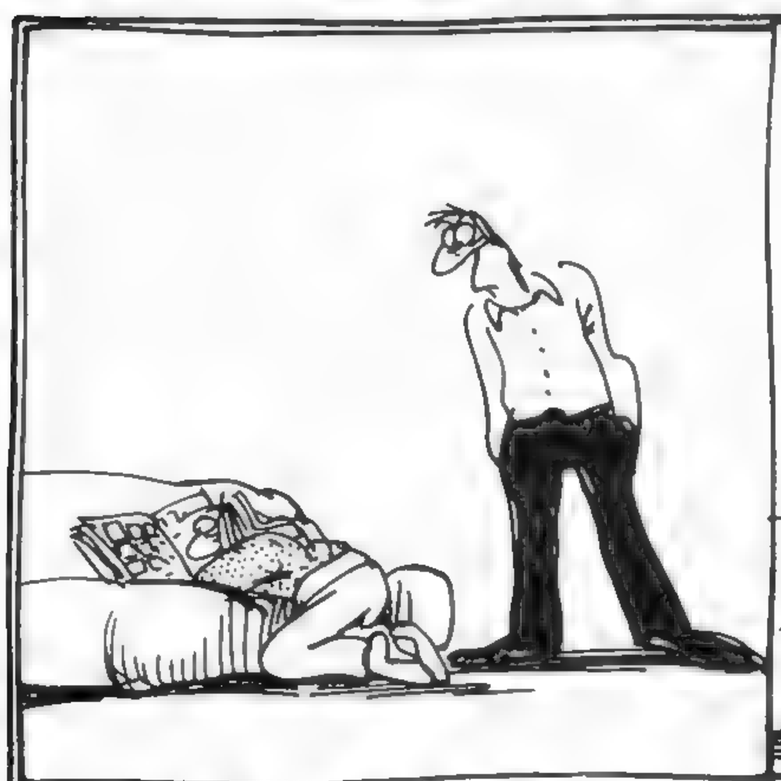

oh nee, oh nee! ik ben nog niet zo fatalistisch dat ik maar toelaat dat mijn dochter zich volpropt met pilür anti-communisme, ze is nog veel te ontvankelijk en beïnvloedbaar!
geef terug
laat toch zitten!

wat ben jij weer verantwoord bezig! ik vind dit hoogst... kwalijk... kinderen zijn toch al van die kleine fascistjes..
ik vin jou gemeën, papa!
niet overdrijven

als je die klapper hebt gemaakt, meisje, dan neem ik mijn petje voor je af
als je bedenkt dat ik 'm vroeger had en dat mijn moeder 'm weggegooid heeft...

BRETECHER

ROBERT HOFMAN (Uitgeverij Rostrum)

door Kees de Bree

'Ik ben een uitgever die anticipeert op de toekomst. Wat ikzelf leuk vind komt op de allerlaatste plaats!'

© foto: Steye Raviez

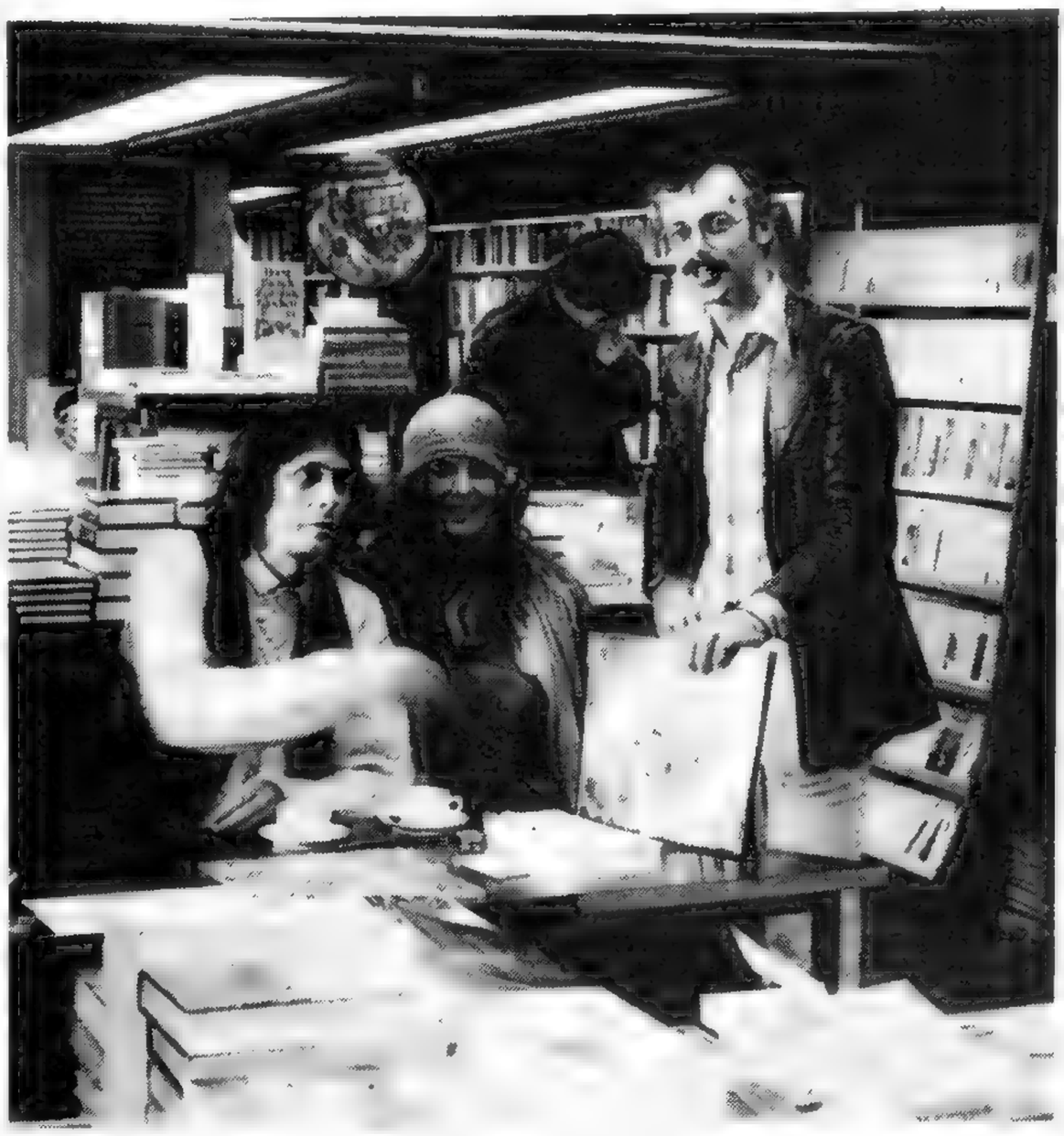

Op de foto van links naar rechts: tekenaar Jeff Jones, zijn vriendin Carol en uitgever Robert Hofman (staande).

Twee jaar geleden richtte Robert Hofman uitgeverij Rostrum op en begon tot stomme verbazing van menigeen met het importeren, verspreiden en uitgeven van kostbare platenboeken waarin geen enkele andere uitgever ooit een stuiver had durven steken. Het waren boeken als Miss Universe en het Beest, Tolkiens Bestiarium, Daan Durf, The Studio en Idyl. Inmiddels zijn we twee jaar verder en is het fonds van Rostrum niet alleen meer beperkt tot platenboeken maar staan er op de fondslijst ook boeken over homosexualiteit, de werking van de hersenen, de derde wereldoorlog, motoren en poplimericks. Vanwaar deze opzienbarende ommezwaai? Kees de Bree sprak met Robert Hofman over de lasten en lusten van zijn bedrijf.

Er staat geen naambordje op de riante villa in Haarlem waar uitgeverij Rostrum gevestigd is. Dat overtuigt me er van dat ik goed ben. Een uitgeverij die op haar fondslijsten en bestelformulieren louter een postbusnummer vermeldt wil duidelijk niet graag weten waar zij gevestigd is. Als ik de hal binnenkom wordt mij verzocht om even plaats te nemen omdat Robert nóg in bespreking is: 'Het loopt allemaal wat uit!' Op de eerste verdieping waar het gesprek zal plaatsvinden zijn links en rechts vertrekken waar stapels boeken en tijdschriften op de grond liggen uitgespreid. Het is de onvermijdelijke chaos van een bedrijf met te weinig mankracht. Hofman, een beminnelijk man die even helder articuleert als moeilijk formuleert, loodst me het vertrek binnen waar we kunnen praten en laat thee aanrukken. Als het ernaar uitziet dat het gesprek kan beginnen gaat de telefoon en is Hofman weer een tijdje afwezig. Het zal die middag nog tientallen keren gebeuren totdat hij het automatisch antwoordapparaat inzet.

Hoe zou je je uitgeverij willen typeren?
Je kan het misschien 't beste typeren als een non fiction fonds met een oog voor kwaliteit en bijzondere kantjes. En tot die bijzondere kanties horen ondermeer de geïllustreerde platenboeken en bepaalde vormen van strips voor zover ik die uitgeef.

Hoe ben je ertoe gekomen een uitgeverij te beginnen? Was je daarvoor ook al werkzaam in de uitgeverswereld?
Ik heb de nodige ervaring in het uitgeversbedrijf. Ik ben begonnen in de drukkerij waardoor ik volgens mij goede ervaring heb met de produktie. Vervolgens heb ik in het buitenland gewerkt. Eerst bij de kleine uitgeverij Key Facts, waarvan de naam inmiddels veranderd is, waar kinderboeken en co-produkties een groot bestanddeel van het bedrijf vormden terwijl we ook edukatieve boeken hadden. Nou ja, het waren in feite spiekkaartjes die ze uitgaven voor middelbare scholen. En toen ik daar in 1969 veertien dagen werkte werd ik naar Portugal gestuurd om 12 schoolboekjes uit te geven in het Portugees. Hoe? Dat bekeek ik zelf maar...! En ik moet zeggen dat het me wonderwel gelukt is binnen de tijd die er voor stond. En dat is een aardige manier om er keihard ingegooid te worden. Het andere bedrijf in Engeland waar ik voor gewerkt heb is Granada, ook wel bekend van televisie, bingohallen, bioscopen enzovoort. Dat was voor Nederlandse begrippen een erg grote uitgeverij met 11 of 12 fondsen; waarin je zowel de memoires van Lenin's weduwe als Stiletto van Harold Robbins kon terugvinden. Daar heb ik ook mijn ervaringen opgedaan met science fiction en dat is misschien ook wel een verklaring voor het feit dat je dat in mijn fonds terugvindt. Daarna ben ik in Nederland bij uitgeverij Becht terecht gekomen. En die is weer erg goed geweest voor mijn ervaringen met de Nederlandse uitgeverswereld. Het is prima om bij een conservatief bedrijf ervaringen op te doen. Het boek Views van Roger Dean dat ik mijn werkgever had aangeraden en dat een enorm sukses werd heeft me doen besluiten voor mezelf te beginnen. Het was net dat duwtje in mijn rug dat ik nodig had om mijn reeds lang gekoesterde wens ook in de praktijk te gaan brengen.

Waarom was dat boek Views dan zo belangrijk voor je?
Dat boek is indertijd door vrijwel elke uitgeverij geweigerd en op een gegeven moment kreeg ik de mogelijkheid om dat in Nederland en België te gaan verspreiden en verder reiken mijn ambities niet, ook niet van mijn werkgever Becht. Maar wij sprongen daar toen als eerste *echte* uitgever toch op in. Wij waren de eerste mensen van de gevestigde orde die dat boek gingen brengen. Dat boek heeft het geweldig gedaan. Er zijn tussen de 20.000 à 25.000 exemplaren verkocht in Nederland en dat voor een boek van drie tientjes! Het was naar mijn mening ook een vrij nieuwe vorm van boeken maken en daar zijn nog een aantal op gevolgd zoals dat bekende grammofoonplatenhoezenboek Album Cover Album dat het ook uitstekend deed. Dus terwijl ik die lang gekoesterde wens had, voor mezelf te gaan beginnen, altijd geaarzeld had over de enorme risico's en de waanzinnige investeringen, dacht ik: Ik heb hier de impuls om voor mezelf te beginnen en ik ontdekte dat de mensen in het buitenland, die die platenboeken uitgaven, wel met me in zee wilden gaan en dat was net het duwtje dat ik nodig had om het ook daadwerkelijk te gaan doen. Dus kwam ik met die mensen overeen dat ik de exclusieve verkooprechten kreeg van Nederland en België.

Uit: Tolkien's Bestiarium

Met welke uitgaven ben je toen begonnen?
Ik ben begonnen met een heel scala van paketten, maar het waren toch voornamelijk de fraai geïllustreerde science fiction en fantasy-boeken: Lone Sloane en Yragael van Druillet, Mis Universe en het Beest van Achileos, Hipgnosis weer een boek met platenhoezen enzovoort. Ik moet daar nu eigenlijk een beetje om lachen want ik was toen erg optimistisch en nu ben ik 2 jaar verder, in z'n totaliteit zelfs 5 jaar, met dit soort uitgaven dus ik denk dat ik echt wel kan gelden als een van de grootste experts op dit gebied wat het verspreiden en verkopen van platenboeken betreft. En achteraf zeg ik dat, terwijl de eerste 3 boeken iets totaal nieuws boden aan het publiek, de rest toch van veel minder sterke betekenis is geweest. Er zijn een heleboel mensen die ideeën na gaan bootsen waardoor het aanbod ineens veel groter werd en de kwaliteit verschraalde.

Heb je het nu over de kunstenaars of over de uitgevers?
Ik heb het in feite over alles. De vorm van de boeken is het opvallendste omdat het publiek dat onmiddellijk ziet, dat heeft van kunstenaars zoals The Studio geen weet behalve als ze uit de incrowd van de strip komen. Ik heb dus gedacht, achteraf gezien, dat die vorm een veel groter publiek zou gaan bereiken. In het begin was dat ook zo maar achteraf is dat veel minder gebleken. Dat verklaart ook, even vooruitlopend op de zaken, waarom ik nu een veel algemenere uitgeverij heb.

Platenboeken kosten erg veel geld. Had je-zo'n groot beginkapitaal?
Nee, helemaal niet. Dat moet je toch voornamelijk houden op 'geregel' en het betalen van rekeningen, wat dan aldoor maar net lukte. In feite ben ik met een heel klein, bescheiden kapitaal gestart en met veel vertrouwen. En vooral dat laatste is erg belangrijk want het is nog altijd spannend. De investeringen liegen er niet om maar iedere keer vind ik wel een oplossing. Om een voorbeeld te geven. Toen ik het besluit nam om Tolkien uit te geven, Het Bestiarium, ging het om een beslissing van 200.000 gulden, die ik niet had. Ik heb besloten dat boek uit te geven en inmiddels is er al een tweede druk. Dat was op zichzelf een risico, die als het lukt natuurlijk een aardige beloning inhoudt, zoals in dit geval. Maar voor hetzelfde geld is het meteen het einde van de uitgeverij. Daarom is het fonds nu veel gemêleerder van aanblik.

Heb je veel werknemers die de kosten beïnvloeden of is Rostrum een soort familiebedrijf?
Rostrum is een B.V. waar in feite niemand werkt, nou ja, Rostrum ben ik dus. Daar zit verder niets achter. Je zou het een familiebedrijf kunnen noemen, ja, want mijn vrouw werkt er en mijn moeder doet de boekhouding en dat alles vormt een familiemaffia, haha. Met deze drakonische methode worden de kosten gedrukt. Op die manier verklaart zich ook het niet hebben van kapitaal maar het wel injecteren daarvan. Kapitaal bij ons is arbeid en arbeid wordt hier nauwelijks of niet betaald, op het ogenblik dan. Het kan niet anders, het moet ergens vandaan komen.

Hoe zit dat met de samenwerking tussen jou en Dragon's Dream? Maken jullie coprodukties?
Dat is constant geprobeerd maar de problemen daarbij waren enorm. Het is wel aardig om daar iets dieper op in te gaan. Zowel Dragon's Dream als het daaruit afgesplitste Dragon's World zijn opgezet door mensen die buitenstaanders zijn in het boekenvak, dat klinkt ontzettend blasé, maar zo moet ik het toch wel stellen. Buitenstaanders zijn nodig, want dat zijn de mensen die de grote waagstukken uithalen. Neem Views, het hele establishment zag dat boek niet zitten en toch hebben de gebroeders Dean dat uitgegeven weten te krijgen. De moeilijkheid met buitenstaanders is alleen dat ze het vak niet kennen en niet tijdig weten waar het fout of goed kan gaan. Nou toen Dragon's Dream ontstond was dat met financiën van Roger Dean en de Rotterdamse drukker Chevallier en die hebben toen een sprong in het duister gemaakt die bijzonder goed is uitgepakt. Toen had men wel de motivatie om bij het ontwikkelen van andere projecten te gaan praten met mensen die er wel kijk op hadden en daar verschijn ik ten tonele. Roger en zijn broer Martin Dean, kortgezegd Dragon's Dream, waren voor iedereen vreselijk moeilijk om mee samen te werken. Dat kan niet anders. Om tot uitgaven te komen als Views (waar over de hele wereld misschien zo'n half miljoen van zijn verkocht) en Album Cover Album die heel veel 'guts' in zich hadden, moet je een enorm sterke persoonlijkheid hebben, heel wat durven en in jezelf geloven. Dus geen gemakkelijke jongens en volgens mij tot op heden oncontroleerbaar voor de Rotterdamse financiers van Dragon's Dream. De jongens hadden vanaf het begin veel onderlinge ruzies en uit de eerste ruzie ontstond de situatie dat Dragon's Dream bleef bestaan en dat daarnaast Dragon's World werd opgericht. Ik geloof dat die gebeurtenis fataal is geweest voor het verdere verloop van die ondernemingen. De rivaliteit tussen Dragon's Dream en Dragon's World is altijd enorm geweest. Ik zat in die driehoek en probeerde voor Nederland allerlei dingen te coördineren. Een jaar lang, heb ik in die periode 1978, geprobeerd het overleg gaande te houden, om ideeën te ontwikkelen van boeken en andere dingen die uitgegeven zouden kunnen worden als coprodukties. Ik denk dat als dat overleg gelukt zou zijn er veel betere uitgaven ontstaan zouden zijn dan nu het geval is. Maar dat overleg is niet gelukt door een gebrek aan professionalisme bij de gebroeders Dean. Wat ze de afgelopen jaren gemaakt hebben is ook duidelijk van mindere kwaliteit. Want terwijl men na de eerste gigantische successen best besefte dat het geluk niet door kon gaan, bleef men wel doorgaaan met het maken van allerlei snel in elkaar gezette prentenboeken. Daarbij zijn produkten ontstaan die volledig onbegrepen zijn door het publiek zoals Green Dog Trumpet van Ian Miller terwijl deze man als belangrijkste illustrator van mijn Tolkien's Bestiarium wel volledig uit de verf is gekomen. Men maakte maar zonder rekening te houden met het publiek. De produktie liep dan ook terug en is hoëgenaamd verdwenen. Het duidelijkst wordt dat aangetoond door het overlijden van Pin-Publishing in Engeland, die de distributie verzorgde en het heengaan van Big O. Ik moet zeggen dat ik dat aan heb zien komen toen bleek dat het werken met supercreatief gevoelige mensen als de gebroeders Dean geen haalbare

kaart was.
Ik heb in samenwerking met hen wel een aantal boeken in Nederland gebracht, zoals Godenstrijd om Erin van Jim Fitzpatrick en Miss Universe en het Beest van Chris Achilleos. Maar het probleem van die coprodukties was dat een man met een handelservaring zoals ik die heb te weinig invloed had op de vormgeving. Ik kon niet zeggen 'Denk erom, die vormgeving in dat boek gaat te ver, dat maakt het boek minder verkoopbaar'. Struikelblok, de persoonlijkheid van de gebroeders Dean. Een geslaagde co-procuktie maken zoals ik dat nu doe met De Grote Trek betekent een dusdanig produkt maken dat het werkt in diverse taalgebieden. Nou die sprong hebben ze nooit kunnen maken. Godenstrijd om Erin heb ik in het Nederlands uitgegeven omdat ik hoopte dat die er nog het dichtste bijkwam maar bij Miss Universe en het Beest zou je je af kunnen vragen of dat wel zo nodig was.

Heb je nooit behoefte om zelf boeken samen te stellen met bijvoorbeeld werk van Nederlandse illustratoren.
Ik vraag me af of je voldoende materiaal bij elkaar kunt krijgen met voldoende kwaliteit. Voorbeeld: Album Cover Album is samengesteld uit een potentieel van 20.000 hoezen en daar zijn er 900 uitgehaald. Wij hebben geen puur Nederlandse arsenaal van die grootte om dat te doen. Bovendien is plaatwerk bijna niet te financieren en van Nederlandse makelij is de belangstelling in het buitenland gewoon gering omdat ze daar barsten van de mensen die talent hebben. Voor Nederland zelf is de markt ook te klein. Kijk maar naar het boek van The Studio. Daarin staan bekende tekenaars en daardoor levert het een bepaalde oplaag op en heeft het een zekere levensvatbaarheid in Nederland maar bij het grote publiek is het toch onbekend. Ik heb naar aanleiding van Views gehoopt dat die nieuwe vorm van illustratie dusdanig sterk was en ik geloof nog steeds dat hij exploitabel is, maar hij is alleen nooit voldoende uit de verf gekomen.

Nederland kent de illustratoren natuurlijk ook niet uit tijdschriften.
Precies. De ruimte voor dit soort illustraties is in Nederland beperkt. Als dat type illustraties in Nederlandse tijdschriften frequenter zou verschijnen, zou de weg voor

"Raven" door Chris Achilleos (Uit: Miss Universe en het Beest)

boeken beter geplaveid zijn. Dat is iets wat ik 5 jaar geleden gehoopt heb maar je weet het, de tijdschriftenmarkt is in ons land in handen van een paar mensen. De grote zoals Avenue, Panorama en Nieuwe Revu die mooi in kleur werken zijn er totaal nog niet aan toe. Toch heb ik ze wel eens benaderd. En in Panorama is Tolkien vorig jaar terecht gekomen maar als het geen Tolkien was geweest hadden de illustraties er nooit ingekomen. De tijdschriften zijn er niet aan toe en ik vraag me af of ze er ooit aan toe zullen komen.

Wat is het publiek van de platenboeken. Waar worden de meeste afgezet, in speciaalzaken of in de gewone boekhandel?
Het is randstadgebeuren. De urbanisatiegraad oefent een zekere invloed uit op de verkoop, met andere woorden in de grote steden verkoop je dit soort boeken beter. Dat betekent ook in de grote steden van de provincie en beslist niet in een gewone provincieboekhandel. Verder zijn de stripspeciaalzaken, waarvan er in Nederland zo'n 60, 65 zijn, goede kanalen gebleken. Die zetten ze wel af omdat het strippubliek zich kennelijk ook sterk aangetrokken voelt door de poster- en illustratiekunst. Verder uiteraard nog de 'progressieve' boekhandels als Athenaeum in Amsterdam en De Vrije Tribune in Maastricht. Alleen verkopen de boeken daar slechts een korte periode erg goed en daarna is het afgelopen. In speciaalzaken blijft er vraag naar. Maar in het algemeen blijft het publiek het maar moeizaam waarderen.

Wordt die uitspraak je ingegeven door teleurstellende verkoopcijfers?
Gedeeltelijk wel. Ik vind het teleurstellende dat bibliotheken heel nijdige recenties van hun boekbesprekers krijgen over de boeken die ik breng en volgens mij geven die negatieve besprekingen een goed beeld hoe de gemiddelde Nederlander erover denkt. Zelfs een boek als Views is noch door links, noch door rechts ooit serieus genomen. Dat is de kern, die uit die bibliotheekrecenties naar voren komt: men neemt de boeken niet serieus!

Ik heb het idee dat mensen totaal niet weten wat ze ermee aanmoeten. Nederlanders zijn niet zoals de Amerikanen opgegroeid met strips en picturale boeken.
Ik ben het helemaal met je eens. Wij hebben geen burgemeester Polak die, zoals burgemeester La Guardia van New York in 1939 toen er een krantenstaking was, strips ging zitten voorlezen voor de radio.
Men weet hier niet wat men ermee aanmoet. Alleen Jan Venema van Beeldspraak heeft, nadat ik vreselijk geleurd had in Hilversum, over Roger Dean en Views een prima tv-programma gemaakt. Een man van een behoorlijke culturele allure die het onderwerp aanvoelde. Als je je ervoor inspant en er wat van probeert te maken, kan je er wel over schrijven maar vrijwel niemand neemt de moeite om er wat mee aan te kunnen.

Hoeveel moet je van een platenboek verkopen om uit de kosten te komen?
Het hangt er vanaf of het al dan niet een co-produktie is. Maar als het een co-editie is dan praten we toch over oplage-orders van 3 tot 5.000. In het begin was de verkoop groter dan nu. De grootste uitschieter van mij persoonlijk is het boek van de Rolling Stones geweest met een Nederlandse oplage van 10.000 exemplaren. In het kader van de platenboeken is ook een hele goede Miss Universe en het Beest waar de belangstelling voor blijft, Foss met het boek 21ste Century Foss en dan Hipgnosis, Walk Away René dat het naar verhouding met 3½ duizend verkochte exemplaren goed gedaan heeft. Het Tolkien Bestiarium is uiteindelijk de enige succesvolle geslaagde exponent van wat ik 4 jaar geleden gehoopt heb. Daar zitten n.l. illustratoren in die 'uit de school' komen, zoals Ian Miller. Het leukste kompliment dat iemand uit de stripwereld me maakte was: 'Het ziet er eigenlijk uit als een Readers Digest boek' waarmee bedoeld werd dat het geschikt was voor een groot publiek en dat is ook zo. Als je voor een groot publiek werkt houd je het vol. Maar dat Tolkien-boek is eigenlijk de enig vorm geweest waarin de illustratoren volledig aan de bak kwamen. Ik ben blij dat ik daar in Nederland de vruchten van pluk. Ik bedoel een boek waarvan in de eerste druk 16.000 exemplaren zijn verschenen dat nu aan een 2e druk toe is! Een boek van zestig gulden! Reken jij maar uit, da's altijd leuk. Dat is rond de miljoen gulden. Dat klinkt heel indrukwekkend maar dat is natuurlijk onzin. Zo'n boek geeft het bedrijf een injectie waardoor andere dingen weer mogelijk worden.

Je geeft ook stripverhalen uit. Waardoor wordt je keus bepaald?

Uit: Miss Universe en het Beest door Chris Achilleos

Ik wil boeken uitgeven met het oog op het bijzondere, en strips vallen voor mij onder die laatste categorie. Aan de ene kant heb je het 'platte' stripverhaal en dat is Oberon (formuleer dat voorzichtig want ik denk dat die mensen zich daardoor aangesproken voelen) en je hebt het 'speciale' stripverhaal en dat is Yendor. Om met het makkelijkste te beginnen, het gespecialiseerde stripverhaal moet voornamelijk over stripzaken gedistribueerd worden. Dat betekent dat je het in de hand moet houden, dan moet je er echt zelf op uit.
De tijd ontbreekt mij en ik distribueer mijn boeken in dat opzicht via Atlantis. Maar dat betekent dat ik over dat stripgedeelte niet echt een greep heb. De andere kant van het verhaal zijn de Oberon-achtige uitgaven en daarvoor moet je distributie lopen via Alidpress-achtige kanalen, met de return-basis. Daar voel ik niet voor. Daar ben ik niet groot genoeg voor. Dat doe ik niet. Dan pik ik liever de hele bijzondere strips eruit om uit te geven.

Zonder recht op retour?
Ja natuurlijk, daar begin ik niet aan. Heb ik nog nooit van gehoord zeg. Ik neem dan wel hele bijzondere dingen zoals Dick Tracy. Daar heb ik me zeer op verheugd die in Nederland te brengen, weliswaar in het Engels want dat was in het Nederlands geen haalbare kaart maar dat vond ik gewoon de moeite waard.

En hoe zat het met Daan Durf? Die bracht je in het Nederlands.
Daan Durf kon ik wel in het Nederlands uitgeven omdat daar de gelegenheid zich voordeed van een co-produktie. Dat had zin.

Was de mogelijkheid tot co-produktie je enige beweegreden om Daan Durf uit te geven?
Ja, ik geloof het wel want de ontwikkelingskosten om het alleen te doen zijn zo hoog dat het onmogelijk is voor het Nederlands taalgebied alleen.
Ook komt er nog bij dat toen ik in de gelegenheid werd gesteld te participeren in de co-produktie het voor mij leuk was dat het juist Daan Durf was omdat ik de allereerste Daan Durf op de lagere school uitgedeeld had gekregen en toen heb ik een abonnement gehad voor een kwartje, dus ik kende het produkt. De eerste paar jaargangen heb ik hier ingebonden staan. En in de tweede plaats geloof ik dat het een eerlijke strip is, die naar mijn mening heel erg mooi getekend is. Een prima verhaal.
Ik weet niet of het jou bekend is dat dit verhaal van Daan Durf door Arthur C. Clarke is geschreven. Dat deed hij net als andere grote science fiction-jongens om geld te verdienen, maar die namen mochten nooit bekend worden. Maar dit terzijde. Als ik met zo'n boek denk weg te komen, geef ik het uit ja.

Waren er overigens moeilijkheden met Daan Durf? Er staan 2 verschillende soorten lettering in?
Ja, maar ik wil daar graag diplomatiek over blijven. De studio die dat voor mij ingeletterd heeft (V. Wulften-KdB) en die je daar verdere vragen over zou moeten stellen omdat ik geen zin heb om scherpe uitspraken te doen, hoewel ik weet dat ik in mijn volste recht sta, had problemen. Het is in ieder geval zo dat wegens tijdnood anders geletterd is dan oorspronkelijk de bedoeling was. Het moest af vanwege de co-produktie. De persen stonden te wachten. Meer zeg ik daar niet over. Ik vind dat de moeite niet waard.
Maar als je kijkt naar de letteringvan Idyl dan zie je dat ik leergeld heb betaald en dat die perfekt is. Hij is leesbaar, hij is mooi, hij is evenwichtig en toen wist ik natuurlijk ook hoe je moeilijkheden als bij Daan Durf kon vermijden. Een co-produktie is gewoon een proces dat zeer sterk gebonden is aan het exact aanhouden van tijdschema's.

Hoe kwam je op het idee van Idyl van Jeff Jones?
Dat kwam uit dezelfde hoek als Dragon's Dream, hè. Dat komt uit dezelfde koker.

Waarom heb je geen gebruik gemaakt van de Idyl-vertalingen zoals die in Gummi waren verschenen?
Voornamelijk omdat er maar een gering aantal platen, 7 stuks, in Gummi had gestaan en het resterende gedeelte van de 48 pagina's toch door een ander gedaan zouden worden. Dus om een eenheid van vertaling te krijgen en omdat het de moeite niet was die paar pagina's over te nemen, is er een komplete andere vertaling gemaakt. Ik heb Idyl genomen omdat ik vond dat het een strip van 'literair' niveau was en ik vond dat het van een dusdanige aanpak was dat ik dat op een bepaalde manier wilde verzorgen. In het kader van zulke tekeningen hoort een zorgvuldige vertaling.

Zijn er nog strips die je de komende tijd wilt uitgeven?
O, best wel, maar ik heb nog geen vaste plannen.

De strips uit Heavy Metal, zijn die niets voor jou?
Daar heb ik natuurlijk aan gedacht maar er zijn al een aantal uitgevers die dingen van Heavy Metal in Nederland brengen. Ik dacht dat Espee, Yendor en die knakker van Drukwerk daar mee werkten.

Ja, maar er staat nog genoeg kleurwerk in dat niet gecovered wordt.
Doen die anderen dan niet alles? Zie je, ik ben niet iemand die in een ander z'n vaarwater gaat zitten. Corben verschijnt bij Espee en Oberon heeft er een paar gepakt en heeft zich daar enorm mee in de vingers gesneden, dacht ik...

Met welke dan?
Nou eh, ik moet voorzichtig zijn want ik weet het eigenlijk niet zeker. Métal Hurlant en

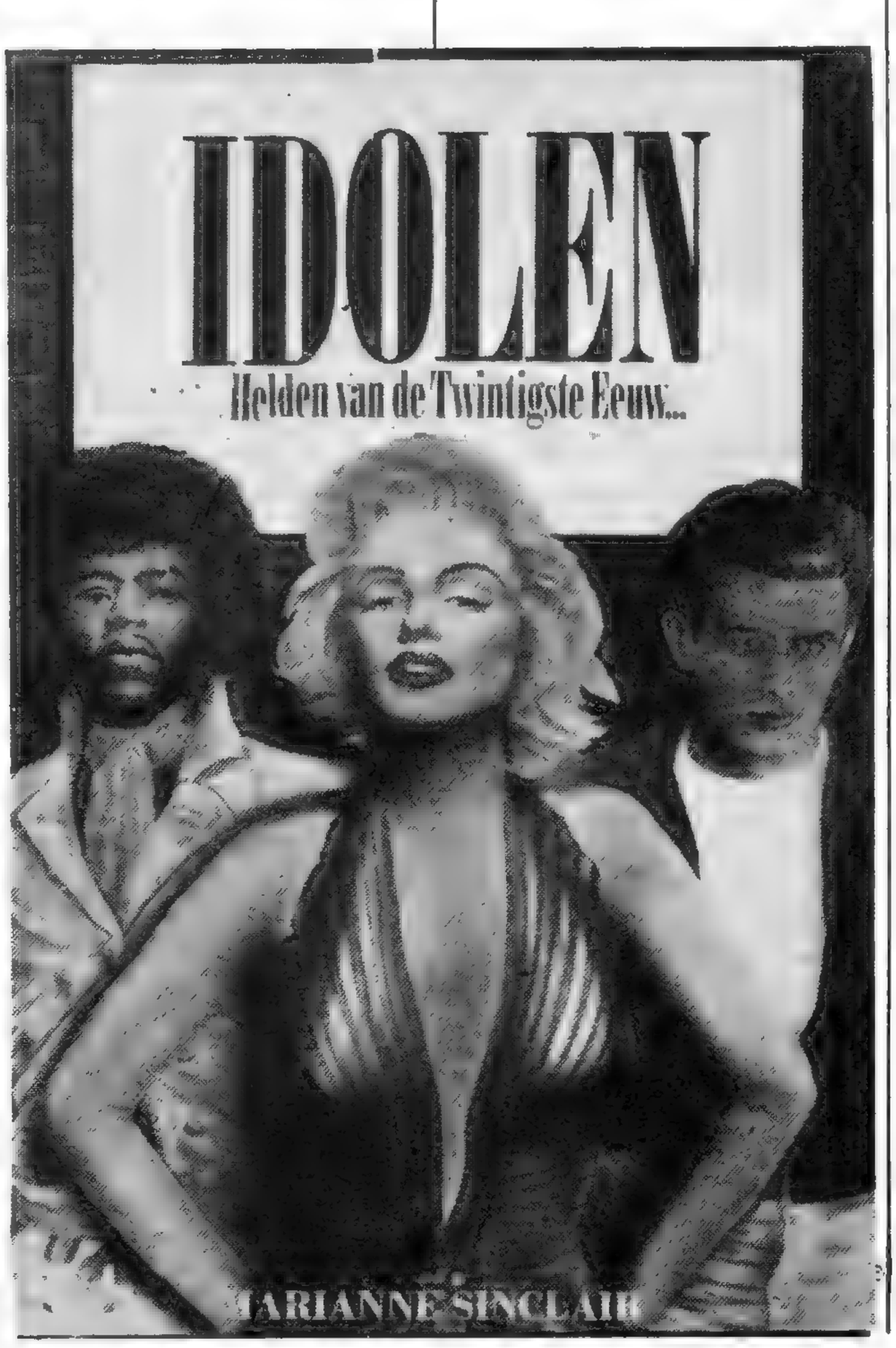

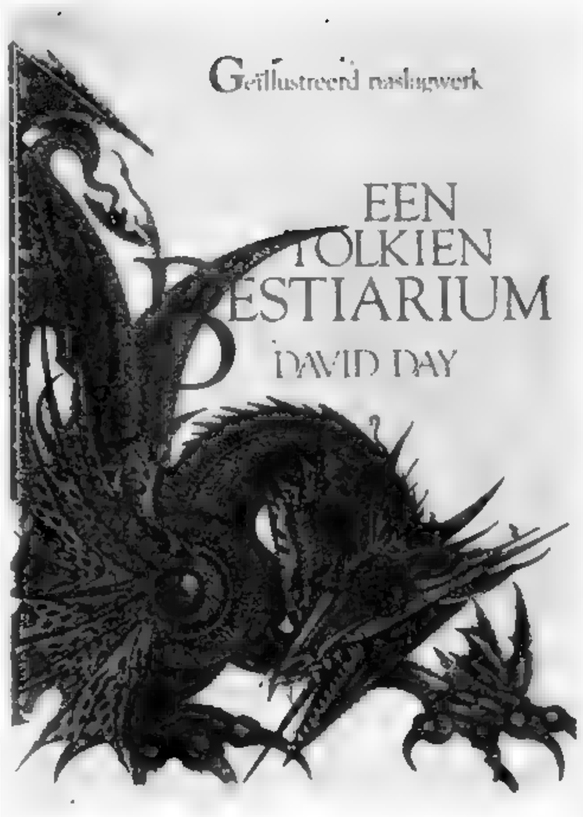

Heavy Metal lopen toch door elkaar hè? Wie heeft die strip nou uitgebracht van dat duizend en een nacht. O, is dat van Espee. Ik heb er eigenlijk misschien te weinig over nagedacht. Ik kan daar best eens meer naar kijken. Als het maar voldoende body en verhaal heeft. Ik moet zeggen dat mijn kritiek op die strips is dat er vaak weinig verhaal inzit. Alleen die tekenaar van 'De stad die ging vliegen' is erin geslaagd iets aparts te brengen maar zoiets is dun gezaaid. Het is in wezen met die gekleurde strips hetzelfde als met mijn gekleurde prentenboeken. Om het maar eens oneerbiedig te zeggen: het zijn platen waar je bek van openvalt maar het verhaal breekt meestal op. Ja, en als andere mensen strips willen brengen waar geen verhaal in zit, moeten ze dat zelf weten maar ik kom daar toch van terug.

Door welke overwegingen laat je je leiden bij het uitgeven: commercialiteit of interessesfeer?
Ja, het heilige moeten zit er niet in, dacht ik, al zit ik natuurlijk wel met de noodzaak om diversiteit te hebben. Hetgeen ik uitgeef is een gezonde mengeling van commercialiteit en goede ideeën. Wat ik zelf leuk vind komt bij mij op de aller-aller-allerlaatste plaats. Daar is bij mij eigenlijk geen plaats voor, hoe gek dat ook moge klinken. Muziek is een onderwerp dat mij erg goed ligt, dat zie je ook wel aan mijn fondslijst. Als ik eerlijk ben geef ik zowel uit uit commerciële overwegingen als uit motivatie. Om maar te beginnen met de 2 boeken over homoseksualiteit. Daar spreekt heel erg de motivatie. Niet dat ik homoseksueel ben, zoals je hebt kunnen zien (knikt met zijn hoofd in de richting van zijn vrouw en kinderen op de benedenverdieping). Tegelijkertijd ben ik voldoende uitgever om te zien dat daar ook best een boterham in zit. Die motivatie moet je zo zien; ik ben een man met oog voor het 'nieuwe'. Niemand durft in Nederland een boek over homoseksualiteit voor mannen uit te geven waarop precies te zien is hoe het moet, kan en gedaan wordt. Het boek is al eens bij Becht geweest en die heeft het afgewezen, evenals Elsevier en Unieboek. Uit hoofde van mijn relaties voel-

den de Engelse uitgevers er wel voor om met mij te werken. Bovendien had ik al wat know how opgedaan in die richting, op het medische vlak. Nou als die boeken er in november zijn dan ben ik daar als uitgever best trots op, afgezien het feit dat ze volgens mij goede commerciële ondernemingen zijn.
Ik probeer een uitgever te zijn die anticipeert op de toekomst. Ik probeer te bedenken wat de mensen straks zal interesseren. Dat is zo geweest met CB-Handboek over de 27 MC, waarin alles staat over zendinstallaties en dat enig is in zijn soort. De verkoop tot op heden is 43.000 exemplaren en het loopt nog steeds. Van het Motorenboek zijn er al 13.000 verkocht. Het C.B.-Handboek anticipeerde in wezen op platte wijze wat er ging gebeuren. Ik heb een muziekmakershandboek dat anticipeert op een steeds groter wordende behoefte, net als het boek dat ik in mijn fonds heb over de werking van de hersenen. Als het er is zullen de mensen ontdekken dat er maar een boek over is en dat is het mijne.

Zijn er boeken van andere uitgeverijen die je graag zelf uitgegeven had willen hebben?
Nou Het Stadje dat ging vliegen van Bilal, dat vind ik een strip van een uitstekend niveau. En Landshoff heeft, met subsidie overigens, een boek over Willink uitgebracht, dat vind ik een knap stukje uitgeven van een kunstboek. Maar verder kan ik geen platenboeken aanwijzen bij anderen. Op het gebied van de geïllustreerde prentenboeken ben ik toch eigenlijk zo'n beetje de enige tot nu toe. Daar kan ik dus geen voorbeelden van noemen. Ik ga daar mee door al ben ik daar niet meer zo optimistisch over als vroeger. Bij mij verschijnen nog een boek van Rick Griffin, de bekende striptekenaar, van wie je nu platenhoezen zult zien en verder nog Flowerpower van Art van Moscoso, air-brush kunst van Castle in een boek dat Airflow heet en heel mooi werk van Peter Jones in Solar Wind.

Hoe gaat uitgeverij Rostrum er in de toekomst uitzien?
Ik zal bezig blijven op een breed terrein. De science fiction zal zich hier naar ik hoop sterker en kwalitatief goed blijven ontwikkelen. Naast de sf breng ik volgend jaar een avonturenboek dat ligt tussen Forsythe en Ludlum, waarvan de kans groot is dat het eerdaags op de Amerikaanse bestsellerlijsten staat. Als je vraagt wat wordt het gezicht van Rostrum zou je misschien naar Granada moeten kijken. Aan de ene kant avonturen, science fiction en de nodige dosis muziek en daarnaast boeken op een wat intellectueler vlak. De kwaliteit, diversiteit, de breedheid, de algemeenheid van Panther-Paladin waar je dus de memoires van Lenin's weduwe aantreft naast Stilletto van Harold Robbins, De Trek van de Dieren, Tinbergen of het drugsboek van Timothy Leary. Dat geeft het scala aan van Rostrums interesseniveau's. Ik ben in Nederland, dus zijn de mogelijkheden beperkter. Ik hoef dus niet zo te groeien als Granada maar als je diep in mijn hart kijkt is dat misschien toch wel mijn ambitie.

(advertentie)

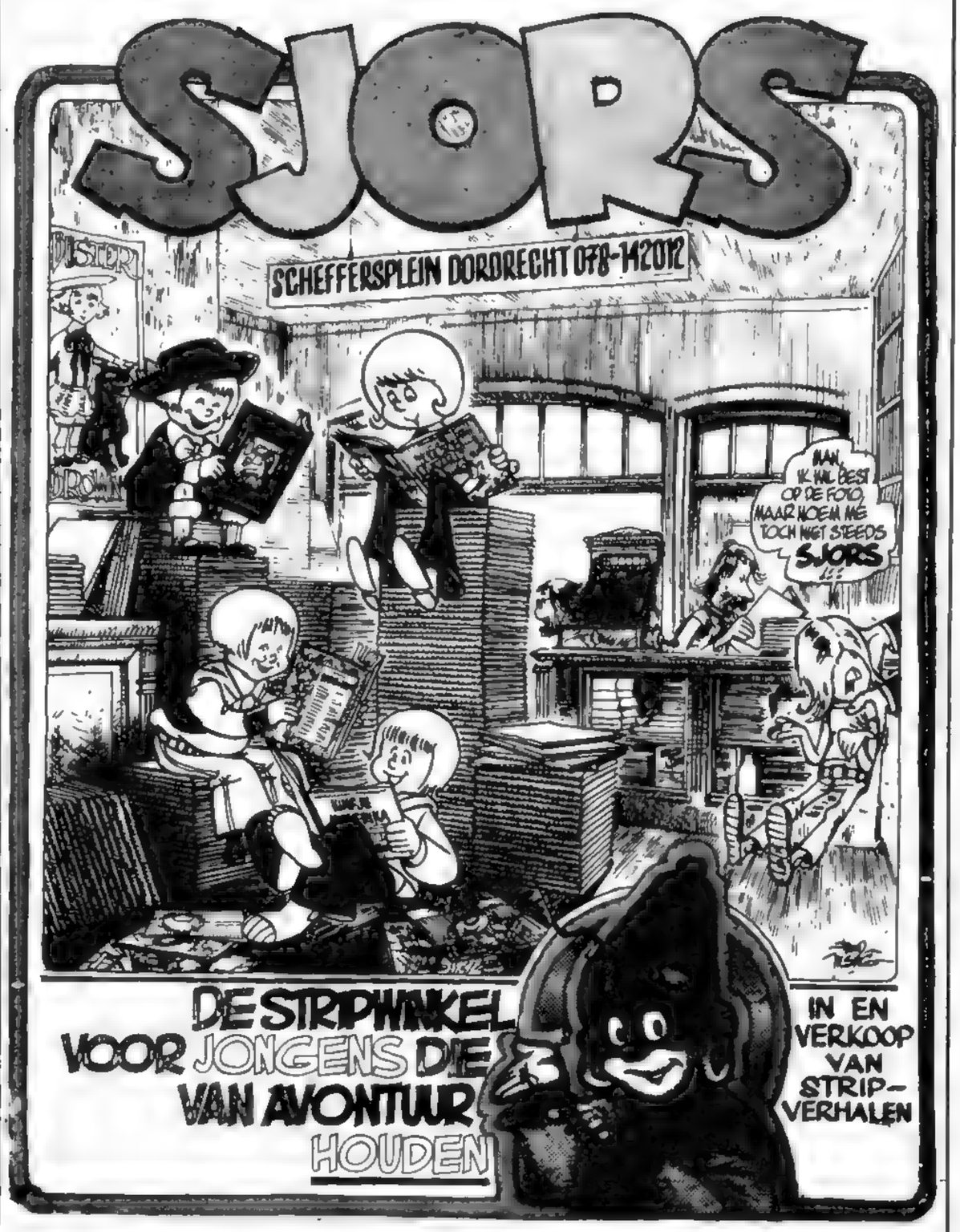
SJORS
SCHEFFERSPLEIN DORDRECHT 078-142012
DE STRIPWINKEL VOOR JONGENS DIE VAN AVONTUUR HOUDEN
IN EN VERKOOP VAN STRIP-VERHALEN

MIRROR FEATURES present ROMEO BROWN

World rights reserved — Daily Mirror Newspapers, Ltd.

VERTALING: HENNIE WESSELING
LETTERING: ERNST POMMEREL

EEN OPPAS VOOR BOBBY

ROMBO KRIJGT BEZOEK VAN ENE BLOWTER...

IK HEB EEN BAAN VOOR U. IK WIL DAT U VOORKOMT DAT M'IJN DOCHTER ZICH BELACHELIJK MAAKT!

ZEKER! MAAR HOE?

ZE HEEFT EEN HUISJE GEHUURD SAMEN MET HAAR VRIENDIN GWEN. "MON REPOS" HEET HET. IK HEB REDEN OM AAN TE NEMEN DAT ZE VERLIEFD IS OP EEN ONGEWENSTE JONGE MAN DIE IK NIET HEB ONTMOET. IK HEB GEEN TIJD OM ER HEEN TE GAAN EN DIE NONSENS TE VOORKOMEN.

DAT MAG U DOEN! HOU HAAR IN DE GATEN VOOR ME!

IK HEB EEN NABURIG HUISJE VOOR U GEHUURD. PROBEER VRIENDSCHAP MET ZE TE SLUITEN EN LET OP BOBBY ALS EEN HAVIK!

BEGREPEN! IK VERTREK MORGENOCHTEND!

OP "MON REPOS" WAAR BOBBY EN GWEN HUN VAKANTIE DOORBRENGEN..

'N BRIEF VOOR JE, BOBBY.

GEEF MAAR, GWEN.

VAN JE VRIENDJE ALAN, NEEM IK AAN?

NEE... VAN PA. H'IJ WEET HET VAN ALAN EN WIL HET TEGENHOUDEN!

H'IJ ZEGT DAT IK ALAN NIET MEER MAG ONTMOETEN EN DAT H'IJ EEN MANIER GEVONDEN HEEFT OM DAT OOK TE BELETTEN. WAT KAN H'IJ DAARMEE BEDOELEN?

IK WEET NIET.

IK OOK NIET-DOET ER NIET TOE. LATEN WE GAAN WINKELEN. VERGEET DE ZAAK!

KIJK, BOBBY, ER KOMT ROOK UIT DAT LEGE HUISJE! WE HEBBEN BUREN.

NODIG HEM OF HAAR UIT VOOR DE THEE!

HÉ! K'IJK UIT!

SCREEEECH

OH JÉ! H'IJ IS BEWUSTELOOS GEVALLEN TEGEN DE MUUR!

HET IS VAST ONZE NIEUWE BUURMAN!

JA. H'IJ IS VAST ONZE NIEUWE BUURMAN. WAT ZOU Z'IJN NAAM Z'IJN?

K'IJK! Z'N PORTEFEUILLE!

IK GELOOF DAT Z'IJN VISITEKAARTJE ERUIT STEEKT! EVEN GLUREN EN K'IJKEN HOE H'IJ HEET.

Romeo Brown
EXTRA SPECIAL AGENT
GEEN KARWEI TE KLEIN, GEEN BELONING TE HOOG
HEART-THROB ST. LONDON

OOHH... GWEN... K'IJK EENS... EEN DETECTIVE... WAT DOET DIE IN DIT KLEINE DORP?

WACHT EENS! NU WEET IK WAAROM PA ZEI DAT H'IJ HET ZOU WETEN ALS IK ALAN ONTMOETTE. H'IJ HEEFT DEZE KNAAP GEHUURD ALS SPION.

IK DENK DAT JE GELIJK HEBT.

DUS PA STUURDE DEZE VENT OM ME TE BEGLUREN EN TE RAPPORTEREN ALS IK DIE LIEVE ALAN ONTMOET!

WAT GA JE ER AAN DOEN?

IDEE!

IK WEET HET, SCHAT! WE WISSELEN VAN NAAM! MENEER BROWN KENT ME NIET! VAN NU AF BEN IK "JIJ" EN JIJ BENT "IK"! HIJ ZAL DE VERKEERDE JUF IN DE GATEN HOUDEN!

0.12

WOW! WAAR BEN IK? EN WAAROM?

WAT IS ER GEBEURD?

U LIEP TEGEN DE AUTO OP.

EN GING KNOCK-OUT

TUSSEN TWEE HAAKJES - WE ZIJN BUREN DENK IK. IK BEN BOBBY BLOWTER.

HUH?! OH, IK BEDOEL, LEUK. IK BEN BROWN.

DIT IS MIJN VRIENDIN GWEN. KOM MAAR THEE DRINKEN BIJ ONS.

VERSCHRIKKELIJK AARDIG VAN JULLIE. GRAAG.

GOH, DAT IS LEKKER. BIJNA DE MOEITE WAARD OM KNOCK OUT TE GAAN.

IK BEN BLIJ DAT U HET LEKKER VINDT.

0.13

ERG LEUK DAT WE BUREN ZIJN. IK HOOP DAT WE U VAKER ZIEN.

JA, KOM LANGS WANNEER U WILT.

ZAL IK ZEKER DOEN.

WAAROM NIET VANAVOND ALS VIERDE MAN BIJ BRIDGE. ER KOMT NOG IEMAND.

DAT IS HET! DAT IS DIE MAN!

AHA! UW VRIENDJE, NEEM IK AAN.

HIJ PROBEERT ME UIT TE HOREN.

NEE, NIET BOBBY'S VRIEND. ALAN IS MIJN VRIEND. BOBBY HOEFT NIET ZO NODIG.

JAMMER VOOR AL DIE MANNEN.

IS HET WAAR OF NIET? MAAR WAAROM ZOU ZE LIEGEN?! ZE WEET NIET DAT IK HIER BEN OM BOBBY IN DE GATEN TE HOUDEN!

0.14

WEL, DAMES, IK ZIE JULLIE VANAVOND - TOI TOI!

TOT VANAVOND!

GOH, DIE MEID KAN ACTEREN!

0.15

MENEER BLOWTER HEEFT BLIJKBAAR EEN VERGISSING GEMAAKT. DOCHTER BOBBY HEEFT GEEN ENKELE ROMANCE!

HET WERKTE, LIEVE GWEN! HIJ DENKT DAT J'J "IK" BENT EN IK "J'J". IK KAN ALAN ZO VAAK ONTMOETEN ALS IK WIL!

HOERA VOOR ONS!

HALLO, MENEER BLOWTER?! IK WIL VERTELLEN DAT IK CONTACT HEB MET UW DOCHTER BOBBY EN HAAR VRIENDIN GWEN. STERKER, IK DINEER DAAR VANAVOND. EN IK GELOOF DAT UW ANGST VOOR EEN ROMANCE MET EEN MAN ONGEGROND IS!

IK HOOP DAT U GELIJK HEEFT, MENEER BROWN. MAAR BLIJF HAAR VOLGEN. ONTHOU, MEISJES ZIJN GESLEPEN!

.IN HET HUISJE... .

BOBBY, ALAN KOMT ERAAN!

WOOPIE!

OH, LEKKER SCHATTEBOUTJE!

LIEVELING!

0.16

EN, HOE IS HET MET M'IJN EIGEN, KLEINE LIEVE SCHATJE BOBBY?

GEWELDIG, NU JE ER BENT... MAAR NOEM ME GEEN BOBBY - NU BEN IK GWEN!

EN IK BOBBY!

HUH?! WAT BETEKENT DIT? EEN NIEUW SPELLETJE? LEG DE REGELS EENS UIT, DAN SPEEL IK MEE.

'T IS EENVOUDIG. WE KWAMEN ER ACHTER DAT PA EEN DETECTIVE HEEFT OM ME TE BEOEREN EN TE RAPPORTEREN ALS IK JOU ZIE. DUS HEBBEN GWEN EN IK VAN NAAM GEWISSELD. H'IJ ZAL DE VERKEERDE JUF BEOEREN.

0.17

H'IJ KOMT VANAVOND. VERGEET NIET ME GWEN TE NOEMEN EN VERGIS JE NIET!

O.K.! IK BEGIN DIT SPEL LEUK TE VINDEN!

DIE AVOND...

DAT WAS EEN HEEL LEUK SPEL! SPELEN WE NOG EEN KEER?

EVEN EEN KLEINE ONDERBREKING, NIET?

PRIMA!

LAAT ME DIE ROZEN EENS ZIEN... GWEN?

PRIMA IDEE, ALAN. KOM OP!

EEN AARDIGE JONGEN EN DAT VIND'T GWEN GELOOF IK OOK.

JA.

HEB J'IJ GEEN VRIENDJE, BOBBY?

H'IJ PROBEERT ME WEER UIT TE HOREN!

0.18

NEE, IK HAD ER EEN... MAAR DAT IS NU VOORBIJ...

DIE ROMANCE BEDOELDE HAAR VADER NATUURLIJK!

DE VOLGENDE DAG...

HALLO! AAN HET WANDELEN?

NEE, IK GA BOODSCHAPPEN DOEN IN HET DORP.

MISSCHIEN GAAT ZE STIEKEM IEMAND OPZOEKEN. IK KAN BETER IN DE BUURT BLIJVEN

IK RIJ JE ER HEEN.

NU KAN IK HAAR IN DE GATEN HOUDEN!

LEKKER WEER!

SCHITTEREND!

0.19

ONDERWIJL IN HET HUISJE...

ALAN!

BOBBY!

GWEN IS NAAR HET DORP MET DIE DETECTIVE DIE HAAR BEWAAKT EN DENKT DAT IK HET BEN!

DOOR TE HELPEN MET BOODSCHAPPEN DOEN BEWAAKT ROMEO DE VERKEERDE JUF...

IK KAN NIETS MEER BEDENKEN, MAAR BOBBY ZAL ONDERHAND WEL EEN F'IJNE MIDDAG ACHTER DE RUG HEBBEN.

0.20

NOOIT GEWETEN DAT TWEE MEISJES ZOVEEL VOEDSEL ETEN!

... DE ECHTE BOBBY VERMAAKT ZICH PRIMA MET HAAR LIEVELING...

NIEMAND HEEFT OOIT MEER VAN EEN MEISJE GEHOUDEN DAN IK VAN JOU, BOBBY!

NIET ERG ORIGINEEL, MAAR GA VERDER.

EN HET IS EEN OPLUCHTING JE WEER BOBBY TE NOEMEN. MET DIE WAAKHOND IN DE BUURT MOET IK GWEN ZEGGEN!

Lieve Mr. Blowter,
Geen paniek, ik breng bijna elke minuut van de dag door bij Bobby en kan u verzekeren dat ze geen enkele jonge man heeft gezien sinds ik hier aankwam. Ik geloof dat ze de man waar u bang voor was volledig is vergeten! Vanavond ben ik weer in huis!
Groeten,
Romeo Brown

W'IJ Z'IJN HIER TEVEEL GELOOF IK, MENEER BROWN. GAAT U MEE IETS DRINKEN IN HET CAFÉ?

UITSTEKEND. KOM MEE.

F'IJN CAFÉ. IK HOOP DAT GWEN ZICH VERMAAKT.

IK DENK DAT ALAN HAAR WEL BEZIGHOUDT!

HEERL'IJK OM ALLEEN TE Z'IJN. WAAROM KAN DAT NIET ALT'IJD ZO BL'IJVEN, ALAN?

DAT KAN... LATEN WE TROUWEN, LIEVERD!

VADER HEEFT IETS TEGEN JE EN H'J KENT JE ZELFS NIET!

LATEN WE WEGLOPEN EN TROUWEN!

ALS WE Z'JN GETROUWD, ACCEPTEERT H'J ME WEL... IK BEN ER ZEKER VAN DAT IK HEM KAN OVERTUIGEN!

0.22

..... MISSCHIEN..

NATUURL'JK! ZEG JA, BOBBY!

O.K.! WE DOEN HET! IK VERTEL HET GWEN ALS ZE TERUG KOMT!

DANK U VOOR DE FIJNE AVOND, MENEER!

HET WAS ME 'N GENOEGEN, DAME!

HEB JE EEN FIJNE AVOND GEHAD SAMEN MET ALAN

HEERLIJK, EN IK HEB NIEUWS VOOR JE.

ALAN EN IK GAAN ER OM MIDDERNACHT IN M'JN AUTO VANDOOR!

SPANNEND!

IK WEET ZEKER DAT HET GWEN'S STEM WAS. IK BEN ER OOK... VOOR HET GEVAL DAT!

OH LIEVERD, WAT ROMANTISCH - WANNEER GA JE ER VANDOOR?

VANAVOND! OM MIDDERNACHT - IK BEN ZO OPGEWONDEN, IK WEET NIET WAT IK MOET DOEN. IK KAN HET NIET GELOVEN!

HA, HA... ALS IK ERAAN DENK HOE WE DIE DOOR JE VADER GESTUURDE DETECTIVE TE PAKKEN HEBBEN. TE GEK!

IK GA EEN PAAR UURTJES SLAPEN EN MORGEN BEN IK ALAN'S VROUW.

EN GEEN NIEUWSGIERIGE DETECTIVE DIE ME TEGENHOUDT.

0.24

IK ZET DE WEKKER OP HALF TWAALF. DAN HEB IK NOG EEN PAAR UUR RUST VOOR IK ME MET DIE VLUCHT BEMOEI..

MIDDERNACHT OP "MON REPOS"

DOE DE DEUR OPEN VOOR DE BRUIDEGOM!

ALAN ARRIVEERT OM ZIJN BRUID OP TE EISEN ..

ALAN LIEVERD IK BEN ZO NERVEUS

NIET NODIG! IK GA ER ALLEEN MAAR VANDOOR MET M'JN GELIEFDE.

MAAR OOK ROMEO IS WAKKER

IK ZAL SPOEDIG WETEN WIE ER MET WIE VANDOOR GAAT.

0.25

AHA, PRECIES OP TIJD! ALLE LICHTEN BRANDEN.

ALLES KLAAR, SCHAT? WEET JE ZEKER DAT JE MET ME WILT TROUWEN?

JA, ALAN.

KOM MEE EN BLIJF BIJ ME.

DAT IS PRECIES WAT IK DE REST VAN M'JN LEVEN WIL DOEN... ZELFS TOT HET EIND VAN DE AARDBOL!

JULLIE KRIJGEN NOG TIJD GENOEG OM ELKAAR TE ZOENEN. HELP ME EVEN MET DE AUTO!

0.26

JULLIE KONDEN JE GEEN BETERE NACHT WENSEN OM TE VLUCHTEN - IK ZOU B'JNA WENSEN DAT HET OM M'J GING.

WORDT VERVOLGD

ROB'S VROUWEN

In *'Het stormachtige leven van Kapitein Rob'* staat geschreven dat Marga en Willy figuren uit de Robverhalen zijn, die werkelijk voor Pieter Kuhn hebben geposeerd. Deze nogal vreemde omschrijving kan na nader onderzoek eindelijk toegelicht worden. Naar alle waarschijnlijk is dit gebeurd in de persoon van één model (zie de schetsen). Mevrouw Kuhn herinnerde zich in 1980 nog dat er ooit een dame met donker haar in Hilversum over de vloer kwam.

Lex Ritman

Marga en Willie

door Arthur Verdellen

DONALD DUCK

HET LEVENSVERHAAL VAN EEN WERELDBEROEMDE EEND

Walt Disney is niet zo maar een naam, het is een handelsmerk, en bovendien de bekendste legende die de Amerikaanse filmindustrie heeft voortgebracht. Artikelen en boeken die het leven van Disney en zijn sprookjesachtige geesteskinderen onder de loep nemen verschijnen met de regelmaat van een lekkende kraan. Zo verschenen in de afgelopen jaren onder andere 'Walt Disney, an american original' van Bob Thomas, 'The art of Walt Disney' van Christopher Finch, 'Mickey Mouse, fifty happy years' van Bain & Harris en recentelijk het boek 'Donald Duck' van Marcia Blitz.

In elk van de boeken wordt de levensgeschiedenis van Walt Disney geopenbaard alsof het de eerste keer is en dat heeft tot gevolg dat ze elkaar in niet geringe mate overlappen. Alleen de extra citaten, nieuwe illustraties en nieuwe uitspraken van ex-Disneymedewerkers die voor deze gelegenheid van stal zijn gehaald, maken de nieuwste boeken iets anders dan de vorige. Dat de boeken geen opzienbarende onthullingen doen komt deels omdat Disney een zakenman was die volledig in zijn werk opging, en dat nog op gedreven en uiterst fatsoenlijke wijze, zodat er geen schandalige manipulaties met geld, geheime briefwisselingen of smeuïge sexschandalen te openbaren zijn. Anderzijds ligt het aan het feit dat de makers van al die boeken gebruik maken van de archieven van de Disney studio's en die laten uiteraard alleen los wat ze kwijt willen.

Een eerste teken dat de studio's iets scheutiger werden met informatie bleek eervorig jaar al, toen de makers van het boek 'Mickey Mouse, 50 vrolijke jaren' niet gehinderd door de studio's de credits konden geven aan de striptekenaars en tekenfilmers die ze verdienden, al geeft de Nederlandse versie van het boek een enigszins vertekend beeld omdat vertalers-bewerkers Ron Kaal en Kees de Bree eigenmachtig vraagtekens zetten bij de passages waar de mythologiemachine van de Disney studio in werking trad.

Ook in het deze maand verschenen boek 'Donald Duck, het levensverhaal van een wereldberoemde eend' geschreven door Marcia Blitz en door Kees de Bree vertaald en aangevuld met de geschiedschrijving van Donald Duck in Nederland wordt in principe weinig nieuws verteld over het leven van Disney maar worden de sprookjes door de

Uit de tekenfilm "Donald's Gold Mine"

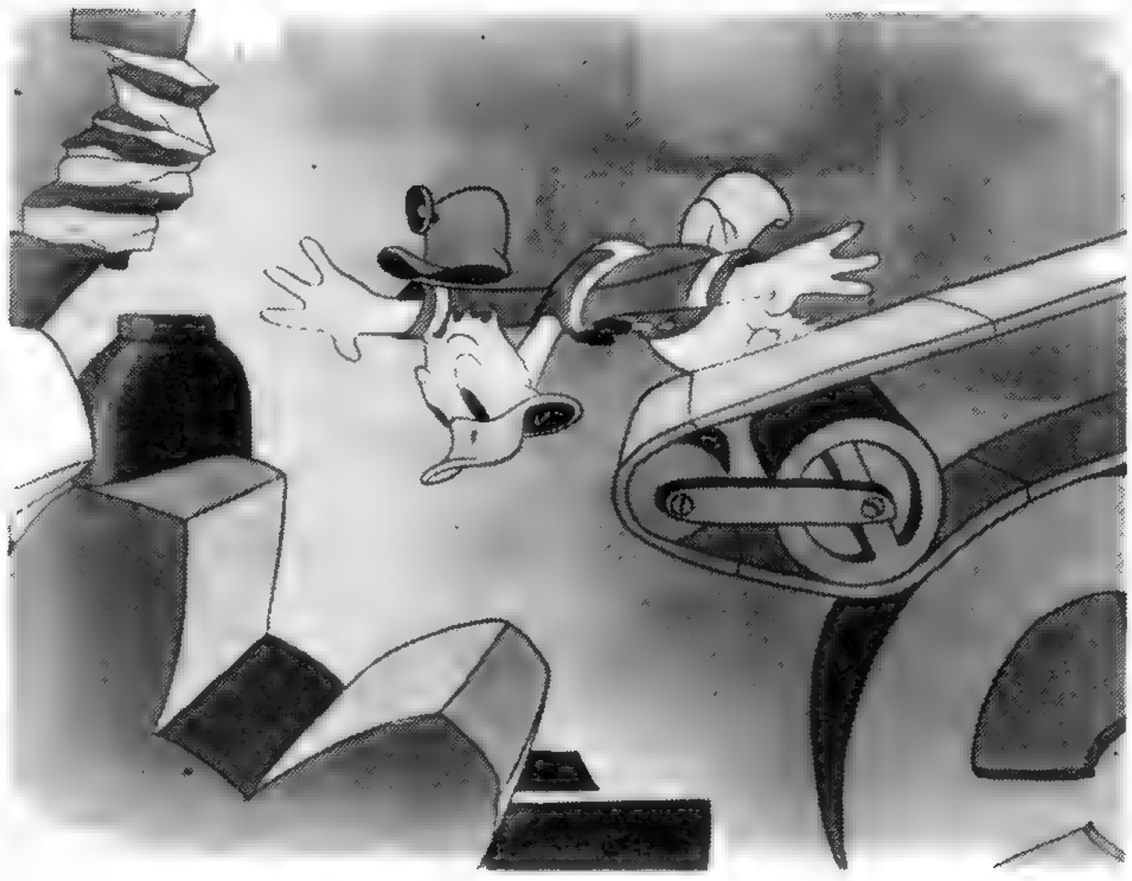

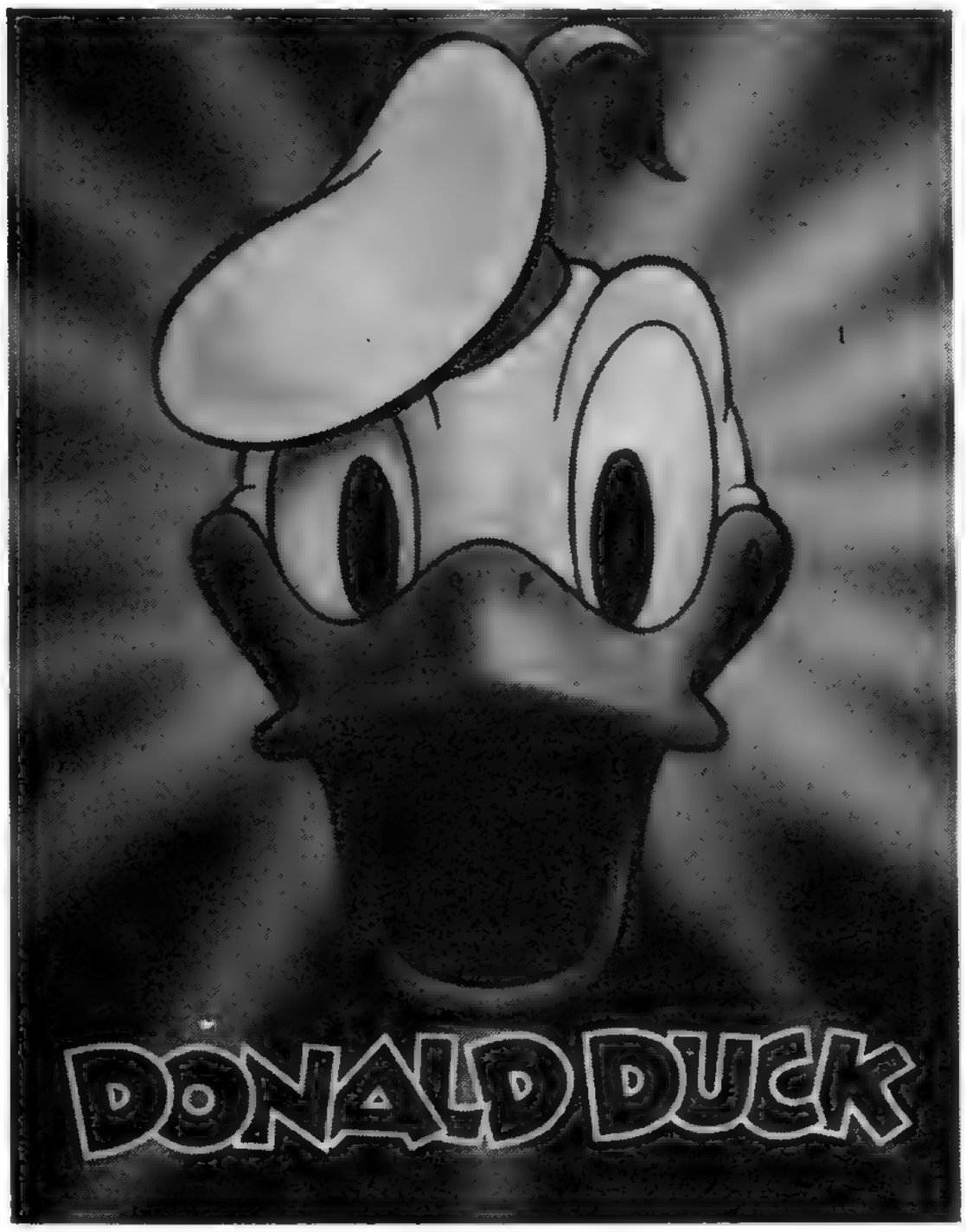

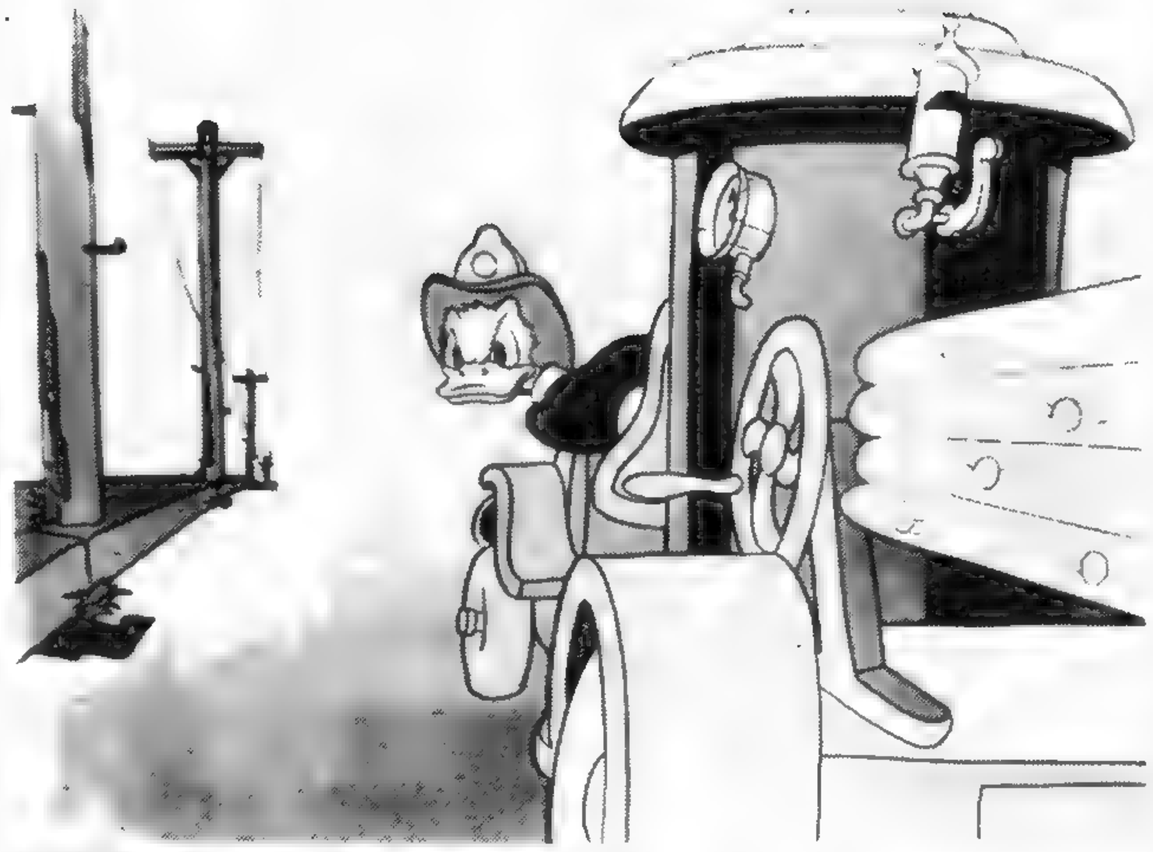

Uit de tekenfilm "Fire Chief"

bewerker vakkundig geschrapt. Gelukkig neemt het hoofdstuk waarin het leven van de grote magiër van Hollywood wordt beschreven slechts een tiende deel van het boek in beslag zodat er nog ruim 225 pagina's gevuld konden worden met wetenswaardigheden over Donald Duck, de befaamde wondereend die al snel na zijn eerste optreden in de tekenfilm The Wise Little Hen (1934) beroemder werd dan Micky Mouse maar die eveneens, zoals dat een echte beroemdheid betaamt, niet alleen mensen voor zich won maar ook hele hordes mensen tegen zich in het harnas jaagde. Marcia Blitz beschrijft in afzonderlijke hoofdstukken de ontwikkeling van Donald Duck als bijfiguur in de tekenfilm, via mede-hoofdrolspeler tot absolute superster en naamdrager van een tekenfilmreeks. Zij wikkelt deze geschiedenis merkwaardig genoeg niet onmiddellijk af, maar schuift tussen deze chronologische volgorde hoofdstukken over Duckmerchandise en de produktie van een Duckfilm.
In de daaropvolgende hoofdstuken komen achtereenvolgens aan de orde: 'Donald's Nephews', een tekenfilm in beeld; Donald tijdens de tweede wereldoorlog waaruit blijkt dat de sympathieke kwaker zijn immense populariteit mede dankt aan zijn oorlogsinspanningen voor zijn vaderland en dat hij driftig verder bouwde aan zijn status als filmheld toen andere tekenfilmfiguren al dan niet noodgedwongen de slaap der rechtvaardigen sliepen. Vervolgens is er een hoofdstuk waarin een hele reeks portretten van Donald is opgenomen door animators getekend in de stijl van grote schilders als El Greco, Frans Hals en Degas, voor de mannen een aangename afwisseling na het dagelijks werk.

In het hoofdstuk 'Boeken en strips' en met name in het hoofdstuk 'De Carl Barks Gallerij' wordt voor het eerst in de Disney-geschiedenis in een boek dat is goedgekeurd door de officiële Disney-kanalen uitvoerig het aandeel van Carl Barks op de ontwikkeling van Donald en zijn familie in Duckstad uit de doeken gedaan. Een revolutionaire daad voor Amerika. Verder is er nog aandacht besteed aan de televisie-capriolen van Donald en heeft Marcia Blitz de tot nu toe volledigste Donald Duck filmografie samengesteld. Dit alles geeft een leuk en soms verrassend overzichtelijk beeld van de beroemdste eend ter wereld. Blitz geeft een duidelijke, helaas wat al te jubelende karakterschets van de eend en vult die aan met uitspraken van andere auteurs.
Voor Nederland minstens zo belangrijk zijn de twee hoofdstukken over de opkomst van Donald Duck in Nederland, onderverdeeld in Donald als tekenfilmheld en als stripfiguur. Donald de tekenfilmheld was tot voor kort in ons land een gesloten boek want terwijl algemeen verondersteld werd dat Donald Duck in Nederland pas bekend werd in 1952 door het weekblad Donald Duck blijkt uit het speurwerk van Kees de Bree dat de supereend in ons land aan het eind van de jaren dertig al een veel besproken figuurtje was waaraan meer aandacht werd besteed dan aan Mickey Mouse. In eerste instantie kende men Donald hier uitsluitend via uit buitenlandse kranten en tijdschriften overgenomen artikelen. De Bree citeert kennelijk met hels genoegen, en naar mijn smaak zelfs nog te weinig, de scherpe reacties van de critici uit die dagen. Zo schreef ene Leonard Wallace nijdasserig over Donald Duck:
'Toen Donald op de proppen kwam was het hek van de dam. Walt Disney schijnt er zich geen rekenschap van gegeven te hebben dat we niet onder de bekoring kwamen van Donald's gekwaak, maar van de geest van verzet en eigengereidheid waarvan dit gekwaak slechts een symptoom is en een expressie. Hij veronderstelde blijkbaar dat het publiek om het gekwaak gierde (...) Donald werkt tegenwoordig op iemands zenuwen, hij irriteert en is zo vervelend als een beschonkene in een vergadering. Een tekenfilmpje van Donald Duck is geen ontspanning maar een kwelling.
In het volgende hoofdstuk bespreekt De Bree Donald als stripheld waarbij hij via de geschiedenis van Donald Duck-weekblad terechtkomt op de kritieken in Nederland, de omstandigheden waaronder Donald groot kon worden en de moeilijkheden die de Nederlandse tekenaars ondervonden en nog ondervinden om Donald Duck-verhalen zoveel mogelijk in de trant van grootmeester Barks te fabriceren. De Bree schrijft op een perfect relativerende toon die verfrissend werkt na de soms wat erg overtrokken juichtoon waarmee Blitz haar aanhankelijkheid voor de eend onder woorden brengt.
Al met al is het een klein wonder dat een dergelijk boek, waarin nu eens niet alleen de positieve geluiden vermeld worden maar waarin ook de kritieken en relativerende opmerkingen zijn opgenomen, onder auspiciën van de Disney-studio en haar Nederlandse vertegenwoordiger Oberon uitgegeven kon worden. Het is geen eenzijdig propagandaboek over Donald Duck en zijn knappe baasje geworden en dat is toch waar je, als Duck-liefhebber, erg bang voor bent. Eindelijk is men tot de ontdekking gekomen dat een mythologie niet ontluisterd kan worden en dat er best kritiek gespuid kan worden zonder dat die afbrekend is. Daarom is dit curieuze boek waarin jubeltonen en relativerende kreten elkaar afwisselen zowel een onmisbaar handboek voor Duckfanaten als voor gewone geïnteresseerden in het fenomeen Donald Duck geworden.

Een komplete geschiedenis van de bizarre eend die uitgroeide van wondereend tot superster!

Uit de tekenfilm "Truant Officer Donald"

DONALD DUCK
het levensverhaal van een wereldberoemde eend

Donald Duck is in 1934 geboren in de Walt Disney Studio's in de Verenigde Staten. Hij liet zich voor het eerst zien in een korte tekenfilm en daarna duurde het niet lang of Donald was een wereldberoemde eend. Miljoenen mensen kennen hem van zijn temperamentvolle optreden in tekenfilm en stripverhaal.
Alle informatie over Donald Duck, zijn loopbaan, zijn tekenaars, en natuurlijk ook zijn geestelijke vader Walt Disney, zijn gevat in een groot, kleurig boek dat 256 pagina's lang bol staat van beelden en bijzonderheden uit het leven van de opvliegende eend.
Het boek werd vertaald en bewerkt door Kees de Bree, die ook een speciaal hoofdstuk heeft gewijd aan de geschiedenis van Donald Duck in Nederland.
Een boek dat geen enkele strip- of tekenfilmliefhebber mag missen.

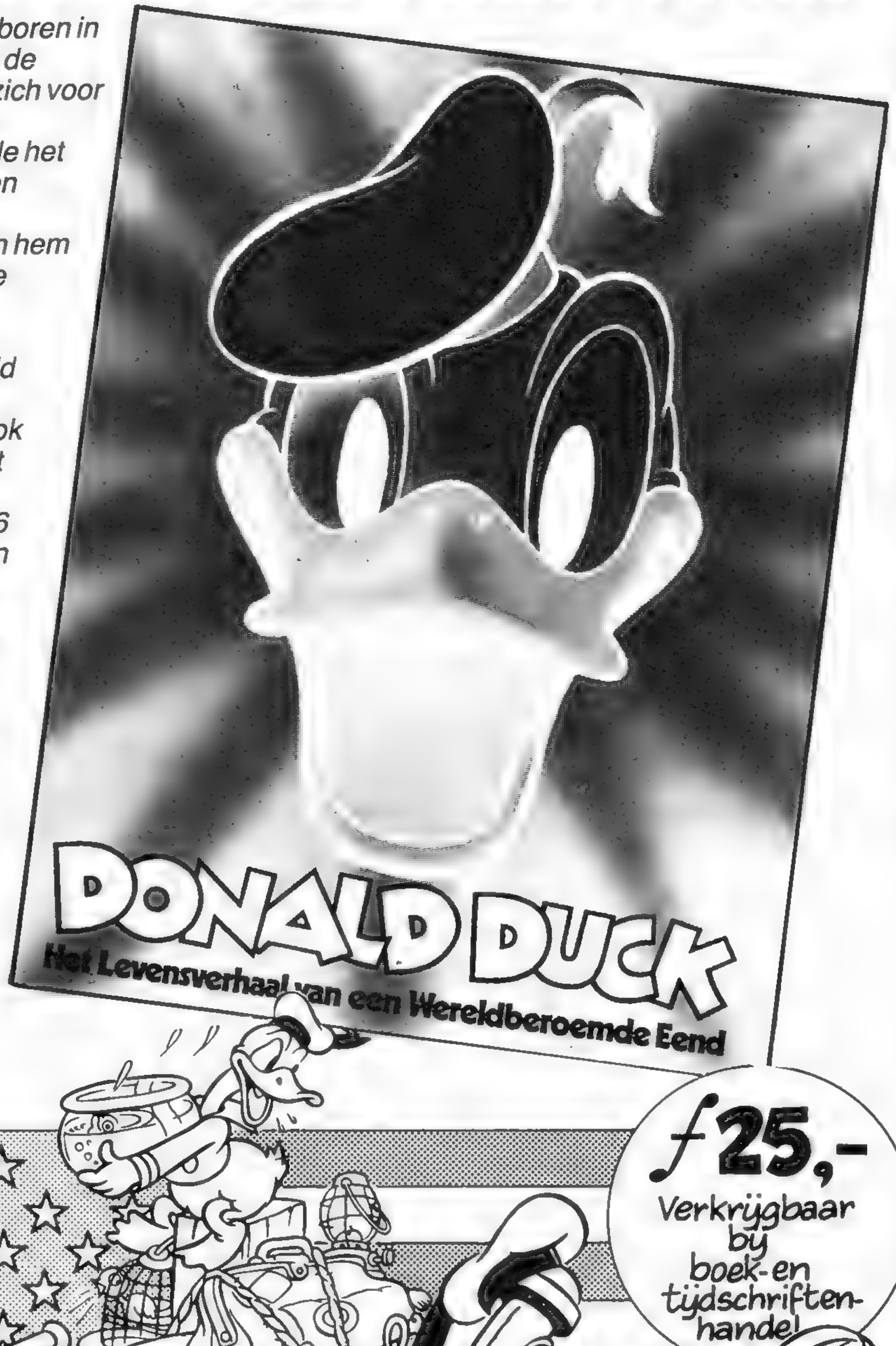

f 25,-
Verkrijgbaar bij boek- en tijdschriftenhandel

Oberon bv – Haarlem

Het evangelie van Judi:

een trap na van De Laet

door Har Brok

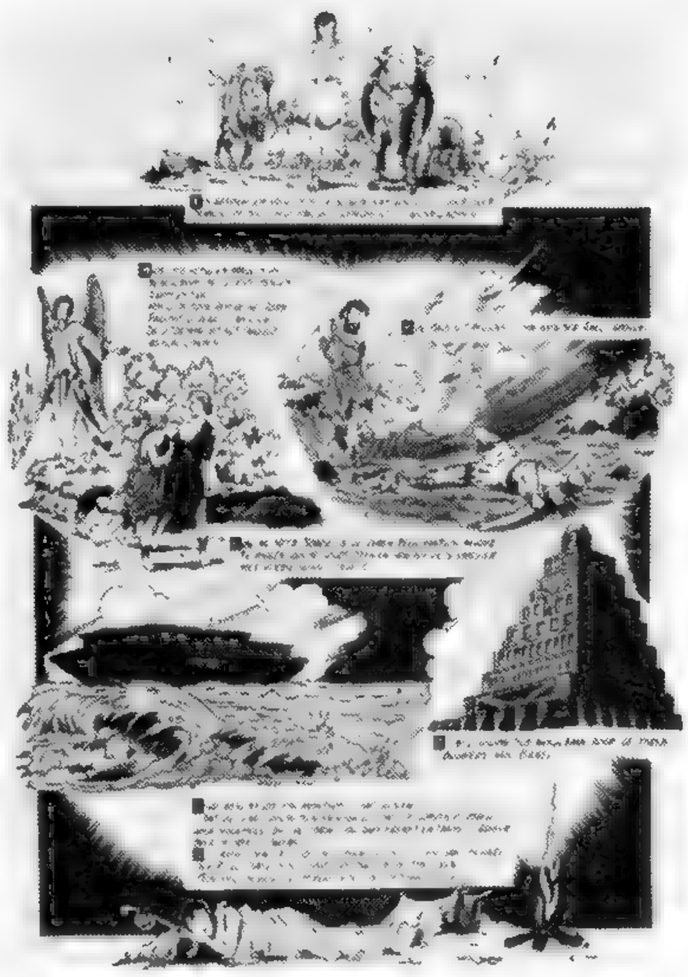

plaat 30 Magnumreeks

In de Magnumreeks van uitgeverij De Dageraad PVBA is als nummer 24 uitgebracht *De Zondvloed*. Kaft en titelblad melden dat het hier gaat om deel 1 van *De avonturen van Rudi* door Karel Verschuere. In een toelichting, het album bevat daarnaast nog een bio- en bibliografie van de inmiddels overleden Verschuere, wijst De Laet op de feitelijke identiciteit van Rudi en Judi, maar in het binnenwerk zelf komen we verder uitsluitend Judi tegen. In het kort daarom hier nog even het probleem, waar het om gaat. *De avonturen van Judi* is een soort verstript Oude Testament, opgezet door Willy Vandersteen in 1952. Er verschenen 4 avonturen, maar ondanks het feit dat Vandersteen had gezorgd voor een 'kerkelijk goedgekeurd' van Mgr. Suenens werd de reeks geen sukses. Met name in Nederland is de kritiek onwelwillend waar een katholiek kopstuk als Dr. N. Perquin schrijft: 'In wezen blijft het een profaan geheel, waaraan de Bijbelse materie weinig verandert: Judi is de hoofdpersoon, ja feitelijk de enige persoon. Het is niet het verhaal van Gods liefde voor de mensen' (*Dux* jr. 21 (1954) blz. 132). Men zou zeggen dat zulks een aanbeveling is voor de jeugd, maar helaas *Dux* kwam alleen in handen van opvoeders en het weinig kommersiële perspektief noopte Vandersteen naar andere onderwerpen om te zien. Verschuere heeft als kersverse kracht in de Studio Vandersteen aan Judi meegewerkt om na beëindiging ervan grafisch heel wat zelfstandiger aan de reeks Bessy gezet te worden. Bij de verwijdering tussen Verschuere en Vandersteen was het daarom logisch dat Verschuere de rechten wilde van de reeks Bessy. Dat Vandersteen hem die niet gaf en hem in plaats daarvan de rechten van Judi aanbood getuigt van zakeninstinkt. In feite kreeg Verschuere met de reeks Judi, die hij kontraktueel ook nog moest omdopen in Rudi, een kat in de zak en nog wel in twee opzichten: kommersieel en artistiek. Dit laatste omdat het aandeel van Vandersteen, vooral ook in stijl, dat van Verschuere zichtbaar overstijgt en dat, gekombineerd met het feit dat de reeks Judi onder Vandersteens naam het licht had gezien, komt erop neer dat hij zich Judi mocht toeëigenen terwijl het 'Vandersteenachtige er als het ware vanaf druipt. Vandersteen heeft zich in *Stripgids* nr. 11 hierover zeer open uitgelaten: 'Judi werd dus een flop en na een paar verhalen zijn we er ook mee gestopt. Later heeft een andere uitgeverij die met Govaerts samenwerkte, de Zuid-Nederlandse geloof ik, nog gevraagd om de reeks voort te zetten. De Standaard had geen interesse meer en daarom (jazeker! HB) gaf ik Verschuere de toelating om de reeks te vervolgen. Verschuere heeft dan zowel de scenario's als de tekeningen gemaakt, maar de uitgever plaatste er toch mijn naam op'. Dat laat zich nog wel begrijpen gezien het voorafgaande, maar Vandersteens reaktie daarop liegt er ook niet om. Ik citeer weer: 'Ik had de man die daar verantwoordelijk voor was gemakkelijk een proces kunnen aandoen, maar toevallig was het de schoonzoon van de toenmalige directeur van de Standaard en dat was dus moeilijk te vereenzelvigen (...)'. Verschuere was kennelijk niet voor het geluk geboren en des te tragischer is het in deze Magnumherdruk op blz. 35 te moeten lezen dat hij op het eind van zijn leven, toen hij het striptekenen als kostwinning allang had opgegeven, nog steeds de wens koesterde om ooit de reeks Rudi voort te zetten. Verschuere heeft die afgang in volstrekt veranderde tijdsomstandigheden, waarin hij alleen nog Simonis of Gijsen als lezers had kunnen trekken, gelukkig niet meer meegemaakt. Wat hem echter niet bespaard is gebleven is het feit dat dat De Laet zich kon en mocht wijden aan de heruitgave van Rudi. Pijnlijk is immers niet eens dat De Laet in zijn bibliografie van Verschuere op blz. 36 het komplete Judi-album *De onderkoning* over het hoofd ziet (dat belooft een kurieuse heruitgave), ook niet eens zo dat hij gebruik maakt van de versie waarin Rudi nog Judi heette (en dus op naam van Vandersteen staat), maar toch absoluut wél dat hij de laatste bladzijde van *De Zondvloed* zonder meer in de Vandersteenversie afdrukt, terwijl Verschuere die in elk geval opnieuw opzette voor de Rudibundeling, die als 5e Kapoentje Omnibus het licht zag. Over het aandeel van Verschuere in de Judireeks van Vandersteen is veel onduidelijk, een vergelijking van deze twee platen echter wijst de ware Verschuere aan. De Laet kondigt aan ook de overige Rudiverhalen, in de om de meest uiteenlopende redenen interessante Magnumreeks, uit te brengen: Het leven van een striptekenaar gaat niet over rozen...

plaat 30 Kapoentjes Omnibus

Noten:

1. Karel Verschuere: De avonturen van Rudi: Deel 1: *De Zondvloed*. Antwerpen, De Dageraad PVBA, 1980 (Magnum deel 24). 35 blzz., prijs *f* 5,75.
2. Gegevens voor deze bijdrage werden geput uit onder meer: J. Smet: 'Kent u Karel Verschuere?', in *Stripgids* nr. 8 (1975), blz. 1-7; J. Smet: 'Studio Vandersteen', in *Stripgids* nr. 11 (1976), blz. 1-9; H. Matla: *Stripkatalogus 1979*. 's-Gravenhage 1978, s.v. JUDI (konform mijn tekst ontbreekt het lemma RUDI).

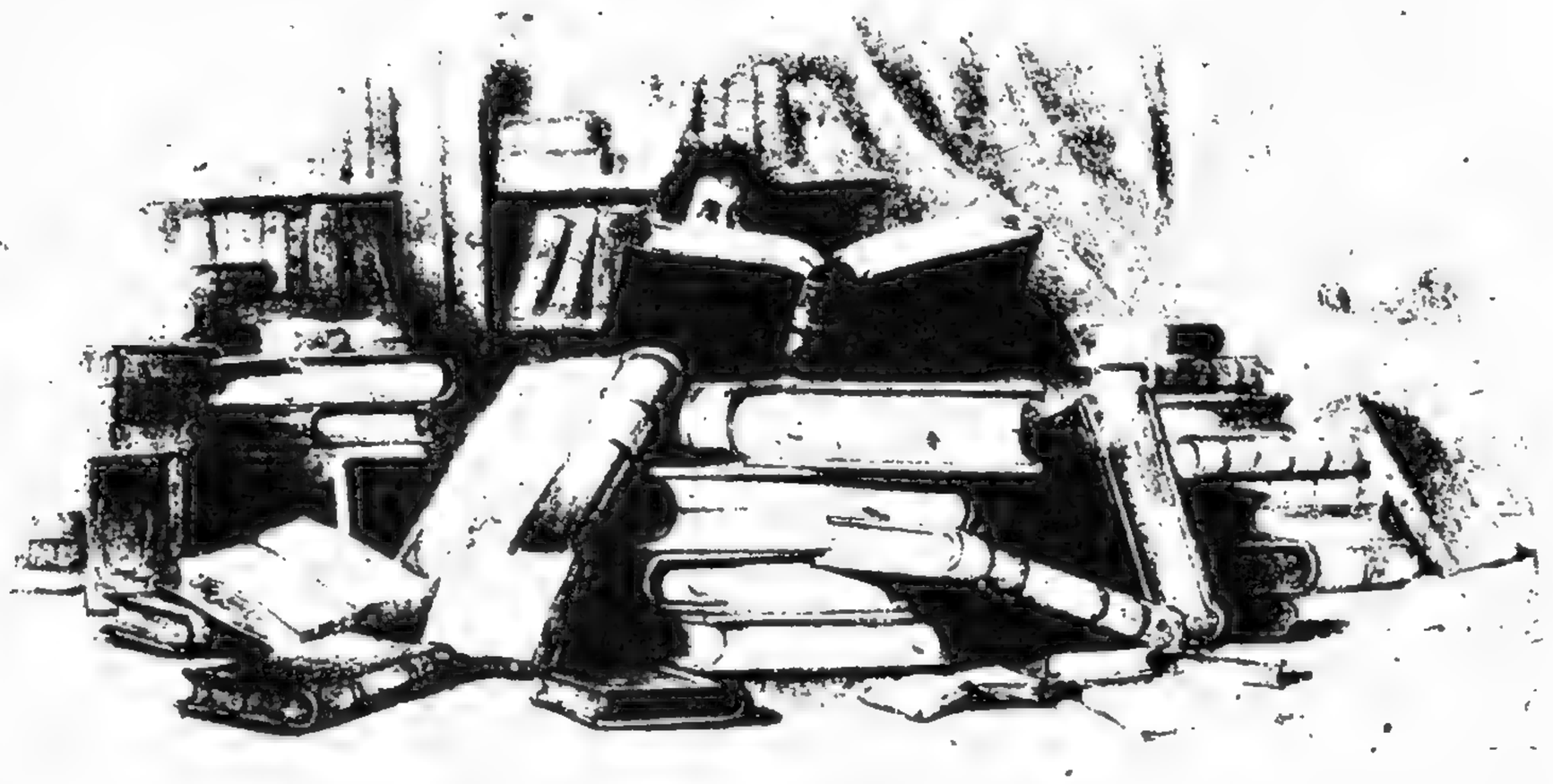

Boeken in het kort

(Aart) Clerkx: ME-man. Amsterdam, Uitgeverij Espee, 1980. Prijs *f* 12,90 (50 blzz.).

Achter de fraaie, op Hergé's Kwik en Flupkereeks gebaseerde omslag ontwikkelt zich het melodramatische verhaal van de uit Ommeren afkomstige en tijdelijk bij de Mobiele Eenheid ingelijfde politie-agent Piet. Opletten dus, dit album telefonisch te bestellen als 'em-ee man' en niet als 'mie men', maar dit terzijde. In de enge kring van stripliefhebbers is Clerkx een omstreden figuur op grond van zijn onkonventionele tekentechniek, die bij uitstek 'handschriftelijk' te noemen is: geen bestudeerde lijn, geen uitgekiende dekors of lay-out, maar wel – en daarom kwetsbaar – spontaneïteit, waarbij men de auteur als het ware al lezende nog aan het werk ziet. Niet dat zogenaamde soepele van bijv. Franquin of desnoods Bruynesteyn dat op zwierige tekentruukjes berust, maar dat noeste, dat door inhoud en tempo bepaald wordt. Prachtig als je het mij vraagt.
Clerkx leidt z'n eigen leven en af en toe mogen we meekijken en dat is wel zo interessant als op een Strip2daagse volwassen auteurs vermomd als Suske, Wiske, Rode Ridder, Cori of Rik Ringers te leren kennen. Een nadeel van dit album is natuurlijk toch wel dat Clerkx verdomd haast gehad heeft, waardoor het op bepaalde plaatsen onevenwichtig wordt in tekenstijl en vooral in de plot. Bepaald zwak is Piets einde, een sprong uit het raam (teleurgesteld in een Amsterdamse barjuffrouw), in plaats van een ferme trottoirtegel op nier- of strothoogte, maar daar staat tegenover dat Piets sprong in het heelal veroorzaakt wordt doordat barjuffrouw Janine verliefd blijkt op Jantje oftewel Dr. Punk, gloedvol kraker en part-time Don Juan: wat een tragiek voor nog geen dertien gulden!...

(H.B.)

Gerrit de Jager en Wim Stevenhagen (Prutswerk): De Ironische Man. Uitgeverij Espee, Amsterdam. Prijs *f* 14,90 (48 blzz.).

Onder de naam 'Prutswerk' produceren De Jager en Stevenhagen al jaren stripverhalen. Aanvankelijk was dat in buurtkranten, daarna in gespecialiseerde bladen als Gummi en *De Vrije Balloen* en sinds enige tijd ook in bijvoorbeeld Nieuwe Revu, Jippo, Taptoe en Club.
In 'De Ironische Man' zijn een aantal verhalen verzameld die in Gummi al eerder gepubliceerd werden. Hoewel de titel één verhaal suggereert zijn in het album strips over verschillende onderwerpen opgenomen. Wel is 'De Ironische Man' een in ongeveer twee derde van het album voorkomend personage. Hoofdrolspelers zijn daarnaast Minister President Van Agt en Hen Gewetensvim, jong reporter bij de A t/m Z-gazet van uitgever Lasterman. De verhalen zijn nogal aan de aktualiteit gebonden: nu zijn ze nog erg leuk, maar over een paar jaar zal waarschijnlijk de helft van de grappen onbegrijpelijk geworden zijn. Daarom: wacht niet tot we een nieuw kabinet hebben, zo'n album is juist nu iets leuks 'voor de mensen in het land'...

(H.v.d.B.)

nieuws

Nieuwsredaktie Har Brok en Hans van den Boom

Bijdragen voor deze rubriek in de vorm van knipsels, recensie-eksemplaren, ruilabonnementen, fondslijsten, huisorganen, aankondigingen, brieven en zichtzendingen gaarne naar het redaktiesekretariaat. De bijdragen in de Nieuwsrubriek zijn, voor zover niet ondertekend door anderen, samengesteld door de nieuwsredaktie.

Valhalla

Iedere uitgever heeft zo zijn paradepaardje. Voor de Deense uitgeverij Interpress is dat de serie Valhalla. Deze strip, die ontstaan is op initiatief van Interpresse-redakteur Henning Kure, wordt geschreven door Hans Rancke-Madsen en getekend door Peter Madsen. Het verhaal, dat gaat over de dwaze avonturen van Thor en de andere Scandinavische goden, blijkt in Denemarken zeer in de smaak te vallen. Van het eerste album, dat nog maar een jaar geleden in de handel kwam, is nu al een *derde* druk verschenen. Ook het tweede album dat in september jl. uitgebracht werd loopt erg goed. Nu is ons Deens niet al te best, maar voorzover we het kunnen beoordelen lijkt de strip ons inderdaad erg aardig: Qua sfeer hier en daar wat Douwe Dabbert-achtig, met veel kleine grapjes in de tekeningen, soepel getekend (vooral in het tweede verhaal). We zijn benieuwd welke Nederlandse uitgever deze reeks in zijn programma op zal nemen...

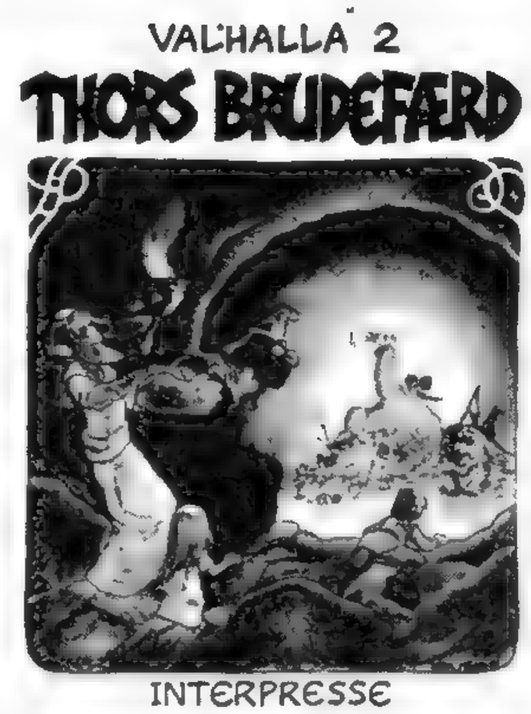

LOKE! DU MÅ HJÆLPE MIG!! MAN HAR BORTFØRT MIN HAMMER!!
GÅ VAK JEG SØGER!
PRØLIG!
STOP!!!
JEG ER VÅGEN!!
LAD MIG LIGE KOMME UD AF FJERENEM...
DU ER UDE NU!
NÅ, HVAD ER DER SÅ?
DU MÅ FINDE DEN! DEN ER IKKE VANT TIL AT VÆRE ALENE!
THOR! JEG FANDT DENNE HER RING I SOVEVÆRELSET KAN DET IKKE VÆRE ET SPØR?
LAD NU VÆRE MED AT FORSTYRRE OS DET ER ALVOR DET HER!
JAMEN, DER STÅR ET NAVN I - KAN DET IKKE VÆRE TYVENG?
GÅ DU NU UD OG LAV DAVRE, SÅ ER DU SØD.
LAD MIG LIGE SE DEN

Oberon in december

Het decemberprogramma albums van Oberon ziet er voor striefhebbers prima uit. Dit zijn de titels:
1. Stripalbums (*f* 5,95)
Week van 5 december: Donald Duck deel 19, Donald als spoorzoeker, met 56 bladzijden strips. *Week van 12 december:* Storm deel 5, De Strijd om de aarde, door Don Lawrence en Dick Matena (tekst). Zoals bekend verschijnt Storm in stripblad Eppo.

Zelfde week: Tina topstrip 24, Kasteel van de vleermuis. Het betreft hier een verhaal met als hoofdrolspeelster Tina zelf, op tekst van Andries Brandt en met tekeningen van Purita Campos (een Spaanse tekenares).
Zelfde week: Douwe Dabbert deel 7, De Weg naar West, van Piet Wijn en Thom Roep (tekst). Dit nog maar kort geleden in Donald Duck gepubliceerde verhaal speelt zich af in het Caraïbische gebied, en heeft als mede-hoofdrolspeler een van de laatste Dodo's. Omvang van dit album: 52 blzz.
Week van 26 december: De wondersloffen van Sjakie deel 2, door Fred Baker (tekst) en John Gillat (tekeningen). Omvang 48 blzz., prijs merkwaardig genoeg *f* 6,50 i.p.v. *f* 5,95, (waarom??)
2. Luxe boeken
Week van 26 december: Hugo Pratt, ten westen van Eden (een album uit de reeks 'een verhaal van ....' ofwel de 'auteursreeks'). Dit verhaal verscheen bij Dargaud in de

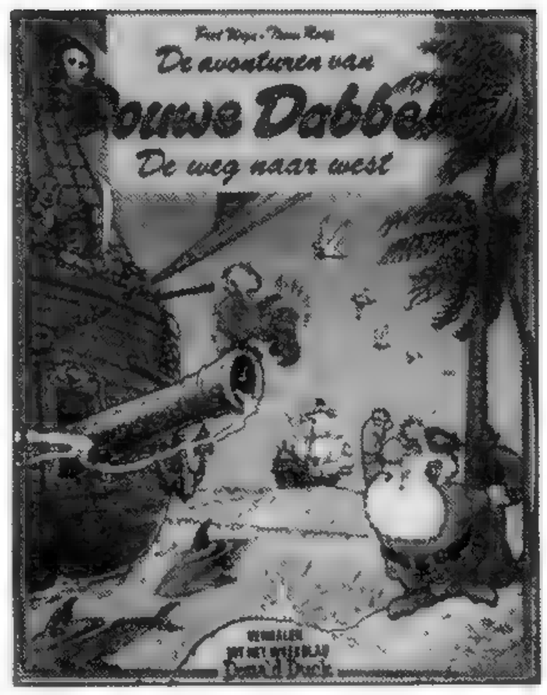

collection Pilote. Uitvoering: Gekartonneerd, prijs *f* 8,95. (Deze reeks zal in 1981 *f* 9,95 gaan kosten).

Centripress in december

Na nogal wat albums in november doet Centripress het rustiger aan: slechts 2 albums, en dan nog in de eerste dagen van december. Het zijn:
– Tarzan deel 4, Diamanten.
– Spaghetti (Dino Attanasio) deel 6, met de verhalen Spaghetti op tournee/Het dubbelleven van Prosjoetto. Omvang 64 pagina's.
Van deze albums kost Tarzan *f* 5,95, Spaghetti *f* 6,95.

't Vlaams Stripcentrum VZW

In België is opgericht en officieel erkend de vereniging 't Vlaams Stripcentrum VWZ. VZW staat voor 'vereniging zonder winstoogmerk' en de oprichters zijn dan ook te identificeren als de makers van het gratis verspreide stripblad *Kartoen*. 't Vlaams Stripcentrum is in eerste instantie opgezet om de uitgave van *Kartoen* te verzekeren, maar andere aktiviteiten staan op stapel, terwijl ook aan een ledenkring ge-

werkt wordt. Inlichtingen: Goudbloemstraat 19, 2000 Antwerpen.

Kartoen
Na 10 gratis nummers van het stripvakblad *Kartoen* sedert sept. 1977 slaat dit blad met nr. 11 de professionele weg in met enige beschouwingen over Vandersteens oudste werk, herdrukken van nooit in album opgenomen stroken van *Rikki en Wiske*, krantenaankondigingen en onder meer de rubriek 'Striposcoop' met detailaanvullingen voor verzamelaars op de *Stripkatalogus* van Matla. Het nummer beslaat 24 bladzijden druks en kost los *f* 3,—. Abonnees ontvangen per jaar 4 nummers van 24 blzz. plus 4 nieuwsnummers, terwijl gewerkt wordt aan speciale uitgaven voor leden-abonnees van 't Vlaams Stripcentrum VZW, dat *Kartoen* uitgeeft. Bedrag en betaalwijze zijn nog niet bekend. Inlichtingen kan men inwinnen op het adres: Goudsbloemstraat 19 te 2000 Antwerpen.

Cori de Scheepsjongen

Zonder voorpublikatie is inmiddels bij Casterman in Nederland verschenen deel 2 van *De onoverwinnelijke Armada* in de reeks Cori de Scheepsjongen door Bob de Moor. Het eerstvolgende deel in deze reeks wordt het in 1974 door Brabantia Nostra in album herdrukte Coriverhaal *Onder de Vlag van de Compagnie* (CISO nr. 18). Het verhaal wordt momenteel voor Casterman teruggebracht van 64 naar 49 bladzijden, gedeeltelijk hertekend en ingekleurd. Het is de bedoeling van Casterman dat na verschijning de CISO-uitgave uit de handel verdwijnt. Nog vlug even kopen dus die oorspronkelijke versie! De Moor werkt daarnaast al aan het vierde Coriverhaal.

Got/Pétillon

Bij de progressieve Boekenclub verscheen als eersteling het stripalbum *De zwarte baron*, door Got (waarachter de Vlaamse tekenaar Gommaar Timmermans schuilgaat) en Pétillon. De maatschappijkritische strip is een vertaling van *Le Baron Noir* en wordt in koproduktie uitgegeven door Uitgeverij Epo en het dagblad De Morgen. De prijs bedraagt BF150,— (62 blzz.). Eventuele bestellingen te richten aan Uitg. Epo, lange Pastoorstraat 25-27, 2600 Berchem in België.

Lombard/Albracht

Verschenen de Lombard-uitgaven *Domino tegen Justicias* door Jean van Hamme en André Chéret (Domino nr. 3), *De eed van Gettysburg* door William Vance en J. Acar (Ringo nr. 3), de heruitgave *De magische dolk* door 'Paul Cuvelier (Corentin nr. 3), *De Chinese Muur* door Franz Drappier en Jean-Luc Vernal (Jugurtha nr. 7), *Alias Lord X* door Turk en Degroot (Clifton nr. 4) en *De val met de 100.000 spiesen* door Dany en Greg (Bernard Prince). Prijs per album *f* 5,75.

Panda

Nieuw bij uitgeverij Panda *Panda en de Meester-Schatgraver* (PV 72) en *Panda en de Gouden Bijl* (PV 58). Prijs per deel met omslag van Piet Wijn *f* 9,90 (80 blzz.). Van de Franse kartoenist Claude Serre kwam uit als derde bundel *Automobiele humor*. Een nog betere titel voor deze prima bundel zou wellicht *Blij in blik* geweest zijn: de prijs *f* 9,90 en voor de fraaie hard-cover uitvoering *f* 14,90. Met de titel *Kapitein Rob vertelt* verscheen verder de pocketbundeling van Pieter Kuhns Robproza voor *f* 19,50 (zie ook de bijdrage van Ritman in ons vorige nummer). Voorts brengt Panda *Voilà Carême* door Gopnik en Huberman (*f* 9,90).
Rond deze tijd staan verder aangekondigd de Panda-uitgaven *Satanseiland* van Hans Kresse, een zeer luxe, in kassettevorm aangeboden uitgave van deze strip in uiterst beperkte oplage. De oplage is gelijk aan het aantal pagina's (93!) en elk eksemplaar bevat de in nummering overeenkomde originele pagina. Deze 'original-art-edition' kost *f* 395,—. Eenzelfde uitgave brengt Panda van Dick Matema's *Virl* (61 pagina's: *f* 225,—). Copyrightproblemen met Oberon zouden deze uitgaven alsnog van de fondslijst doen kunnen verdwijnen.
Minder prijzige Sinterklaaskado's brengt Panda met *Freud en de ontdekking van het onbewust* door Massimo Mariani en Domenico Tarizzo (*f* 45,— gebonden), *Het zegel van Beselek* van Paul Gillon (Schipbreuk in de tijd nr. 7) *f* 6,95, Kresse's Eric de Noorman in *De ring van Honoria/De laatste slag* als deel 18 van de definitieve heruitgave à *f* 41,— (bij intekening *f* 34,—). In de novembermaand verschijnen verder nog de eerste 2 delen van Toonders Koning Hollewijn, namelijk *Koning Hollewijn als gezant* en *De Terugkeer van de Oude Garde* (à *f* 9,90), de vijfde Kuifje-omnibus die des te aardiger is omdat hij bestaat uit de tweeëenheid *Het Geheim van De Eenhoorn* en *De Schat van Scharlaken Rackham* (*f* 17,50), eindelijk ook de eerste 2 delen van Miranda Balise (à *f* 9,90). in kleur *Champakou* van Jéronaton (*f* 8,90), een goedkope *Epoxy*-editie voor slechts *f* 6,95 (Cuvelier) en tenslotte Aramherdrukken *De steen van de profeet* en *De Broederschap der Bronzen Draak*, dat wil zeggen de delen 15 en 16, per stuk *f* 9,90. Voor nadere inlichtingen en katalogi: Uitgeverij Panda, Postbus 67, 2390 AB Hazerswoude-dorp (tel.: 01728-8841).

Strip special

In nummer 7 (oplage 200 stuks) artikelen over Bilal en de vrouw in het

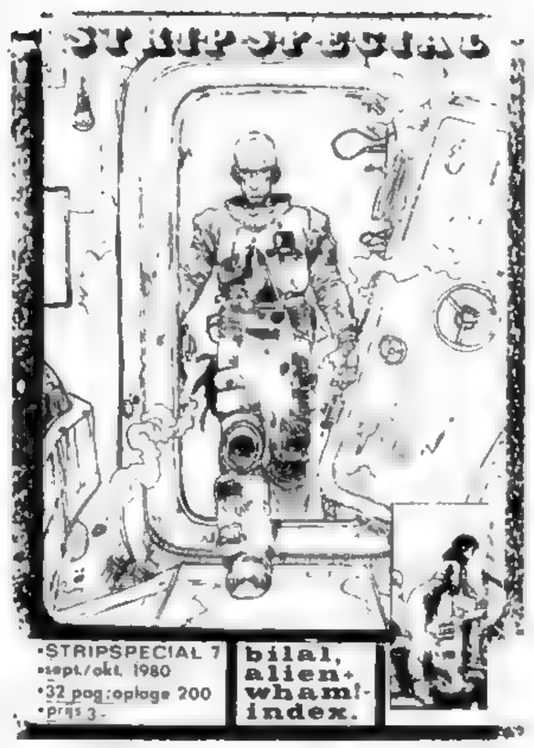

stripverhaal, verdwijnen van *Wham!* (met index) en Henk Kuijpers. Daarnaast nieuws, recensies, amateurstrips, ruiladvertenties en onder andere een tekenwedstrijd op grond van een uitgewerkt scenario. *Strip Special* verschijnt inmiddels op A-4 formaat, gestencild en met een omvang van 32 bladzijden. Prijs per nummer *f* 3,— (inklusief porto). Postgiro 288631 t.n.v. C. van den Heuvel, Lunenburg 18 te Veenendaal.

Semic Press

Nieuws bij Semic Will Eisners *Spirit* nr. 1: 9 verhalen in kleur (64 blzz.). *De rivier die verdween* vormt het 8e deel van prins Valiant met herdrukken uit 1952. In het eveneens door Semic uitgebrachte SF-blad 1984 nr. 6 sterk anatomisch gericht realisme van Alex Nino, Jose Gonzalez, Esteban Maroto, Jose Ortiz, de brievenrubriek Space Post en natuurlijk ook het eerlijke ruimtevaartwerk en het kleurenkatern met Corbens *Wereld van Mutanten*. Prijs per nummer *f* 4,50 (76 blzz.). Voor nr. 7 staat werk aangekondigd van Bernie Wrightson. Vóór die tijd brengt Semic eerst nog *Greepy* nummer 1.

De Meulder

Na *Het Hop-Mysterie* van Peter de Smet brengt De Meulder dit jaar nog twee delen van *De boze buitenwereld*, een bundeling van 100 politieke prenten door Julsing in *Het Vrije Volk*, geannoteerd én met kommentaar van de auteur. Per deel *f* 9,90. Verspreiding: Drukwerk, Mauritskade 113, 1093 RT Amsterdam.

Paul Panter

50 'Uitverkorenen' zijn op de Strip2daagse in Breda voor slechts *f* 4,— eigenaar geworden van de merkwaardige privéherdruk van *Paul Panter in: De Duivelswagens*. In dit album twee Paul Panterverhalen van Tillieux, namelijk het onvoltooide *De Duivelswagens* uit 1956 (7 platen plus de niet in het Nederlands verschenen 8ste plaat uit *Risque tout*) en een titelloos verhaal van 12 platen dat in 1953 in Heroic-albums verschenen is.

Fenomeen

Alweer een nieuw stripblad is *Fenomeen* (redaktie: Uitgang 6, 1645 RA Ursem), waarvan een proefnummer verscheen met strips van Bolo (Barend Lammes?), Eric Wijnand, Klaas Schepers en, maar dat is een redaktionele bijdrage, Jan van Haasteren. Prijs per halfjaar (3 eenvoudig uitgevoerde nummers) *f* 6,— over te maken op postgiro 4165403 t.n.v. B. J. Lammes, Wogmeer 58, 1711 ST Hensbroek met vermelding van 'Fenomeen nrs. 1, 2, 3'.

Trouwens

In *Trouwens* nr. 3, nu onder redaktie van R. Meulenbroek, M. Harten en H. Kolk (redaktie: Emmastraat 23, 6828 HB Arnhem), een interview met de verschillende *Trouwens*-tekenaars met een korte individuele introduktie. Strips die trouwens opvallen zijn getekend door Fred Hemmes, Mister X en T. Trouwens. Dezelfde Theo Trouwens poneert in het redaktioneel dat de geselekteerde tekenaars in *Trouwens* ('de vuilnisbak van TALENT' of 'vergaarbak van puin') over tien jaar 'gesettled, arrivé en vervelend' zullen zijn. De eerste twee adjektieven in deze zinsnede getuigen van optimisme. Prijs per nummer (3× per jaar) *f* 4,95 (Uitgeverij Drukwerk, Mauritskade 113, 1093 RT Amsterdam).

Boekenleggers

Boekenleggers, het alternatief van ezelsoren, zijn al jaren net als bijv. vloeibladen, inktlappen en kroontjespennen uit de roulatie. Uitgeverij d'Roodkoopren Knoop (postbus 9327, Amsterdam) brengt daar verandering in met een serie boekenleggers, die tekeningen bevatten van Pomme (poezen) en George van Raemdonck (voor een deel uit de strip *Bulletje en Bonestaak*). De kopmplete set van 10 leggers in vele tinten kost *f* 5,—: over te maken op postgiro 4194777 ten name van d'Roodkoopren Knoop.

Drukwerk

Nog dit jaar of begin 1981 zullen bij Drukwerk verschijnen twee albums van Tardi, namelijk *Het gedrocht en de Guillotine* (ca. *f* 21,50; 90 blzz.) en *Het ware verhaal van de Onbekende Soldaat* (ca. *f* 17,50; 32 blzz. hardcover). Na Yendor, Casterman, panda alweer een nieuw onderkomen voor Tardi. Robert Crumbs *Mister Snoid* komt in album bij Drukwerk (ca. *f* 12,50) evenals in hardcover Zorins *Blitz Strauf* (80 blzz.; *f* 19,50), terwijl van het Nederlandse front te vermelden valt *Fred Fallo staat op springen* door Willem (*f* 12,50) en de tweede druk van *Titula en Titul* door Harry Buckinx. Het door Buckinx geredigeerde *Toon en Toos Brodeloos* blijft voorlopig uitverkocht. Inlichtingen: Mauritskade 113, 1093 RT Amsterdam.

De Lijn

Uitgeverij De Lijn werpt zich op Piet Wijn en Martin Lodewijk met de integrale herdruk van *Frank, de vliegende Hollander* en de twee verhalen van Dick Durfal die in *Olidin* verschenen. In oblong voor de prijs van *f* 9,90 staan op het programma 3 deeltjes Vliegende Hollander te beginnen met *Avontuur op Centauri* en *Dick Durfal en het oog van Shiva* plus *Dick Durfal en de Kale Jonker*. Verspreiding: Drukwerk, Mauritskader 113, 1093 RT Amsterdam.

Lombard/Albracht 1981

In het eerste kwartaal van 1981 brengt Lombard als 'Lombard specials' de albums *Er waren eens... Belgen* (76 blzz. hard-cover *f* 20,—) en *1830, de Belgische Revolutie* (64 blzz. hard-cover *f* 15,90). Het overigens al in oktober verschenen eerstgenoemde album gaat dus over Belgen in 35 anakdotes en bevat, schrik niet, tekenwerk van onder andere Franquin, Moris, Peyo, Tibet, Vandersteen en een omslag van Hergé. Het tweede werd samengesteld oor Jo Gerard en geïllustreerd door Franz. In de vaste reeksen verschijnen *De boommensen* (Toenga), *Kop tegen de muur!* (Chick Bill), *De zwarte rechtbank* (Rik Ringers, *Gelukkig, hij, die als Dommel* (Dommel nr. 6), *Hartkloppingen* (Clifton nr. 5), *De rode prins* (Jugurtha nr. 8) en *Het kind van de horde* (Maarten Milaan nr. 5). De nieuwe reeks Kruidje-roer-me-niet start met de delen *Wat een stunt!* en *Het goudpoeder*. Het herdrukprogramma van Lombard voorziet de volgende uitgaven: Rozebottel nr. 5, Simon van de Rivier nrs. 4 en 5, Toenga nrs. 1, 2 en 4. Comanche nrs. 2 en 5, Bernard Prince nrs. 3, 4, 6 en 13, Luc Orient nrs. 8, 9 en 13, Bruno Brazil nrs. 8 en 9 en tenslotte Chick Bill de nrs. 20, 27 tot en met 29 en 31. Ook Lombard prijst inmiddels zijn albums op *f* 5,95 per stuk.

Artefact

Bij Artefact (Rue du Marché 3, 95880 Enghien, Frankrijk) verscheen Le 100.000e rêve de Philbert Desanex door Gilbert Shelton. Leslie Cabarga schreef *Betty Boop, Popeye et Cie., l'histoire des Fleischer*. Het betreft hier een vertaling uit het Amerikaans, maar nu aangevuld met interviews met een drietal medewerkers van de Fleischers, een supplement, diverse zeldzame afbeeldingen en de allereerste Popeyefilm, *plaatje voor plaatje* afgedrukt!!! Het boek kost FF72,— en verschijnt als speciaal nummer van het tekenfilmblad *Fantasmagorie*. Zeer de moeite waard voor tekenfilmliefhebbers dus. Abonnementen: 170 FF. voor 4 nummers.

Asterix

In München hebben taalgeleerden een kongres gehouden en daarbij gekonstateerd dat leerlingen van middelbare scholen – afgezien van Engels – als vreemde taal meestal Latijn kiezen. Volgens deze deskundigen is die voorkeur voornamelijk toe te schrijven aan het gebruik van lesboeken, die op ruime schaal geïllustreerd zijn met motieven uit de Asterixalbums.

(P.H.F.)

Kort en Klein

In *Wordt Vervolgd* nr. 2 stripwerk van Ferrandez, Tardi, Montellier (met interview), Cabanes, Marana, Sokal, Clerkx, Pels en Prutswerk /–/ Nieuw bij Yendor *Andy Gang* van Montellier, bij Espee *ME-man* van Aart Clerkx /–/ Nieuw bij Rijpermand *Sjef van Oekel in de bocht* door Wim T. Schippers en Van den Boogaard (*f* 19,90). Woorden schieten tekort (hard cover) /–/ Kritak brengt *Het bloeiende leven der sukkels* door Kamagurka, een bloemlezing uit *Humo* /–/ Bij Edi-3-BD (?) in Parijs nu in het Nederlands *Viva Villa!* van Charlier/De la Fuente (De Gringo's 2) /–/

Signalement

Vermoedelijk nog in november huist stripantikwariaat Lambiek over naar het riante pand Kerkstraat 78, enkele meters verwijderd van het oude adres /–/ Wallace Wood tekent weer nieuwe Sally Forth-verhalen, maar nu echte porno /–/ Dargaud laat momenteel tekenfilmpjes maken met als hoofdfiguur Spaghetti /–/ Steven Severijn van René Follet (uit *Eppo*) gaat ook in Frankrijk verschijnen: bij Glénat /–/ Hans Kresse is weer Vidocq aan het tekenen voor publikatie in *Eppo* /–/ Willem Peper van Henk 't Jong zal niet worden voortgezet. 't Jong gaat een volledige dienstbetrekking aan als wapenschildontwerper. /–/ In *Taptoe* nr. 4 acht bladzijden over dokumentatie bij strips, kompilatiewerk van Ruud Straatman /–/ In de uitgave *Shell smeer 'em uit Zuid-Afrika* van het Komitee Zuidelijk Afrika en de Werkgroep Kairos tekenwerk van Opland, Verwey, Peter van Straaten. De tekst hoeft niet overgeslagen te worden /–/ Oud nieuws is helaas inmiddels dat op 24 oktober in De Zaak Zonnebloem een aanval gedaan is op het (nog niet bestaande) werelddduurrekord striptekenen: op voorhand kunnen we melden dat het rekord gebroken is /–/

UIT DE BLADEN

De Hulk geprolongeerd

De afdeling Kijk- en Luisteronderzoek van de NOS heeft het kijkgedrag van kinderen van drie tot en met elf jaar geregistreerd (onder andere, wat de zeer jeugdigen betreft, met inschakeling van de moeders). Tot de meest favoriete kinderprogramma's op de Nederlandse televisie hoort een drietal overbekende Amerikaanse series, te weten: *Popeye* (VARA), *Tom en Jerry* (KRO) en *De Hulk* (TROS). Wat hebben zij gemeen? Uitdaging, pesterij, wreedheid, met als 'rechtmatig' antwoord daarop: bruut geweld. De Hulk is een eigentijdse Popeye the Sailorman. Hij hoeft geen ijzerhoudende blikgroente te nuttigen om de vijand te verslaan. Is zijn woede genoegzaam opgewekt, dan wordt hij spontaan groen. *Spinazieloos* groen. De gevolgen zijn des te verschrikkelijker.

Monsters als de Hulk plegen uit het televisiekastje te stappen om zich als *merchandising goods* in de speelgoedwinkels te presenteren. Ook als zodanig blijkt de Hulk een favoriet symbool te zijn. Overal waar de serie op het scherm verschijnt, duikt hij op in de kinderkamers. Zijn verpakking bevat de geruststellende mededeling dat de Hulk een vriend van de kleinen is. Achter zijn lelijkheid verbergt hij een hart van goud. Ondertussen zit langzamerhand een flink deel van de wereldbevolking ermee dat de lievelingsmascotte der kleuters een brullende, allesverwoestende geweldpleger is.

Onlangs verklaarde in een NOS-radio-uitzending een expert van het instituut voor Preventieve Geneeskunde van TNO dat geweld in films wel degelijk schade bij kinderen kan veroorzaken. Kinderen, zo zei hij, kunnen er afgestompt door raken en zelfs geweld tot norm in de samenleving gaan verheffen. Maar ook een tegenovergestelde visie is mogelijk. Volgens de dieptepsychologie van Jung heeft elk menselijk wezen goed en kwaad in zich. Tijdens zijn opvoeding leert hij het kwade te onderdrukken. Het gedijt als een schaduw in zijn onderbewustzijn. Is het onderdrukkingsmechanisme te sterk, dan kan de schaduw monsterachtige proporties aannemen. Zij kan tot uitbarsting komen en hem overmeesteren. Met andere woorden: *hij verhulkt.*

Bij nagenoeg elk kind, in welke cultuur dan ook, wordt het 'kwade' door zijn opvoeders onderdrukt. Dat zou de Hulk weleens bij kinderen over de hele wereld populair kunnen maken. Jung zegt dat gezonde individuen op den duur hun goede zowel als hun kwade kanten leren kennen, om ze vervolgens op een bewust niveau te integreren. Zo wordt een mens volwassen. Door het kwaad uit zijn donkere schuilhoek te halen, zou de Hulk misschien echt een vriend van de jeugdige kijkers kunnen zijn. Zo denken ze er vast bij de TROS over, anders zouden ze hem in het komende seizoen toch niet prolongeren?

door dr. Peter Hofstede
Uit: Televizier 20/9/1980.

DE STRIPSCHAPPAGINA

MEDEDELINGEN, BERICHTEN & AANBIEDINGEN

Bestuur

Onderstaand geven wij u nogmaals de huidige samenstelling van uw bestuur. Voor specifieke vragen op stripgebied kunt u zich tot de daarvoor in aanmerking komende bestuurder wenden.
Ter voorkoming van roodgloeiende telefoonlijnen gaarne uw verzoeken zoveel mogelijk via onze postbus 11335, 1001 GH Amsterdam.

Voorzitter: Wil Soyer 020-166113
Secretaris: Marja Overdijk 02990-28639
Penningmeester: Theo van Anraad 020-115025
Ledenservice: Ton Schuringa
Evenementen: Hennie Wesseling 020-823301

Even geduld

Hè-hè, de Strip2daagse 1980 zit er weer op. Uw bestuur gaat nu zo spoedig mogelijk een evaluatie van dit weekend maken. Wij roepen uw clementie in, indien wij op korte termijn niet geheel aanspreekbaar mochten zijn. In november hopen wij weer op volle toeren te draaien.

Lidmaatschap

Indien u verzuimd mocht hebben zich op de Strip2daagse als lid aan te melden kunt u dit alsnog goed maken door storting van *f* 17,50 op giro 5.000.000. U bent er dan van verzekerd de opnieuw unieke stripschapkalender 1981 te ontvangen, die zoals gebruikelijk samengesteld is uit 12 speciaal voor Het Stripschap vervaardigde tekeningen en niet via de gebruikelijke kanalen verkrijgbaar is.

Ledenvergadering

Op 14 december zal in de Meervaart te Amsterdam alweer de 24e algemene ledenvergadering gehouden worden, voorafgegaan door een ruilbeurs en gevolgd door de eindejaarsveiling. Zie voor dit laatste ook elders op deze pagina.

Ledenservice

Van onze Ledenserviceman ontvingen wij het verheugende bericht dat in de Oberon zwart-wit reeks opnieuw twee delen verschenen zijn. Voor *f* 5,75 per deel (leden 10% korting) via giro 3291121 kunt u zich deze uw eigendom noemen. Afzonderlijke bestellingen zijn helaas niet mogelijk.
Deel 39: Huon de Neveling, bevattende de nog niet eerder in druk verschenen delen 1 en 2 t.w. Het zwaard van Rijnoud en Ilses erfdeel, uiteraard Gerrit Stapel.
Deel 40: Sjors en Sjimmie, uniek werk van Wilbert Plijnaar en Jan van Die, omvang 32 pagina's ± 120 gags.

Oproep

In verband met de drukke werkzaamheden is het o.i. niet verantwoord met het bestuur in zijn huidige omvang door te gaan. Gaarne kwamen wij daarom in contact met leden, woonachtig in de omgeving van Amsterdam, die in staat en bereid zijn een gedeelte van hun vrije tijd aan Het Stripschap te besteden, het zij als bestuurder, het zij als bestuurs-functionaris. Het spreekt vanzelf dat u in de beginperiode uitgebreid begeleid wordt.
Uw reacties kunt u richten aan ons antwoordnummer 1019, 1000 PB Amsterdam. Wij zullen u dan op een door u te bepalen tijdstip uitnodigen uw ideeën en capaciteiten persoonlijk toe te lichten.

HET STRIPSCHAP
Postbus 11335,
1001 GH
Amsterdam

DE STRIPSCHAPPAGINA

Gezocht: James Hond contra Do Ping en James H. contra Job Eversz Alleb. Knipsels. K. v.d. Spoel, tel. 050-255791, H. Dunantlaan 81, Groningen.

Gezocht: Job Jubel uit 't Weekblad Oki Doki 1948-49. K. van der Spoel, Henri Dunantlaan 81, Groningen, tel. 050-255791. Ik zoek verder ook nog: Ketelbinkie al. bums e.d.

Gevraagd: inlichtingen over schrijvers en letteren in strips (gastoptredens, citaten, toespelingen, verwijzingen, hommages, adaptaties, omvallende boekenkasten, etc.). Anton Hermus, Postbus 19017, 3501 DA Utrecht.

Gevr.: 40 Ducks vóór '65, D.D. pockets: 2, 4, 6. D.D. en andere verh.: 1, 2, 3, 5, 8, 9, 18, 20; aangeb.: 275 nrs. beslist in goede staat '54-'69; 140 nr. in slechts staat (25-75 ct.), hele stapel *f* 50,—. Bel na 6 u.: 055-552181.

T.k.; t.p.; B9.1, B18.1, B18.2, B19.1, B19.2, Een heer in de kracht etc., en-kele Panda, Olle Kapoen. Tel. 02154-20189.

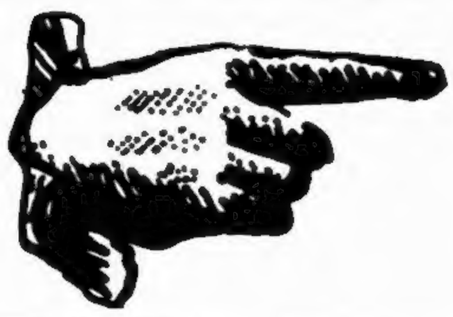

STRIPWINKELGIDS

'PLATENBAR-STRIPWINKEL LEO'

Lange Kerkstraat 32
4461 JJ Goes, telefoon 01100-13194

STRIP- EN LECTUURSHOP/ SHOPPINGCENTER
Oudegracht 136, hoek Vinkenburgstraat
Utrecht, telefoon 030-334357

De grootste in Utrecht

STRIP ANTIQUARIAAT + STRIPGALERIE PANDA

Frederikstraat 955-959
2514 LJ 's-Gravenhage,
telefoon 070-635950*
geopend di t/m vr van 12 tot 6 uur; zaterdag van 11 tot 5 uur

DE ZAAK ZONNEBLOEM
Haarlemmerstraat 27, Amsterdam,
telefoon 020-247294
- de hoogste prijs voor uw 2e hands-strips!

de Jacobijn

JACOBIJNESTRAAT 10
HAARLEM
TEL. 023-320782

ÉÉRSTE HAARLEMSE STRIPWINKEL!

Antiquariaat

Liendertseweg 66A
Amersfoort
tel. 033-725975

"Bommel"

STRIPS - BOEKEN
MUNTEN - POSTZEGELS

STRIPSPECIAALZAAK

FANTASTIC VISIONS

Slaak 18, Rotterdam, telefoon 010-331710

DE LEKTUURHAL
Nauwe Burgstraat 3, Sneek,
telefoon 05150-15510

030-311461 's maandags gesloten

LAMBIEK
Kerkstraat 104, Amsterdam,
telefoon 020-267543

OLD COMIC HOUSE KRALINGEN

Frits Ruysstraat 28a
3061 ME Rotterdam
tel. 010-523171

Werd uw zaak niet vermeld? En stelt u daar wel prijs op? Belt u even:

030-791496

De Oude Post
Burg. de Withstraat 10-12
De Bilt, 030-763050
Nieuwe en oude strips.
Ver- en inkoop.

fono-strips-posters

WASDA ANTWERPEN

fono – strips – posters
provinciestraat 152
(achter centraal station)
2000 antwerpen
tel. 031/327007

Nu ook een
STRIPSPECIAALZAAK
in Vlissingen
met de meest uitgebreide kollektie strips, ook Frans-Engelstalige.

GRAMM. STRIPS 76
DE STRIPWINKEL
Paul Krugerstraat 146-148
4381 WK Vlissingen, 01184-17054

SPECIAALZAAK IN STRIPBOEKEN

WOUTS STRIP- EN SF SPECIAALZAKEN

van Woustraat 126, Amsterdam en
Oostenburgerstraat 69, Amsterdam,
tel. 020-792116 en 020-224680
Organisatoren van stripbeurzen. Gaarne informeren wij u onze enorme kollektie strips en SF en over bedoelde beurzen.

Broerenstraat 4,
Arnhem. tel. 085 - 431398

P.G. Hermans

RICHARD
Rombout-Hogerbeetsstraat 78,
Amsterdam, tel. 020-842923.

Boektiek 37
Zeestraat 37, Beverwijk, telefoon 02510-23113
Openingstijden maandag tot vrijdag 10 tot 6 uur, zaterdag 10 tot 5 uur.

STRIPWINKEL STORS

SCHEFFERSPLEIN, DORDRECHT
078-142012
DAGELIJKS GEOPEND VAN 11.00 UUR T/M 17.30 UUR
ZATERDAGS DE GEHELE DAG
IN & VERKOOP VAN STRIPVERHALEN TEVENS ANTIQUARIAAT.

DE LEKTUURHAL
Over de Kelders 10, Leeuwarden,
telefoon 05100-30756
Dracht 100, Heerenveen

STRIPSCHRIFTSPECIAL

Asterix

Asterix en het lezerslegioen
Asterix nader bekeken
De historische Asterix
Interviews Uderzo en Goscinny
De Asterix tekenfilms
Strips:
Obelisc'h, door Uderzo en Goscinny
Met dank voor Uw advies, door Uderzo

Zojuist verschenen!

Asterix als STRIPSCHRIFTSPECIAL

een speciale uitgave gewijd aan Asterix. Naast aangevulde en herziene artikelen uit Stripschrift nr. 84 (reeds lang uitverkocht) vindt u in deze special vele nieuwe bijdragen en unieke stripverhalen. Een selectie uit de inhoud: interviews Uderzo en Goscinny / De Friese Asterix / Obelix-strips / Asterix en de kerncentrale enz. enz.

bestellen door *f* 15,—

+ *f* 2,50 verzendkosten over te maken op giro nr. 4415956 Vonk Uitgevers of per bank: NBM te Zeist, rek. nr. 690814429 t.n.v. Stripschrift, onder vermelding: Asterix.

VONK/UITGEVERS 1980